

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
 သာသနာရေးဦးစီးဌာန
 အဘိဓမ္မာစာမေးပွဲ ဝင်ရောက်ဖြေဆိုလိုသူများနှင့် လေ့လာလိုသူများအတွက်

မန္တဗျူဟာ

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်)

| ဝိထိပိုင်း ၊ ဝိထိမှတ်ပိုင်း ၊ ရုပ်ပိုင်း |

မေးခွန်းဟောင်း နှင့် စံပြအဖြေများ

၁၉၇၆-ခုနှစ် မှ ၂၀၀၉-ခုနှစ် ထိ

မန္တဗျူဟာ ခေါ်ခင်လှတင် (မဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဇေ)

သင်တန်းမှူး

(လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုင်ရာ ဓမ္မစာပေသင်တန်းကျောင်း)

ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်အစွမ်း

- ၁။ သိရန်မှန်ကံ ၊ မကျန်ရအောင်
လုံးဝစုံလင် ၊ အကုန်မြင်
သဗ္ဗညုဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်း။
- ၂။ သိသည့်တရား ၊ များအပြား၌
ဟောထားစဖွယ် ၊ နည်းသွယ်သွယ်ကို
ခြယ်လှယ်စုံလင် ၊ အကုန်မြင်
သဗ္ဗညုဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်း။
- ၃။ ကျွတ်ထိုက်ကြပေ ၊ များဝေနေ၏
ဣန္ဒြေစရိုက် ၊ သူ့အကြိုက်ကို
နှိုက်ချွတ်စုံလင် ၊ အကုန်မြင်
သဗ္ဗညုဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်း။
- ၄။ သဗ္ဗညုဉာဏ်အား ၊ စွမ်းသုံးပါးကြောင့်
အများဝေနေ ၊ ကျွတ်လွတ်စေဖို့
မနေမနား ၊ သက်တော်အားဖြင့်
ကြီးမားလေဘိ ၊ ရှစ်ဆယ်ပြည့်၍
ပရိနိဗ္ဗာန် စံသည့်တိုင်အောင် ၊ သယ်ယူဆောင်
ဘုန်းခေါင် ငါတို့ဘုရားတည်း။

တောင်မြို့ ၊ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
 သာသနာရေးဦးစီးဌာန
 အဘိဓမ္မာစာမေးပွဲ ဝင်ရောက်ဖြေဆိုလိုသူများနှင့် လေ့လာလိုသူများအတွက်

ဓမ္မဗျူဟာ

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်)

| ဝိထိပိုင်း ၊ ဝိထိမုတ်ပိုင်း ၊ ရုပ်ပိုင်း |

မေးခွန်းဟောင်းနှင့် စံပြအဖြေများ

၁၉၇၆-ခုနှစ် မှ ၂၀၀၇-ခုနှစ်ထိ

ဓမ္မဗျူဟာ ဒေါ်ခင်လှတင် (မဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဓဇ)

သင်တန်းမှူး

(လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုင်ရာ ဓမ္မစာပေသင်တန်းကျောင်း)

ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်း၊ ရန်ကုန်မြို့

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - (၅၀/၂၀၀၁) (၁)
မျက်နှာပုံကြိုတင် ခွင့်ပြုချက်အမှတ် - (၃၆/၂၀၀၁) (၁)

ပထမအကြိမ်

၂၀၀၁-ခုနှစ်၊ မတ်လ

အုပ်ချုပ် (၁၀၀၀)

တန်ဖိုး () ကျပ်

မျက်နှာပုံနှင့် မွင်းပုံပြင်ဆင် - ဦးဇေဗ (လစ်သိုအတ်-ဖလင်)

ထုတ်ဝေသူ - ဦးဝင်းမြင့်အောင် (မြ-၀၁၅၁၂)
၈/၆၅-အုပ်စု၊ စော်ဘွားကြီးကုန်း၊ အင်းစိန်၊
ရန်ကုန်မြို့။

မျက်နှာပုံနှင့်အတွင်းရိုက် - ဒေါ်ခင်သန်း (မြ-၀၂၆၃၂)
နဝရတ်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၈/ သင်္ဂဟလမ်း၊
ကျောက်မြောင်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖြန့်ချိရာဌာန - ဓမ္မဗျူဟာသာသနမာမကအဖွဲ့
အမှတ်(၆)၊ ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်း၊
ရန်ကုန်မြို့။ (ဖုန်း-၅၄၉၃၉၇)

ကွန်ပျူတာစာပီ - ဓမ္မဗျူဟာ-ဒေါ်ဌေးဌေးသောင်း

မာတိကာ

စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ဝိထိပိုင်း

၁။	၁၉၇၆-ခုနှစ် မှ ၁၉၈၈-ခုနှစ်အထိ မေးခွန်းဟောင်းများ	၁
၂။	၁၉၈၉-ခုနှစ် မေးခွန်းနှင့်စုံပြအဖြေများ	၆
၃။	၁၉၉၀-ခုနှစ်	၈
၄။	၁၉၉၁-ခုနှစ်	၁၁
၅။	၁၉၉၂-ခုနှစ်	၁၃
၆။	၁၉၉၃-ခုနှစ်	၁၅
၇။	၁၉၉၄-ခုနှစ်	၁၈
၈။	၁၉၉၅-ခုနှစ်	၂၁
၉။	၁၉၉၆-ခုနှစ်	၂၄
၁၀။	၁၉၉၇-ခုနှစ်	၂၆
၁၁။	၁၉၉၈-ခုနှစ်	၂၈
၁၂။	၁၉၉၉-ခုနှစ်	၃၀
၁၃။	၂၀၀၀-ခုနှစ်	၈၈
၁၄။	၂၀၀၁-ခုနှစ်	၉၀
၁၅။	၂၀၀၂-ခုနှစ်	၉၁
၁၆။	၂၀၀၃-ခုနှစ်	၉၃
၁၇။	၂၀၀၄-ခုနှစ်	၉၅
၁၈။	၂၀၀၅-ခုနှစ်	၉၆
၁၉။	၂၀၀၆-ခုနှစ်	၉၈

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ဝိထိမုတ်ပိုင်း

၂၀။	၁၉၇၆-ခုနှစ် မှ ၁၉၈၈-ခုနှစ်အထိ မေးခွန်းဟောင်းများ	၃၃
၂၁။	၁၉၈၉-ခုနှစ် မေးခွန်းနှင့်စုံပြအဖြေများ	၃၉
၂၂။	၁၉၉၀-ခုနှစ်	၄၁
၂၃။	၁၉၉၁-ခုနှစ်	၄၃
၂၄။	၁၉၉၂-ခုနှစ်	၄၅
၂၅။	၁၉၉၃-ခုနှစ်	၄၇
၂၆။	၁၉၉၄-ခုနှစ်	၄၉
၂၇။	၁၉၉၅-ခုနှစ်	၅၀
၂၈။	၁၉၉၆-ခုနှစ်	၅၂

ဓမ္မဗျူဟာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၉။	၁၉၉၇-ခုနှစ်	၅၄
၃၀။	၁၉၉၈-ခုနှစ်	၅၆
၃၁။	၁၉၉၉-ခုနှစ်	၅၈
၃၂။	၂၀၀၀-ခုနှစ်	၁၀၀
၃၃။	၂၀၀၁-ခုနှစ်	၁၀၁
၃၄။	၂၀၀၂-ခုနှစ်	၁၀၄
၃၅။	၂၀၀၃-ခုနှစ်	၁၀၁၀၅
၃၆။	၂၀၀၄-ခုနှစ်	၁၀၇
၃၇။	၂၀၀၅-ခုနှစ်	၁၀၉
၃၈။	၂၀၀၆-ခုနှစ်	၁၁၀
အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ရုပ်ပိုင်း		
၃၉။	၁၉၇၆-ခုနှစ် မှ ၁၉၈၈-ခုနှစ်အထိ မေးခွန်းဟောင်းများ	၆၁
၄၀။	၁၉၈၉-ခုနှစ် မေးခွန်းနှင့်ပြုအဖြေများ	၆၆
၄၁။	၁၉၉၀-ခုနှစ်	၆၈
၄၂။	၁၉၉၁-ခုနှစ်	၇၀
၄၃။	၁၉၉၂-ခုနှစ်	၇၁
၄၄။	၁၉၉၃-ခုနှစ်	၇၄
၄၅။	၁၉၉၄-ခုနှစ်	၇၆
၄၆။	၁၉၉၅-ခုနှစ်	၇၈
၄၇။	၁၉၉၆-ခုနှစ်	၇၉
၄၈။	၁၉၉၇-ခုနှစ်	၈၂
၄၉။	၁၉၉၈-ခုနှစ်	၈၄
၅၀။	၁၉၉၉-ခုနှစ်	၈၆
၅၁။	၂၀၀၀-ခုနှစ်	၁၁၃
၅၂။	၂၀၀၁-ခုနှစ်	၁၁၅
၅၃။	၂၀၀၂-ခုနှစ်	၁၁၆
၅၄။	၂၀၀၃-ခုနှစ်	၁၁၈
၅၅။	၂၀၀၄-ခုနှစ်	၁၁၉
၅၆။	၂၀၀၅-ခုနှစ်	၁၂၁
၅၇။	၂၀၀၆-ခုနှစ်	၁၂၂

ဓမ္မဗျူဟာ-ဓမ္မစာပေသင်တန်း
 သာသနာရေးဦးစီးဌာန
အဘိဓမ္မာ(ဒုတိယဆင့်)ဝိထိပိုင်း
 (၁၉၇၆-ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈-ခုနှစ်ထိ)
 မေးခွန်းဟောင်းများ

၁၉၇၆-ခုနှစ်

- ၁။ အဘယ်သို့သော ဝိထိမျိုးကို “မဟန္တာရုံဝိထိ”ဟု ခေါ်သနည်း။ မဟန္တာရုံဝိထိ၌ ပါဝင်နိုင်သော ဝိထိစိတ်များကို အကျယ်အားဖြင့် ရေတွက်ပြပါ။
- ၂။ ဂေါတြဘူ အမည်ရနိုင်သောစိတ်တို့ကို ဖော်ပြ၍ အောက်ပါဇောများကို ရေးပါ။
 (က) ၁-ကြိမ်သာစောသောဇော၊ (ခ) ၇-ကြိမ်သာစောသောဇော
- ၃။ ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ တရားအားထုတ်ပါက ဈာန်မဂ်ဖိုလ် ရနိုင်-မရနိုင် ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရကို ထောက်ထား၍ ဖြေပါ။

၁၉၇၇-ခုနှစ်

- ၁။ ဒွါရအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ(အာရုံ)အားဖြင့်လည်းကောင်း ဝိထိ ၆-မျိုးပြားပုံကို ရေတွက်ပြပါ။
- ၂။ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးကို မျက်ဝါးထင်ထင် ဖူးမြင်ရသောအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦး၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော စက္ခုဝိညာဏ်ဝိထိစိတ်ဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြပါ။
- ၃။ တဒါရုံဖြစ်ရန် လိုအပ်သော အင်္ဂါအချက်အလက်များကို စုံလင်စွာ ရေတွက်ပြ၍ တစ်ကြိမ်သာစောသော ဇောများကို သက်ဆိုင်ရာ ဝိထိအမည်နှင့် ယှဉ်တွဲဖြေဆိုပါ။
- ၄။ အောက်ပါဘုံများကို ရေတွက်ပြပါ။

၂

ဓမ္မဗျူဟာ

- (က) ပုထုဇဉ်သာ ဖြစ်ကောင်းသောဘုံ၊
- (ခ) ပုထုဇဉ် မဖြစ်နိုင်သောဘုံ၊
- (ဂ) သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်နိုင်သောဘုံ၊

၅။ ရူပဘုံနှင့် အရူပဘုံတို့၌ ဖြစ်နိုင်သော ဝိထိစိတ်တို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

၁၉၇၉-ခုနှစ်

- ၁။ စာဖြေသူ၏ မနောဒွါရဘဝင်၌ ဘုရားရှင်၏ ပုံတော် ထင်ရှားမြင်လာအောင် ဖြစ်နိုင်သည့် ဝိထိကို ချပြ၍ ယင်းဝိထိကိုလည်း စကားပြေဖြင့် ရှင်းလင်းပြခဲ့ပါ။
- ၂။ အနိဋ္ဌာရုံကို တွေ့ကြုံ၍ လူတို့ ဒေါသထွက်သောအခါ ဒေါသဇောနောင် ဖြစ်နိုင်သည့် တဒါရုံ နှင့် ဘဝင်တို့ကို ရေတွက်ပြပြီးလျှင် အဟိတ်တိရစ္ဆာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မရနိုင်သောစိတ်တို့ကိုလည်း ရေတွက်ပြပါ။
- ၃။ သောမနဿစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူ၏ ဒေါသဇောနောင် ကျသင့်သောစိတ်၊ ထိုစိတ်၏ အမည်နှင့် အာရုံ ဖော်ပြ၍ ဤသို့ဖြစ်ရသည်ကိုလည်း နားလည်အောင် ရှင်းပြပါ။

၁၉၈၀-ခုနှစ်

- ၁။ လူ၏စိတ်သည် အာရုံကို သိသောအခါ စိတ်အစဉ်များမှု- နည်းမှု- အာရုံတို့၏ ထင်ရှားမှု- မထင်ရှားမှုအလိုက် မည်ကဲ့သို့ ကွဲပြား ခြားနားမှု ရှိပါသနည်း။
- ၂။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားသံကို ကြားနာရသောအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ဦး၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ် လာသောစိတ်တို့၏ ဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြပါ။
- ၃။ မနေ့က စားခဲ့သော အစားအစာများကို ပြန်လည် စဉ်းစားမိသောအခါ မည်သည့်ဒွါရ၌ မည်သည့်စိတ်များ ဖြစ်လာပါသနည်း။ သိသာရုံမျှ ဖော်ပြပါ။
- ၄။ မည်သည့်အခါ၌ ပုထုဇဉ်လူသားတို့သည် ဇော ၅-ကြိမ်စောပါသနည်း။ ၅-ကြိမ်သောဇော များကို သက်ဆိုင်ရာ ဝိထိအမည်နှင့် ယှဉ်တွဲဖော်ပြခဲ့ပါ။

၁၉၈၁-ခုနှစ်

- ၁။ ဝိညာဉ် ၆-မျိုးနှင့် ဝိထိ ၆-မျိုးကို ပြည့်စုံစွာ ရေးပါ။
- ၂။ အောက်ပါအခါတို့၌ မည်သည့်ဇောသည် အကြိမ်မည်မျှ စောပါသနည်း။

- (က) ရိုးရိုးအခါ၊
- (ခ) သေခါနီးအခါ၊
- (ဂ) မင်္ဂလာရသောအခါ၊
- (ဃ) ပထမဦးစွာ ဈာန်ရသောအခါ၊
- (င) နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသောအခါ။

၃။ အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မရနိုင်သော ဇောစိတ်တို့ကို ရေးပါ။

- (က) ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်
- (ခ) သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်
- (ဂ) ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်
- (ဃ) တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်

၁၉၈၂-ခုနှစ်

၁။ ကောင်းမြတ်သော ဘောဇဉ်ကို စားသုံးနေသောအခါ စားသုံးသူ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်သင့်သော သော စိတ်အစဉ်ကို ဝိုင်းခြား ဖော်ပြပါ။

၂။ “ပုခက်နှင့်ခေါင်းကြား”ဟု ဆိုအပ်သော လူတစ်ဘဝတာအတွင်း၌ ရိုးရိုးလူသားတို့ သန္တာန် တွင် ဖြစ်သောဇောစိတ်တို့ကို ဝိုင်းခြား ဖော်ပြပါ။

၃။ အကယ်၍ လူတစ်ယောက်သည် ရဟန္တာဖြစ်သွားသည်ဆိုလျှင် ပုထုဇဉ်ဘဝက မည်သည့် စိတ်များကို ပယ်၍ မည်သည့်စိတ်သစ်များကို ထပ်မံရရှိပါသနည်း။

၁၉၈၃-ခုနှစ်

၁။ အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ လာရှိသော ဝိသယပ္ပဝတ္တိ ၉-မျိုးကို ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၂။ ယခုခေတ် ပုထုဇဉ်လူသားတို့အား လှပသော မိမိချစ်သူကို မြင်သောအခါနှင့် အရပ်ဆိုးသော မုန်းသူကို မြင်သောအခါတို့၌ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော အကျိုးစိတ်များကို ခွဲခြားဖော်ပြပါ။

၃။ ယခုခေတ် ပုထုဇဉ်လူသားများနှင့် ဘုရားရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ စိတ်နေစိတ်ထား ကွာခြားပုံကို ပုဂ္ဂလဘောဒအရ ရှင်းပြပါ။

၁၉၈၄-ခုနှစ်

- ၁။ ရုပ်တစ်ခုကို အသေးစိတ် လေ့လာလျှင် ခဏငယ်ပေါင်း မည်မျှ ပါဝင်ပါသနည်း။ တစ်ခုစီ ရေတွက်ပြပါ။
- ၂။ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ အမည်ရသော ကာမဇောများ၏ တရားကိုယ်ဖြစ်သော စိတ်သရုပ်ကို ထုတ်ပြဖြေဆိုပါ။
- ၃။ မဟာလူသား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များသာ အသီးသီး ကိုယ်ပိုင်ရထိုက်သော ဇောစိတ်များကို ဖော်ပြပါ။

၁၉၈၅-ခုနှစ်

- ၁။ စိတ်သည် တစ်ခုတည်း ဖြစ်ရိုးမရှိဘဲ ဝိထိအလိုက်ဖြစ်လိုက်ရှိရာ လူတစ်ဦးအား တစ်နေ့တာ အတွင်း၌ ဖြစ်နိုင်သော ဝိညာဏဝိထိတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။
- ၂။ လူတစ်ဦးသည် ခွေးတစ်ကောင်ကို ဆွဲသွားစဉ် နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံတစ်ခုကို အတူတကွ တွေ့မြင်၍ စွဲလမ်းနှစ်သက်ရာ၌ ၎င်းတို့အား မည်သည့်အကျိုးဝိပါက်စိတ်များ ဖြစ်မည်နည်း။ လူ၌ ဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ်နှင့် ခွေး၌ဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ်တို့ ထူးခြားမှု ရှိ-မရှိ ဖော်ပြပါ။
- ၃။ ကာမဇော-ကာမဇောဟု ဆိုရာ၌ အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်နည်းအရ ရနိုင်သမျှ ကာမဇောတို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင် ယင်းဇောတို့၏ အကုသိုလ်-ကုသိုလ်-ကြိယာဇာတ်အလိုက် စောနိုင်သမျှသော ဇောအကြိမ်တို့ကိုလည်း ဝေဖန် ဖော်ပြခဲ့ပါ။
- ၄။ မည်မျှ အားထုတ်စေကာမူ မြေလျှိုးမိုးပျံနိုင်သော ဈာန်-အဘိညာဉ်အဆင့်သို့ မရောက်နိုင်သည့် လူစားမျိုးကို ဖော်ပြပြီးလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော စိတ်တို့ကိုလည်း ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၁၉၈၆-ခုနှစ်

- ၁။ ဝိထိစိတ်တို့၌ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ ၆-မျိုးကို ထုတ်ပြ၍၊ ဝိထိပိုင်းဟူ၍ ခေါ်ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း အဘိဓမ္မာ သဘာဝဆိုက်အောင် ရေးသား ဖြေဆိုခဲ့ပါ။
- ၂။ လူသားတစ်ဦး၌ အာရုံအားလျော်စွာ ဝိထိစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်တို့ ဖြစ်လျက်ရှိရာ ၎င်းဝိထိစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်တို့၏ ကွဲပြားမှုကို အဘိဓမ္မာနည်းလမ်းအရ ရှင်းလင်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ဝိထိပိုင်း

၅

၃။ လူက သောမနဿဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသူ၊ စောသောဇောက ဒေါသဇော စောသည့်အတွက် ထို ဒေါသဇောနောင် တဒါရုံ မဖြစ်နိုင်၊ ယင်းသို့ အခက်အခဲ ကြုံလာပါက မည်ကဲ့သို့ ပြုလုပ် ရမည်ဟု ဆရာတို့က နည်းလမ်းပေးခဲ့သနည်း။ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၄။ အောက်ပါ (က), (ခ), (ဂ), (ဃ), (င)တို့၌ ရနိုင်သော ဇောစိတ်များကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

(က) ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ် စောသောဇော၊

(ခ) ၃-ကြိမ်၊ ၄-ကြိမ် စောသောဇော၊

(ဂ) ၄-ကြိမ်၊ ၅-ကြိမ် စောသောဇော၊

(ဃ) ၅-ကြိမ် စောသောဇော၊

(င) ၆-ကြိမ်၊ ၇-ကြိမ် စောသောဇော၊

၁၉၈၇-ခုနှစ်

၁။ လူတိုင်းသည် စက္ကန့်မစဲ တဖွဲဖွဲ သေလျက်ရှိသည်ဟုဆိုလျှင် ထိုအဆိုကို စိတ်သက်-ရုပ်သက် တွက်ချက် ဖော်ပြ၍ ထောက်ခံဖြေဆိုပါ။

၂။ ဝိထိစိတ်ဖြစ်တိုင်း တဒါရုံကျနိုင်ပါသလော၊ မည်သည့်အခြေအနေမျိုးနှင့် ပြည့်စုံမှ တဒါရုံ ကျနိုင်ပါသနည်း။ တိကျစွာ ဖြေဆိုပါ။

၃။ ကာမဇောတို့သည် အဘယ်အခါများ၌ ၄-ကြိမ်၊ ၅-ကြိမ်၊ ၆-ကြိမ်၊ ၇-ကြိမ် စောကြပါ သနည်း။ အကြောင်းအလိုက် အသီးသီး ဖြေဆိုပါ။

၁၉၈၈-ခုနှစ်

၁။ မေးခွန်းစာရွက်ကို ကြည့်မြင်တိုင် စာဖြေသည့် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို ရေး သား ဖော်ပြပါ။

၂။ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ ၆-မျိုးကို ပဉ္စဒွါရ-မနောဒွါရ ခွဲခြား၍ ဖော်ပြပါ။

၃။ ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂-ယောက်ကို ရေတွက်ဖော်ပြ၍၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး ရာဝယ် ကုသိုလ်ရကြပါသလော၊ ဖြေဆိုပြပါ။

ဓမ္မဗျူဟာ ဓမ္မစာပေသင်တန်း
 သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏
အဘိဓမ္မာ(ဒုတိယဆင့်)ဝိထိပိုင်း
 (၁၉၈၉-ခုနှစ်မှ ၁၉၉၉-ခုနှစ်ထိ)
 မေးခွန်းဟောင်းနှင့် စံပြအဖြေများ

၁၉၈၉-ခုနှစ်

- ၁။ စိတ်တစ်ခုကို အဘိဓမ္မာနည်းအရ အသေးစိတ် လေ့လာပါက ရနိုင်သော အချက်သုံးချက်ကို တစ်ခုစီ ရေတွက်ပြပြီးလျှင်၊ အဝိဘူတာရုံဝိထိ၌ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ဝိထိစိတ်တို့ကိုလည်း အမည် ဖော်ပြပါ။

စိတ်တစ်ခုကို အဘိဓမ္မာနည်းအရ အသေးစိတ် လေ့လာပါက ရနိုင်သော အချက်သုံးချက်ကို တစ်ခုစီ ရေတွက်ပြရသော်-

- (၁) ဥပါဒ် = စိတ်၏ဖြစ်ပေါ်လာမှု၊
- (၂) ဌီ = စိတ်၏ ဖြစ်ပြီးနောက် တည်နေမှု၊
- (၃) ဘင် = စိတ်၏တည်ပြီးနောက် ပျက်စီး ချုပ်ကွယ်မှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။

အဝိဘူတာရုံဝိထိ၌ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ဝိထိစိတ်တို့ကို အမည်ဖော်ပြရသော်-

- (၁) မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း
- (၂) ကာမဇော ၂၉-ပါး တို့ဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ စိတ်၏စွမ်းအင်အထူးကို ရရှိထားကြသော ဈာနလာဘိပုဂ္ဂိုလ်များ အစဦးစွာ ဖြစ်စဉ်အခါဝယ် ပါဝင်ခဲ့သော ကာမဇောတို့၏ အမည်နှင့် စိတ်သရုပ်တို့ကို အသီးသီး ဖြေဆိုပါ။

စိတ်၏စွမ်းအင်အထူးကို ရရှိထားကြသော ဈာနလာဘိပုဂ္ဂိုလ်များ အစဦးစွာ ဖြစ်စဉ်အခါဝယ် ပါဝင်ခဲ့သော ကာမဇောတို့၏ အမည်မှာ-

- (၁) မန္တပုဂ္ဂိုလ်၌ = ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူဟူသော ဥပစာရသမာဓိဇော ၄-ကြိမ်၊

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ဝိထိပိုင်း

၇

(၂) တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်၌ = ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ ဟူသော ဥပစာရသမာဓိလော ၃-ကြိမ် တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ထိုကာမလောတို့၏ စိတ်သရုပ်မှာ-

ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်က = မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး။

ရဟန္တာဖြစ်က = မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၃။ (က) ချစ်သူကို မြင်သောအခါ၊ (ခ) မုန်းသူကို မြင်သောအခါတို့၌ ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ် (မြင်စိတ်)ချင်း ခြားနားပုံကို ရှင်းပြပြီးလျှင်၊ လူ့လောကတွင် “ဒေါသ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ” ရှိကောင်းပါက ထုတ်ပြပါ။

(က) ချစ်သူကို မြင်သောအခါ၊ (ခ) မုန်းသူကို မြင်သောအခါတို့၌ ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ် (မြင်စိတ်)ချင်း ခြားနားပုံကို ရှင်းပြရသော်-

(က) ချစ်သူကို မြင်သောအခါ = ချစ်သူသည် ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်၍ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်သည်။

(ခ) မုန်းသူကို မြင်သောအခါ = မုန်းသူသည် အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်၍ အကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ စက္ခုဝိညာဏ်(မြင်စိတ်)ချင်း ခြားနားမှု ရှိပါသည်။

လူ့လောကတွင် “ဒေါသမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ” ရှိကောင်းပါသည်။

၎င်းပုဂ္ဂိုလ်များမှာ-အနာဂါမ်နှင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။

၁၉၉၀-ခုနှစ်

- ၁။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းလာ ဝိထိ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဘိဓမ္မာစကားဖြင့် ရှင်းပြ၍၊ ပဉ္စဒွါရဝိထိစိတ်၏ ဝိသယပွဲဝတ္တိများကိုလည်း ဆိုင်ရာ လေးဝါးဖြင့် တွဲစပ်ပြပါ။

သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းလာ ဝိထိ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဘိဓမ္မာစကားဖြင့် ရှင်းပြရသော်-

အာရုံနှင့် ဒွါရတို့ တိုက်ဆိုင်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စိတ်တို့၏ဖြစ်စဉ် (အစဉ်အတန်း)ကို ဝိထိဟု ခေါ်ပါသည်။

ပဉ္စဒွါရဝိထိစိတ်၏ ဝိသယပွဲဝတ္တိများကို ဆိုင်ရာ လေးဝါးဖြင့် တွဲစပ်ပြရသော်-

ပဉ္စဒွါရဝိထိစိတ်၏ ဝိသယပွဲဝတ္တိ	ဝါရ
(၁) အတိမဟန္တာရုံ	တဒါရမ္မဏဝါရ
(၂) မဟန္တာရုံ	လဝနဝါရ
(၃) ပရိတ္တာရုံ	ဝုဋ္ဌောဝါရ
(၄) အတိပရိတ္တာရုံ	မောဃဝါရ

- ၂။ လောကတွင် “စိတ်ရှည်သည်၊ စိတ်တိုသည်”ဟု ပြောကြရာ၌ စိတ်၏ သက်တမ်းသည် အဘိဓမ္မာသဘောအားဖြင့် မည်မျှ ရှည်လျားသည်ကို တွက်ချက်ပြ၍၊ ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာအသံ ကို ကြားရသောအခါ သင့်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဝိထိစိတ်အစဉ်ကိုလည်း မှန်ကန်စွာ ရေးပြပါ။

လောကတွင် “စိတ်ရှည်သည်၊ စိတ်တိုသည်”ဟု ပြောကြရာ၌ စိတ်၏ သက်တမ်းသည် အဘိဓမ္မာသဘောအားဖြင့်-

စိတ္တက္ခဏ ၁-ချက်၊ တစ်နည်း ဥပါဒါဏ၊ ဌီဏ၊ ဘင်ဇဏဟူ၍ ခဏငယ်အားဖြင့် ၃-ချက်သာ ရှိပါသည်။

ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာ အသံကို ကြားရသောအခါ ကျွန်ုပ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို မှန်ကန်စွာ ရေးပြရသော်-

အဘိဓမ္မာ(ဒုတိယဆင့်) ဝိထိဝိုင်း

၉

အနိဋ္ဌသဒ္ဓါရုံဖြစ်၍

- ပဉ္စဒ္ဓါရာဇဇွန်း = ၁-ကြိမ်
- အကုသလဝိပါက်သောတဝိညာဏ် = ၁-ကြိမ်
- အကုသလဝိပါက် သမ္ပင်္ဂိစ္ဆိုင်း = ၁-ကြိမ်
- အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ = ၁-ကြိမ်
- ဝုဋ္ဌော = ၁-ကြိမ်
- * ကာမဇော = ၇-ကြိမ်
- အကုသလဝိပါက် (ဥပေက္ခာသန္တိရဏ) |
- ဥပေက္ခာတဒါရုံ ၁-ပါး = ၂-ကြိမ်
- ထို့နောင် ဘွင်အများ။

* (ကာမဇောတွင် ယောနိသော မနသိကာရဖြစ်လျှင် = ကုသိုလ်ဇော

အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်လျှင် = အကုသိုလ်ဇော စောနိုင်ပါသည်။)

ဤဝိထိစိတ်အစဉ်သည် တဒါရမ္မဏဝါရ သောတဒ္ဓါရုံက အတိမဟန္တာရုံဝိထိ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အစဦးဆုံး အားထုတ်သော (အာဒိကမ္မိက)ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ အဘယ်ဇော စိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပါသနည်း ရှင်းပြ၍၊ ဤလောကဝယ် ဈာန်မဂ်ဖိုလ် မရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း အကြောင်းနှင့်တကွ ဖော်ထုတ်ပြပါ။

သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အစဦးဆုံး အားထုတ်သော (အာဒိကမ္မိက)ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဇောစိတ်များမှာ-

အာဒိကမ္မိကဈာနဝိထိ၌...

(မန္တပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်) ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူဟူ၍ ကာမတိဟိတ်ဇော ၄-ကြိမ်၊

(တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်) ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ ဟူ၍ ကာမတိဟိတ်ဇော ၃-ကြိမ်နှင့်

အာဒိကမ္မိကဈာန်ဇော(မဟဂ္ဂုတ်ဇော) ၁-ကြိမ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အစဦးဆုံး အားထုတ်သော (အာဒိကမ္မိက)ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဇောစိတ်များမှာ-

သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝိထိ၌...

(မန္တပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်) ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူဟူ၍ ကာမတိဟိတ်ဇော ၄-ကြိမ်၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဇော ၁-ကြိမ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ဇော ၂-ကြိမ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်) ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူဟူ၍ ကာမတိဟိတ်ဇော ၃-ကြိမ်၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဇော ၁-ကြိမ်နှင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်ဇော ၃-ကြိမ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဤလောကဝယ် ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် မရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ-

- (၁) ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၂) သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၃) ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် မရထိုက်ခြင်း အကြောင်းမှာ-

ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် ရထိုက်သော အကြောင်းရင်းဖြစ်သော အမောဟဟိတ်တည်း ဟူသော ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သည့် တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ် မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စိတ်ရကို ပုဂ္ဂလဘောဒအရကြည့်လျှင် ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်ဇောဖြစ်သော အပ္ပနောဇောများ မပါဝင်ပါ။

ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်ရ-

အကုသိုလ်စိတ်	=	၁၂-ပါး
ဟင်္သာတုပ္ပါဒ်စိတ်ကြည့်သော အဟိတ်စိတ်	=	၁၇-ပါး
မဟာကုသိုလ်စိတ်	=	၈-ပါး
ပေါင်း	=	၃၇-ပါး

သုဂတိအဟိတ်နှင့် ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်ရ-

အကုသိုလ်စိတ်	=	၁၂-ပါး
ဟင်္သာတုပ္ပါဒ်ကြည့်သော အဟိတ်စိတ်	=	၁၇-ပါး
မဟာကုသိုလ်စိတ်	=	၈-ပါး
မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်	=	၄-ပါး
ပေါင်း	=	၄၁-ပါး

၁၉၉၁-ခုနှစ်

၁။ ဝိထိပိုင်းလာ “ဝိသယပ္ပဝတ္တိ” ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းပြ၍၊ ယင်း ဝိသယပ္ပဝတ္တိ ခြောက်ပါးသရုပ်ကိုလည်း ဖော်ထုတ်ရေးသားခဲ့ပါ။

ဝိထိပိုင်းလာ “ဝိသယပ္ပဝတ္တိ” ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းပြရသော်-

ဝိထိစိတ်တို့၏ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ = အာရုံတို့၏ ဒွါရတို့၌ဖြစ်ခြင်း၊

ဝိထိမုတ်စိတ်တို့ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ = အာရုံတို့၌ စိတ်တို့၏ဖြစ်ခြင်း။

ယင်း ဝိသယပ္ပဝတ္တိခြောက်ပါး သရုပ်မှာ-

(၁) အတိမဟန္တာရုံ

(၂) မဟန္တာရုံ

(၃) ပရိတ္တာရုံ

(၄) အတိပရိတ္တာရုံ

(၅) ဝိဘူတာရုံ

(၆) အဝိဘူတာရုံ

ပဉ္စဒွါရဝိထိ

မနောဒွါရဝိထိ

(ဤဝိသယပ္ပဝတ္တိ ၆-ပါးသည် ဝိထိစိတ်တို့၏ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ ဖြစ်ပါသည်။)

၂။ လူသားတို့၌ဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်နှင့် ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံကို ခွဲခြားပြ၍၊ စာဖြေသူ၏ မနောဒွါရ၌ ထင်ရှားသော အာရုံတစ်ခု ထင်မြင်လာသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိထိစိတ်အစဉ်ကိုလည်း မှန်ကန်အောင် ရေးသားခဲ့ပါ။

လူသားတို့၌ဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်နှင့် ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံကို ခွဲခြားပြရသော်-

အာရုံနှင့်ဒွါရ တိုက်ဆိုင်မှုမရှိသောအခါ = ဘဝင်စိတ် (ဝိထိမုတ်စိတ်) ဖြစ်၍၊

အာရုံနှင့်ဒွါရ တိုက်ဆိုင်သောအခါ = ဝိထိစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

(ချဲ့ဦးအံ့)- လူသားတို့၏စိတ်သည် ဗုဒ္ဓဗျူဟာ၌ ဘဝင်စိတ်နှင့် ဝိထိစိတ်ဟူ၍ ရှိရာဝယ်

ဝိထိစိတ်ဟူသည် အာရုံတစ်ပါးပါးသည် ဆိုင်ရာဒွါရ၌ ထိခိုက် တိုက်ဆိုင်လျှင် ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် လှုပ်ရှားသောသဘောရှိပါသည်။

ဘဝင်စိတ်သည်ကား အာရုံ ၆-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးကိုမျှ အာရုံမပြုနိုင် (တစ်နည်း) ဒွါရမှ အလွတ်ဖြစ်၍၊ ဒွါရဝိမုတ်စိတ်လည်း မည်၏။ ဘဝင်စိတ်သည် များသောအားဖြင့်

လွန်ခဲ့သော တဝ မရဏာသန္တလောသည် ယူအပ်သော ကံ၊ ကမ္မ၊ ဂတိနိမိတ် ၃-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြုပါသည်။ ဘဝင်စိတ်သည် အိပ်ပျော်နေစဉ် ဖြစ်ပေါ်သော၊ ငြိမ်သက်သော သဘောရှိသော စိတ်ဖြစ်၏။ ထို့ပြင် ဝိထိတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကြားတွင်လည်း ဘဝင်စိတ်များ ဖြစ်ပေါ်ပါသည်။

စာဖြေသူ၏ မနောဒွါရ၌ ထင်ရှားသော အာရုံတစ်ခု ထင်မြင်လာသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာ သော ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို ဖော်ပြရသော်-

မနောဒွါရ၊ ဝိဘူတာရုံဝိထိဖြစ်၍-

မနောဒွါရဝဋ္ဋန်း = ၁-ကြိမ်

ကာမဇော = ၇-ကြိမ်

တဒါရုံ = ၂-ကြိမ်

ထို့နောင် ဘွင်အများ၊ တဒါရမ္မဏဝါရ။

၃။ ဇောနောင်တဒါရုံကျနိုင်သော အင်္ဂါရပ်များကို ဖော်ပြ၍၊ သုံးဆယ့်တစ်ဘုံတွင် စိတ်၊ စေတသိက် အလျင်းမရှိသောဘုံကိုလည်း ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

ဇောနောင် တဒါရုံကျနိုင်သော အင်္ဂါရပ်များကို ဖော်ပြရသော်-

(၁) ကာမဇော၊

(၂) ကာမသတ္တဝါ၊

(၃) အတိမဟန္တ၊ ဝိဘူတ ဖြစ်သော ကာမအာရုံ

ဤသုံးချက်ညီမှ ဇောနောင် တဒါရုံကျနိုင်၏။

၃၁-ဘုံတွင် စိတ်၊ စေတသိက် အလျင်းမရှိသောဘုံမှာ-

အသညသတ်ဘုံ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၂-ခုနှစ်

၁။ ဝိထိမုတ်စိတ်တို့၏ ဝိသယပ္ပဝတ္တိများကို ဖော်ပြ၍၊ စာဖြေသူ၏ စိတ်ဝိညာဉ်နှင့် ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဝိထိ ၆-မျိုး၏ အမည်နာမများကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

ဝိထိမုတ်စိတ်တို့၏ ဝိသယပ္ပဝတ္တိများကို ဖော်ပြရသော်-

- (၁) ကံနိမိတ်၊
- (၂) ကမ္မနိမိတ်၊
- (၃) ဂတိနိမိတ်-တို့ဖြစ်ပါသည်။

စိတ်ဝိညာဉ်နှင့်-ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဝိထိ ၆-မျိုး၏ အမည်နာမများကို ဖော်ပြရသော်-

- (၁) စက္ခုဝိညာဏဝိထိ၊
- (၂) သောတဝိညာဏဝိထိ၊
- (၃) ဃာနဝိညာဏဝိထိ၊
- (၄) ဇိဝှိဝိညာဏဝိထိ၊
- (၅) ကာယဝိညာဏဝိထိ၊
- (၆) မနောဝိညာဏဝိထိ တို့ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဤမေးခွန်းလွှာကို ကြည့်ရှုနေခိုက် စာဖြေသူ၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိထိစိတ် အစဉ်ကို တိကျမှန်ကန်စွာ ရေးသားဖြေဆို၍၊ ဝိထိစိတ် လုံးဝ မဖြစ်သော ဝိထိ၏ အမည်ကို လည်း ညွှန်ပြပါ။

ဤမေးခွန်းလွှာကို ကြည့်ရှုနေခိုက် စာဖြေသူ၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို ဖော်ပြရသော်-

ဣဒ္ဓရူပါရုံဖြစ်၍	- ပဋ္ဌဒါရာဝဇ္ဇန်း	= ၁-ကြိမ်
	- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်	= ၁-ကြိမ်
	- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သမ္ပဋိစိုင်း	= ၁-ကြိမ်
	- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏာ	= ၁-ကြိမ်
	- ဝုဋ္ဌော	= ၁-ကြိမ်
	* ကာမဇော	= ၇-ကြိမ်

$$\left. \begin{array}{l} - (\text{အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ၊} \\ \text{မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ-၄)} \\ \text{ပေါင်း ဥပေက္ခာတဒါရုံ ၅-ပါးမှ တစ်ပါးပါး} \\ - \text{ထို့နောင် ဘွင်အများ။} \end{array} \right\} = ၂\text{-ကြိမ်}$$

* (ကာမဇောတွင် ယောနိသော မနုဿိကာရဖြစ်လျှင် = ကုသိုလ်ဇော၊
အယောနိသော မနုဿိကာရဖြစ်လျှင် = အကုသိုလ်ဇော စောနိုင်ပါသည်။)

ဤဝိထိသည် တဒါရမ္မဏဝါရ စက္ခုဒွါရိက အတိမဟန္တာရုံဝိထိ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိထိစိတ် လုံးဝမဖြစ်သော ဝိထိ၏အမည်ကို ဖော်ပြရသော်- အတိမရိတ္တာရုံဝိထိ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကိုယ်ပိုင်စိတ်တို့ကို ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တွဲစပ်ဖော်ပြ၍၊ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခါနီးမှာ စောသည့်ဇောနှင့် စောသောအကြိမ် အရေအတွက်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကိုယ်ပိုင်စိတ်တို့ကို ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တွဲစပ်ဖော်ပြရသော်-

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်		ကိုယ်ပိုင်စိတ်
(၁) သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်	=	သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်
(၂) သကဒါဂါမိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်	=	သကဒါဂါမိမဂ်စိတ်
(၃) အနာဂါမိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်	=	အနာဂါမိမဂ်စိတ်
(၄) အရဟတ္တမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်	=	အရဟတ္တမဂ်စိတ်
(၅) သောတာပတ္တိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်	=	သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ်
(၆) သကဒါဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်	=	သကဒါဂါမိဖိုလ်စိတ်
(၇) အနာဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်	=	အနာဂါမိဖိုလ်စိတ်
(၈) အရဟတ္တဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်	=	အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခါနီးမှာ စောသည့်ဇောနှင့် စောသောအကြိမ် အရေအတွက်ကို ဖော်ပြရသော်-

အနာဂါမိဖြစ်လျှင်- နေဝသညာ နာသညာယတနကုသိုလ်ဇော = ၂-ကြိမ်
ရဟန္တာဖြစ်လျှင် - နေဝသညာ နာသညာယတနကြိယာဇော = ၂-ကြိမ်
တို့ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၃-ခုနှစ်

၁။ ဝိထိစိတ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိသယပ္ပဝတ္တိများကို အဓိပ္ပာယ်များနှင့်တကွ ဖော်ပြ၍၊ ဝိထိစိတ်တိုင်း တဒါရုံ မဖြစ်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း ရှင်းလင်း ရေးသားခဲ့ပါ။

ဝိထိစိတ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိသယပ္ပဝတ္တိများကို အဓိပ္ပာယ်များနှင့်တကွ ဖော်ပြရသော်-

- (၁) အတိမဟန္တာရုံ = အလွန်ထင်ရှားသော အာရုံ၊
= အာရုံထင်ပြီးသည်မှစ၍ ရေတွက်လျှင် အလွန်များသော စိတ္တက္ခဏာ အသက်ရှိသော အာရုံ၊
- (၂) မဟန္တာရုံ = ထင်ရှားသောအာရုံ၊
= အာရုံထင်ပြီးသည်မှစ၍ ရေတွက်လျှင် များသော စိတ္တက္ခဏာအသက် ရှိသော အာရုံ၊
- (၃) ပရိတ္တာရုံ = မထင်ရှားသောအာရုံ၊
= အာရုံထင်ပြီးသည်မှစ၍ ရေတွက်လျှင် နည်းသော စိတ္တက္ခဏာအသက် ရှိသော အာရုံ၊
- (၄) အတိပရိတ္တာရုံ = အလွန် မထင်ရှားသောအာရုံ၊
= အာရုံထင်ပြီးသည်မှစ၍ ရေတွက်လျှင် အလွန်နည်းသော စိတ္တက္ခဏာ အသက်ရှိသော အာရုံ၊
- (၅) ဝိဘူတာရုံ = မနောဒွါရ၌ ထင်ထင်ရှားရှား ထင်သောအာရုံ၊
- (၆) အဝိဘူတာရုံ = မနောဒွါရ၌ မထင်မရှား ထင်သောအာရုံ၊

ဝိထိတိုင်း တဒါရုံ မဖြစ်ခြင်းအကြောင်းကို ဖော်ပြရသော်-

- (၁) ကာမဇော၊
- (၂) ကာမသတ္တဝါ၊
- (၃) အတိမဟန္တ-ဝိဘူတဖြစ်သော ကာမအာရုံ၊

ဤသုံးချက်ညီမှ တဒါရုံ ဖြစ်နိုင်ပါမည်။ ဤသုံးချက် မညီလျှင် တဒါရုံ မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဝိထိတိုင်း တဒါရုံ မဖြစ်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ယခုခေတ်အသက်ရာကျော်ရှည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်နှင့် ရုပ်တို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အသက်နှင့်အမျှ ရှည်ပါသလော၊ ယင်းတို့၏ သက်တမ်းကို ဝီထိသဘောအရ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

အသက်ရာကျော်ရှည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်နှင့်ရုပ်တို့သည်-
ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသက်နှင့် အမျှ မရှည်ပါ။

စိတ်နှင့်ရုပ်တို့၏ သက်တမ်းသည် လွန်စွာ တိုတောင်းလှရာ-

(၁) စိတ်၏သက်တမ်း = စိတ္တက္ခဏ ၁-ချက်
(တစ်နည်း) ခဏငယ် ၃-ချက်

(၂) ရုပ်၏သက်တမ်း

- (ဝိညတ်ဒွေးနှင့် လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါးကြည့်) } = စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်
 - ရုပ် ၂၂-ပါး၏သက်တမ်း } (ခဏငယ် ၅၁-ချက်)
 - ဝိညတ်ဒွေး၏သက်တမ်း = စိတ္တက္ခဏ ၁-ချက် (ခဏငယ် ၃-ချက်)
 - ဥပစယ၊ သန္တတိ၏သက်တမ်း = ခဏငယ် ၁-ချက်
 - ဇရတာ၏သက်တမ်း = ခဏငယ် ၄၉-ချက်
 - အနိစ္စတာ၏သက်တမ်း = ခဏငယ် ၁-ချက်
- အသီးသီး ဖြစ်ကြပါသည်။

၃။ စာဖြေရှင်သည် ဤမေးခွန်းလွှာကို မိမိလက်ဖြင့် ထိတွေ့လိုက်စဉ် စိတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝီထိစိတ်အစဉ်ကို မမှားအောင် ရေးပြ၍၊ ဝီထိစိတ် မဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

စာဖြေရှင်သည် ဤမေးခွန်းလွှာကို မိမိလက်ဖြင့် ထိတွေ့လိုက်စဉ် စိတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ် လာသော ဝီထိစိတ်အစဉ်ကို မမှားအောင် ရေးပြရသော်-

ဣဋ္ဌ-ဗောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဖြစ်၍-

- ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း = ၁-ကြိမ်
- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ကာယဝိညာဏ် = ၁-ကြိမ်
- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သမ္ပဒိဇ္ဈိင်း = ၁-ကြိမ်
- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏာ = ၁-ကြိမ်

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ဝိထိပိုင်း

- ဝုဋ္ဌော = ၁-ကြိမ်
- * ကာမဇော = ၇-ကြိမ်
- (အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ
မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ-၄) } = ၂-ကြိမ်
- ပေါင်း ဥပေက္ခာတဒါရုံ ၅-ပါးမှ တစ်ပါးပါး
- ထို့နောင် ဘွင်အများ။

* (ကာမဇောတွင် ယောနိသော မနုဿိကာရဖြစ်လျှင် = ကုသိုလ်ဇော၊
အယောနိသော မနုဿိကာရဖြစ်လျှင် = အကုသိုလ်ဇော စောနိုင်ပါသည်။)
ဤဝိထိသည် တဒါရမ္မဏဝါရ ကာယဒွါရိက အတိမဟန္တာရုံဝိထိ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိထိစိတ်မဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဖော်ပြရသော်-

- (၁) အသညသတ်ဘုံ၌ရှိသော (နာမ်မရှိသည့်) သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၂) နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်ပျော်၍ ဘဝင်စိတ်ချည်သော ဖြစ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၃) စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်ရှိနေသော နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခိုက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် ကုသိုလ်မရ၊ ငရဲမကြီးပါသနည်း၊ အကြောင်းပြ ဖြေဆို၍၊ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရရှိအပ်သော ဝိထိစိတ်တို့ကိုလည်း ရေတွက်ပြခဲ့ပါ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကုသိုလ်မရ၊ ငရဲမကြီးရခြင်းအကြောင်းမှာ-

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာတည်းဟူသော ဝဋ်မြစ် ၂-ပါးကို အမြစ်ပြတ် ပယ်သတ်ပြီး ဖြစ်သဖြင့်-

- (က) အကုသိုလ် မပြုတော့ပါ။ ထို့ကြောင့် ငရဲမကြီးတော့ပါ။
- (ခ) အနုဿယမရှိတော့သဖြင့် လောကီကုသိုလ်လည်း မရတော့ပါ။
- (ဂ) ပယ်ဖွယ်ကိလေသာတရားများ မရှိတော့သဖြင့် လောကုတ္တရာကုသိုလ်လည်း မရှိတော့ပါ။

ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ ရရှိသောစိတ်တို့တွင်လည်း အကုသိုလ်စိတ်နှင့် လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်များ မပါဝင်တော့ပါ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရရှိအပ်သော ဝိထိစိတ်တို့မှာ (ကာမဘုံသားဖြစ်အံ့)

အဟိတ်စိတ် = ၁၈-ပါး

မဟာဝိပါကစိတ် = ၈-ပါး

မဟာကြိယာစိတ် = ၈-ပါး

အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် = ၁-ပါး

ပေါင်း = ၃၅-ပါး

(ဈာန်ရလျှင် ဆိုင်ရာ မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာဈာန်စိတ် ၉-ပါးကို ထည့်ပေါင်းလျှင် ၄၄-ပါး ဖြစ်ပါသည်။)

၁၉၉၄-ခုနှစ်

- ၁။ တရားတော်သံကို ရိုသေစွာ နာယူနေသူသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို သိသာရုံဖော်ပြ၍၊ ယင်းဝိထိစိတ်တို့၏ တာဝန် အသီးသီး ဆောင်ရွက်ပုံကိုလည်း အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် ရှင်းပြပါ။

တရားတော်သံကို ရိုသေစွာ နာယူနေသူသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို သိသာရုံဖော်ပြရသော်-

အတိက္ကဋ္ဌ-သဒ္ဓါရုံဖြစ်၍

- ပဉ္စဒ္ဓါရာဇဇွန်း	= ၁-ကြိမ်
- အဟိတ်ကုသလဝိပါက သောတဝိညာဏ်	= ၁-ကြိမ်
- အဟိတ်ကုသလဝိပါက သမ္ပဋိစိုက်	= ၁-ကြိမ်
- အဟိတ်ကုသလဝိပါက သောမနဿသန္တိရဏာ	= ၁-ကြိမ်
- ဝုဋ္ဌော	= ၁-ကြိမ်
* ကာမဇော(မဟာကုသိုလ်ဇော(သို့)မဟာကြိယာဇော)	= ၁-ကြိမ်
- (အဟိတ်ကုသလဝိပါက သောမနဿသန္တိရဏာ-၁၊ မဟာဝိပါက သောမနဿ-၄)	} = ၂-ကြိမ်
ပေါင်း သောမနဿ တဒါရုံ ၅-ပါးမှ တစ်ပါးပါး	
- ထို့နောင် ဘွင်အများ။	

(ယောနိသော မနသိကာရဖြစ်ပြီးဖြစ်၍ ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်- မဟာကုသိုလ်ဇော၊ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်- မဟာကြိယာဇော)

ဤဝိထိသည် တဒါရမ္မဏဝါရ သောတဒွါရိက အတိမဟန္တာရုံဝိထိ ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းဝိထိစိတ်တို့၏ တာဝန်အသီးသီး ဆောင်ရွက်ပုံကို အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် ရှင်းပြရသော်-

- ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း = သောတဒွါရ၌ ထင်လာသောသဒ္ဓါရုံကို ဆင်ခြင်ခြင်း။
- သောတဝိညာဏ် = ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း ဆင်ခြင်အပ်ပြီးသော သဒ္ဓါရုံကို ကြားသိခြင်း။
- သမ္ပဒိန္နိင်း = သောတဝိညာဏ် ယူအပ်ပြီးသော သဒ္ဓါရုံကို လက်ခံခြင်း။
- သန္တိရဏ = သမ္ပဒိန္နိင်း ခံယူအပ်ပြီးသော သဒ္ဓါရုံကို စုံစမ်းခြင်း။
- ဝုဋ္ဌော = သန္တိရဏ စုံစမ်းအပ်ပြီးသော သဒ္ဓါရုံကို မှတ်သား ဆုံးဖြတ်ခြင်း။
- ကာမဇော = သဒ္ဓါရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်း (အဟုန်ပြင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်တတ်၏)
- တဒါရုံ = ဇောခံစားပြီးသော အာရုံကို ထပ်မံ ခံစားခြင်း။

၂။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု (ပရိကံ)ရှိမှ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်သို့ အလွယ်တကူ ရောက်နိုင်ကြရာ ပရိကံ အရကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အလိုကျ ဖော်ပြ၍၊ ပရိကံသည် ဥပေက္ခာကုသိုလ် ဖြစ်ခဲ့သော် ယင်း၏ နောက်၌ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဈာန်-မဂ်-ဖိုလ်တို့ကိုလည်း ရေတွက်ပြပါ။

ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှု (ပရိကံ)ရှိမှ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်သို့ အလွယ်တကူ ရောက်နိုင်ကြရာ “ပရိကံအရ”ကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အလိုကျ ဖော်ပြရသော်-

- ဈာနဝိထိ၊ အဘိညာဉ်ဝိထိများ၌ = မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး
(သို့) မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး။
- မဂ္ဂဝိထိ = မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ပရိကံသည် ဥပေက္ခာကုသိုလ် ဖြစ်ခဲ့သော် ယင်း၏ နောက်၌ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဈာန်-မဂ်-ဖိုလ်တို့ကိုလည်း ရေတွက်ပြရသော်-

- မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဈာန် (ဥပေက္ခာ) = ၅-ပါး
- မဂ် (ဥပေက္ခာ) = ၄-ပါး
- အောက်ဖိုလ် (ဥပေက္ခာ) = ၃-ပါး
- ပေါင်း = ၁၂-ပါး

၃။ စက်ဆုပ်ဖွယ် မစင်ကို တွေ့မြင်ရသော ခွေးကလေး၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိထိစိတ်၊ ဝိထိမုတ်စိတ်တို့ကို တိကျစွာ ညွှန်ပြ၍၊ ယင်းခွေးကလေး သေခါနီး၌ ဇောစိတ် အကြိမ်မည်မျှ ဖြစ်သည်ကိုလည်း အကြောင်းပြခြေပါ။

စက်ဆုပ်ဖွယ် မစင်ကို တွေ့မြင်ရသော ခွေးကလေး၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိထိစိတ်၊ ဝိထိမုတ် စိတ်တို့ကို တိကျစွာ ညွှန်ပြရသော်-

အနိဋ္ဌ-ရူပါရုံဖြစ်၍-

- ပဉ္စဒွါရာဝဋ္ဋန်း	= ၁-ကြိမ်
- အကုသလဝိပါက်စက္ခုဝိညာဏ်	= ၁-ကြိမ်
- အကုသလဝိပါက် သမ္ပဋိစ္ဆိင်း	= ၁-ကြိမ်
- အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ	= ၁-ကြိမ်
- ဝုဋ္ဌော	= ၁-ကြိမ်
* ကာမဇော(အကုသိုလ်လောဘဇော)	= ၁-ကြိမ်
- (အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ)	
ဥပေက္ခာတဒါရုံ	= ၁-ကြိမ်

ဝိထိမုတ်စိတ်တို့မှာ - အတိတဘွင်

- ဘဝဂ်စလန
 - ဘဝဂုံပစ္ဆေဒ
 - ထို့နောင်ဘွင်အများ တည်းဟူသော
- (အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏစိတ် ၁-ပါး)ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းခွေးကလေး သေခါနီး၌ မရဏာသန္တလောစိတ် ၅-ကြိမ် ဖြစ်ပါသည်။

အကြောင်းပြ ဖြေဆိုရသော်-

သေခါနီးအခါတွင် စိတ်တို့၏ မှီရာဝတ္ထုရုပ်က အလွန် အားနည်းလှသောကြောင့် မှီသော လောစိတ်တို့သည်လည်း အားနည်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ သေခါနီး၌ မရဏာသန္တလောစိတ်တို့သည် ၇-ကြိမ်တိုင်အောင် မဖြစ်နိုင်ပါဘဲ ၅-ကြိမ်သာ ဖြစ်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ရူပဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ဝိထိစိတ်သရုပ်ကို ဖော်ထုတ်ပြ၍၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ မဖြစ်ရာ ဘုံဌာနကိုလည်း ရေးပါ။

ရူပဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ဝိထိစိတ်သရုပ်ကို ဖော်ထုတ်ပြရသော်-

ဒေါသမူဒွေးကြည်သော အကုသိုလ်စိတ် = ၁၀-ပါး

ယာနာဒိ (၆)ကြည်သော အဟိတ်စိတ် = ၁၂-ပါး

မဟာကုသိုလ်စိတ် = ၈-ပါး

မဟာကြိယာစိတ် = ၈-ပါး

မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စိတ် = ၉-ပါး

မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာစိတ် = ၉-ပါး

လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း = ၈-ပါး

ပေါင်း ရူပဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ဝိထိစိတ် = ၆၄-ပါး

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ မဖြစ်ရာဘုံဌာနမှာ-

အပါယ် လေးဘုံနှင့် အသညသတ်ဘုံတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၁၉၉၅-ခုနှစ်

၁။ တေးသီချင်း နားထောင်သူ၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို သိသာရုံမျှ ဖော်ပြ၍၊ ယင်း တေးသီချင်းသံ၏ (က) ပရမတ်အမည် (ခ) သက်တမ်းတို့ကို ရေးသားပြပါ။

တေးသီချင်း နားထောင်သူ၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို သိသာရုံမျှ ဖော်ပြရသော်-

ဣဌ-သဒ္ဓါရုံဖြစ်၍ - ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဋ်း = ၁-ကြိမ်

- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သောတဝိညာဏ် = ၁-ကြိမ်

- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သမ္ပဋိစိုက် = ၁-ကြိမ်

- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ = ၁-ကြိမ်

- ဝုဋ္ဌော = ၁-ကြိမ်

* ကာမဇော = ၇-ကြိမ်

- (အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ-၁
မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ-၄)
ပေါင်း ဥပေက္ခာတဒါရုံ ၅-ပါးမှ တစ်ပါးပါး
- ထို့နောင် ဘွင်အများ။
- } = ၂-ကြိမ်

* (ကာမဇောတွင် ယောနိသော မနသိကာရဖြစ်လျှင် ကုသိုလ်ဇော၊ အယောနိသော မနသိ
ကာရဖြစ်လျှင် အကုသိုလ်ဇော)

ဤဝိထိသည် တဒါရမ္မဏဝါရ သောတဒ္ဓါရိက အတိမဟန္တာရုံ ဝိထိဖြစ်ပါသည်။

ယင်း တေးသီချင်းသံ၏

(က) ပရမတ်အမည် = သဒ္ဓါရုံရှပ်

(ခ) သက်တမ်း = စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်၊ (ခဏဇယ ၅၁-ချက်)

၂။ “မဂ်ပေါက် ဖိုလ်ဝင်”ဟူသော စကားမှန်ကန်ပုံကို ရှင်းပြ၍၊ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသူနှင့်
သေသူ ကွာခြားပုံကိုလည်း ရှင်းပြပါ။

“မဂ်ပေါက် ဖိုလ်ဝင်”ဟူသော စကားမှန်ကန်ပုံကို ရှင်းပြရသော်-

မဂ္ဂဝိထိများ၌ မဂ်ဇောတစ်ကြိမ်ဖြစ်ပြီးလျှင် (မန္တပုဂ္ဂိုလ်၌) ဖိုလ်ဇော ၂-ကြိမ်၊ (တိက္ခ
ပုဂ္ဂိုလ်၌) ဖိုလ်ဇော ၃-ကြိမ်ဆက်တိုက် ဖြစ်သောကြောင့် “မဂ်ပေါက် ဖိုလ်ဝင်”ဟူသော စကား
မှန်ကန်ပါသည်။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသူနှင့် သေသူကွာခြားပုံကို ရှင်းပြရသော်-

နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသူ	သေသူ(သံသေဒဇ + ဂစ္ဆသေယျက)
(၁) စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်များ ချုပ်နေပါသည်။	(၁) စိတ်၊ စေတသိက်၊ ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်များ ချုပ်နေပါသည်။
(၂) ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာရဇ ရုပ်များ ဖြစ်နေပါသည်။	(၂) ဥတုဇရုပ်သာ ဖြစ်နေပါသည်။ (ဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်- ဥတုဇရုပ်များလည်း မျက်စေ့တစ်မှိတ်၊ လျှပ်တစ်ပြက်တွင်း ချုပ်ငြိမ်း ပါမည်။)

ဤသို့ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသူနှင့် သေသူကွာခြားပါသည်။

၃။ လူတန်းစား ညီမျှရေးသည် တရားသဘောအရ အရာရာ မဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို မွေးရာပါဆွံ့, အသူနှင့် တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေ ပကတိလူကောင်းတို့ကို ပမာထား၍ ပုဂ္ဂလဘောဒအတိုင်း ရှင်းပြပြီးလျှင်၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယင်းတို့ ပိုင်ဆိုင်ရာ စိတ်အသီးသီးနှင့် တွဲလျက် ဖော်ပြပါ။

လူတန်းစား ညီမျှရေးသည် တရားသဘောအရ အရာရာ မဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို ပုဂ္ဂလဘောဒ ရှုထောင့်မှ ရှင်းပြရသော်-

မွေးရာပါ ဆွံ့, အသူသည် - အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိ ရဏစိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေနေသူ ဖြစ်သဖြင့် ယခုဘဝတွင် မည်မျှပင် ကြိုးစား အားထုတ်စေကာမူ ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်တို့ မရနိုင်ပါ။
(ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် အမောဟတည်းဟူသောဉာဏ် ကင်းသောကြောင့်တည်း)

ထို့ကြောင့် ပဝတ္တိအခါ၌ ၎င်း၏စိတ်ရမှာ-

အကုသိုလ်စိတ် = ၁၂-ပါး

ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်စိတ် = ၁၇-ပါး

မဟာကုသိုလ်စိတ် = ၈-ပါး

မဟာဝိပါက်-ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် = ၄-ပါး

ပေါင်း = ၄၁-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

တိဟိတ်လူကောင်းသည် - မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးမှ တစ်ပါးပါးနှင့် ပဋိသန္ဓေနေသူဖြစ်သဖြင့် (အမောဟ= ဉာဏ်ယှဉ်သောကြောင့်) ပဝတ္တိအခါ၌ ကြိုးစား အားထုတ်လျှင် ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်တို့ ရနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပဝတ္တိအခါ၌ ၎င်း၏စိတ်ရမှာ-

အကုသိုလ်စိတ် = ၁၂-ပါး

ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်စိတ် = ၁၇-ပါး

မဟာကုသိုလ်စိတ် = ၈-ပါး

မဟာဝိပါက်စိတ် = ၈-ပါး

ပေါင်း = ၄၅-ပါး အပြင်

ဆိုင်ရာ ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်စိတ်များ ရရှိနိုင်ပါသည်။

မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပိုင်ဆိုင်ရာ စိတ်အသီးသီးနှင့် ယှဉ်တွဲဖော်ပြရသော်-
မဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ် ကိုယ်ပိုင်စိတ်

(၁) သောတာပတ္တိမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်	=	သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ်
(၂) သကဒါဂါမိမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်	=	သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ်
(၃) အနာဂါမိမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်	=	အနာဂါမိမဂ္ဂစိတ်
(၄) အရဟတ္တမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်	=	အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ်

၁၉၉၆-ခုနှစ်

၁။ “ချစ်ခြင်းအစ မျက်စိက”ဟူသော စကားနှင့် “အချစ်မှာ မျက်စိမရှိ”ဟူသော စကားနှစ်ရပ်တို့၏ ဆန့်ကျင်မှု မရှိပုံကို သင်္ဂဟသဘောသွားနှင့် ရှင်းလင်း ဖြေဆိုပါ။

“ချစ်ခြင်းအစ မျက်စိက”ဟူသော စကားနှင့် “အချစ်မှာ မျက်စိမရှိ”ဟူသော စကားနှစ်ရပ်တို့၏ ဆန့်ကျင်မှု မရှိပုံကို သင်္ဂဟသဘောသွားနှင့် ရှင်းလင်း ဖြေဆိုရသော်-

(၁) အဆင်း (ရူပါရုံ)နှင့် မျက်စိ (စက္ခုပသာဒ) တိုက်ဆိုင်သောအခါ...

စက္ခုဒွါရ (အတိမဟန္တာရုံ) ဝိထိဖြစ်၏။ ဝိထိအစဉ်မှာ- အတိတဘွင်၊ ဘဝဂ်စလန၊ ဘဝဂ်ပစ္ဆေဒ၊ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစိုက်၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌောကာမလော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ်ဖြစ်၏။

ထိုစက္ခုဒွါရဝိထိတွင် ကာမလော၌ ချစ်ခြင်းဆိုသော “လောဘာလော”ဖြစ်နိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍- ချစ်ခြင်းဆိုသော လောဘာလောသည် အဆင်း (ရူပါရုံ)နှင့် မျက်စိ (စက္ခုပသာဒ)တို့ တိုက်ဆိုင်သောကြောင့် ဖြစ်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ချစ်ခြင်းအစ မျက်စိက”ဟူသော စကား မှန်ကန်ပါသည်။

(၂) ထိုအချစ်ဆိုသော လောဘာလော(စိတ်)သည် နှလုံးသား (ဟဒယဝတ္ထုရုပ်)၌သာ ဖို၍ဖြစ်ပြီး မျက်စိ(စက္ခုပသာဒရုပ်)တွင် မရှိသောကြောင့် “အချစ်မှာ မျက်စိမရှိ”ဟူသော စကား မှန်ကန်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ “ချစ်ခြင်းအစ မျက်စိက”ဟူသော စကားနှင့် “အချစ်မှာ မျက်စိမရှိ”ဟူသော စကားနှစ်ရပ်တို့သည် မှန်ကန်ပါသည်။ ဆန့်ကျင်မှု မရှိပါ။

၂။ ဝမ်းမြောက်မှု (သောမနဿ)ဖြင့်၊ အမိဝမ်းတွင်း ကိန်းအောင်း (ပဋိသန္ဓေနေ)ခဲ့သူ၏ အဆုံးစွန်သော ဒေါသ၏ အခြားမဲ့၌ (က) ဖြစ်သင့်သောစိတ်၊ (ခ) ထိုစိတ်၏ အခြားနာမည်တစ်မျိုး၊ (ဂ) ဖြစ်ရာအခါ၊ (ဃ) အာရုံတို့ကို မှန်ကန်စွာ ဖြေဆိုပါ။

ဝမ်းမြောက်မှု (သောမနဿ)ဖြင့် အမိဝမ်းတွင်း ကိန်းအောင်း (ပဋိသန္ဓေနေ)ခဲ့သူ၏ အဆုံးစွန်သော ဒေါသ၏ အခြားမဲ့၌-

- (က) ဖြစ်သင့်သောစိတ် = ဥပေက္ခာသဟာရုတ် သန္တိရဏစိတ်၊
- (ခ) ထိုစိတ်၏ အခြားနာမည်တစ်မျိုး = အာဂန္တုကာဘဝင်၊
- (ဂ) ဖြစ်ရာအခါ = တဒါရုံလည်း ဖြစ်ခွင့်မရ၊ ဘဝင်လည်း မကျသာဘဲ အခက်အခဲကြုံရာအခါ၊
- (ဃ) အာရုံ = ရှေးက အလေ့အလာများသော ကာမအာရုံ တစ်ပါးပါ။

၃။ သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော်ရှင်၏ (က) ရေမီးအစုံ တန်ခိုးပြတော်မူရာအခါ၊ (ခ) နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတော်မူရာအခါ၊ (ဂ) နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော်မူရာအခါတို့၌ ဖြစ်သင့်သော “ဇော”စိတ်တို့၏ အမည်များကို ဖြစ်ခွင့်ရှိသော အကြိမ်နှင့်တကွ တွဲစပ် ဖြေဆိုပြပါ။

သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော်ရှင်၏-

- (က) ရေမီးအစုံ တန်ခိုးပြတော်မူရာအခါ = ကာမတိဟိတ်ကြိုယာဇော ၄-ကြိမ်
- (ခ) နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတော်မူရာအခါ = မည်သည့်ဇောစိတ်မျှ မဖြစ်၊
- (ဂ) နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော်မူရာအခါ = အရဟတ္တဖိုလ်ဇော ၁-ကြိမ် ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၇-ခုနှစ်

၁။ ရူပါရုံနှင့် စက္ခုပဿာဒတို့ ရှေးရှု တိုက်ဆိုင်မိကြရာဝယ် (က) မည်သည့်အခါ၌ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ပါသနည်း၊ (ခ) မည်မျှ အသက်ရှည်ပါသနည်း၊ (ဂ) မည်သည့်အခါ ချုပ်ပါသနည်း၊ သင်္ဂဟနှင့်အညီ ဖြေဆိုပါ။

- ရူပါရုံနှင့် စက္ခုပဿာဒတို့ ရှေးရှု တိုက်ဆိုင်မိကြရာဝယ် (အတိမဟန္တာရုံဝိထိဖြစ်လျှင်)-
- (က) အတိတဘွင်တစ်ချက်အလွန်ဖြစ်သော ဘဝဂ်စလန၏ ဥပါဒ်၌ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ပါသည်။
 - (ခ) ထင်ခြင်း ရောက်သည်မှစ၍ ရေတွက်သည်ရှိသော်- စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက် အသက်ရှည်ပါသည်။
 - (ဂ) ဒုတိယတဒါရုံ၏ ဘင်နှင့်ပြိုင်၍ ချုပ်ပါသည်။

၂။ ဓမ္မကထိကဆရာတော်၏ တရားသံကို ကြားနာနေသော ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ဦးသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်တို့၏ဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြပါ။

ဓမ္မကထိကဆရာတော်၏ တရားသံကို ကြားနာနေသော ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ဦးသန္တာန်၌ ဖြစ် ပေါ်လာသော စိတ်တို့၏ဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြရသော်-

အတိက္ကဋ္ဌ-သဒ္ဓါရုံဖြစ်၍

- အတိတဘွင် = ၁-ကြိမ်
- ဘဝဂ်စလန = ၁-ကြိမ်
- ဘဝဂ်ပစ္ဆေဒ = ၁-ကြိမ်
- ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း = ၁-ကြိမ်
- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သောတဝိညာဏ် = ၁-ကြိမ်
- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သမ္ပင်္ဂိစ္ဆိုင်း = ၁-ကြိမ်
- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သောမနဿသန္တိရဏ = ၁-ကြိမ်
- ဝုဋ္ဌော = ၁-ကြိမ်
- * ကာမဇော(ယောနိသော မနသိကာရဖြစ်၍ မဟာကုသိုလ်ဇော) = ၇-ကြိမ်
- (အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သောမနဿသန္တိရဏ-၁၊ မဟာဝိပါက် သောမနဿ-၄) = ၂-ကြိမ်
- ပေါင်း သောမနဿ တဒါရုံ ၅-ပါးမှ တစ်ပါးပါး

ထို့နောင် ဘွင်အများ။

ဤဝိသိသည် တဒါရမ္မဏဝါရ သောတဒ္ဓါရိက အတိမဟန္တာရုံဝိသိ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ “ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူ”အမည်ရသော စိတ်တို့ကို ဖော်ပြပြီး၊ သောမနဿဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေါသဇောနောင် (က) ဖြစ်သင့်သောစိတ်၊ (ခ) ထိုစိတ်၏ အမည်၊ (ဂ) ထိုစိတ်၏ အာရုံတို့ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

“ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူ”အမည်ရသော စိတ်တို့ကို ဖော်ပြရသော်-
မဟာကုသိုလ်-ကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၈-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သောမနဿဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေါသဇောနောင် -

(က) ဖြစ်သင့်သောစိတ် = ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏစိတ် ၂-ပါး။

(ခ) ထိုစိတ်၏ အမည် = အာဂန္တုကဘဝင်၊

(ဂ) ထိုစိတ်၏ အာရုံ = ရှေးက အလေ့အလာများသော ကာမအာရုံ တစ်ပါးပါး
တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၄။ တဒါရုံကျနိုင်သော အင်္ဂါရပ်တို့ကို တင်ပြပြီး၊ ဘုရားရှင်၏ ယမက ပြာဋိဟာကို ပြရာအခါ၌ အဘယ်ဇောများအကြိမ် မည်မျှစောကြသည်ကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

တဒါရုံကျနိုင်သောအင်္ဂါရပ်တို့မှာ-

(က) ကာမဇော၊

(ခ) ကာမသတ္တဝါ၊

(ဂ) အတိမဟန္တာ-ဝိဘူတဖြစ်သော ကာမအာရုံတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားရှင်၏ ယမကပြာဋိဟာကို ပြရာအခါ၌-

(ပစ္စဝေက္ခဏာဇောဖြစ်သော) တိဟိတ်ကာမကြိယာဇောများ ၄-ကြိမ် စောကြပါ
သည်။

၂၈

ဓမ္မဗျူဟာ

၁၉၉၈-ခုနှစ်

၁။ အလွန်ကြီးမားသည့် အာရုံ၌ဖြစ်သော ဝီထိစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို ရေတွက်ပြ၍၊ ထက်မြက်လျင်မြန် အသိဉာဏ်ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစဆုံး ရအပ်သော ဈာနဝီထိဖြစ်ပုံကိုလည်း တင်ဆက် ပြပါ။

အလွန်ကြီးမားသည့် အာရုံ၌(အတိမဟန္တာရုံ၌)ဖြစ်သော “ဝီထိစိတ္တုပ္ပါဒ်”တို့ကို ရေတွက် ပြရသော်-

ပဉ္စဒွါရာဝဋ္ဋန်း	=	၁-ကြိမ်
ပဉ္စဝိညာဉ်	=	၁-ကြိမ်
သမ္ပဋိဗျူင်း	=	၁-ကြိမ်
သန္တိရဏ	=	၁-ကြိမ်
ဝုဋ္ဌော	=	၁-ကြိမ်
ကာမဇော	=	၇-ကြိမ်
တဒါရုံ	=	၂-ကြိမ်
ပေါင်း	=	၁၄-ကြိမ်

ထက်မြက်လျင်မြန် အသိဉာဏ်ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ် (တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်)၏ အစဆုံး ရအပ် သော ဈာနဝီထိဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြရသော်-

- (၁) ဘဝင်္ဂစလန
- (၂) ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ
- (၃) မနောဒွါရာဝဋ္ဋန်း
- (၄) ဥပစာ
- (၅) အနုလုံ
- (၆) ဂေါတြဘူ
- (၇) အာဒိကမ္ပိကဈာန်ဇော = ၁-ကြိမ်
- (၈) ထို့နောင် တိဟိတ်ဘွင်အများ တို့ဖြစ်ပါသည်။

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ဝိထိပိုင်း

၂၉

- ၂။ ကိုးကွယ်ရာသခင် ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်သောအခါ ဖြစ်နိုင်သော တဒါရုံစိတ်တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ အစဆုံး ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ရမှုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှေးဦးစွာသော အပ္ပနာ၌ စောနိုင်သော စောတို့ကို အကြိမ်နှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

ကိုးကွယ်ရာသခင် ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်သောအခါ ဖြစ်နိုင်သော တဒါရုံစိတ်တို့ကို ဖော်ပြရသော်-

အတိက္ကဋ္ဌ-ရူပါရုံဖြစ်၍-

အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သောမနဿ သန္တိရဏစိတ်	=	၁-ပါး
မဟာဝိပါက် သောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး
ပေါင်း သောမနဿ တဒါရုံစိတ်	=	၅-ပါး

အစဆုံး ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ရမှုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှေးဦးစွာသော အပ္ပနာ၌ စောနိုင်သော လောတို့ကို အကြိမ်နှင့်တကွ ဖော်ပြရသော်-

သမထကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်မှု	=	အာဒိကမ္မိကဈာန်လော	=	၁-ကြိမ်
ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်မှု	=	သောတာပတ္တိမဂ်လော	=	၁-ကြိမ်နှင့်
		သောတာပတ္တိဖိုလ်လော	=	၂/၃-ကြိမ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

- ၃။ “လူချင်းတူသော်လည်း အသက်ရှုခြင်း ကွာသည်”ဟု ပြောဆိုကြရာ ထိုစကားမှန်ကန်ပုံကို ခွဲဟိတ်၊ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပမာပြုကာ ပုဂ္ဂလဘောဒ လာသည့်အတိုင်း ရှင်းပြ၍ ဂူပဗြဟ္မာကြီး များ စိတ်ဆိုးမှု ရှိ-မရှိကိုလည်း ရှင်းပြပါ။

“လူချင်း တူသော်လည်း အသက်ရှုခြင်း ကွာသည်”ဟု ပြောဆိုကြရာ ထိုစကား မှန်ကန်ပုံကို ပုဂ္ဂလဘောဒ လာသည့်အတိုင်း ရှင်းပြရသော်-

ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်များ-

အကုသိုလ်စိတ်	=	၁၂-ပါး
ဟသိတုမျှိဒ်ကြည်သော အဟိတ်စိတ်	=	၁၇-ပါး
မဟာကုသိုလ်စိတ်	=	၈-ပါး
မဟာဝိပါက် ဉာဏဗိပ္ပယုတ်စိတ်	=	၄-ပါး
ပေါင်း	=	၄၁-ပါး

(၎င်းဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်ထဲက အမောဟဟိတ် မယှဉ်ခြင်းကြောင့် ယခုဘဝ မည်မျှပင် အားထုတ်စေကာမူ ဈာန်,မဂ်,ဖိုလ် မရနိုင်ပါ။)

တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်ရမှာ-

အကုသိုလ်စိတ် = ၁၂-ပါး

ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့်သော အဟိတ်စိတ် = ၁၇-ပါး

မဟာကုသိုလ်စိတ် = ၈-ပါး

မဟာဝိပါက်စိတ် = ၈-ပါး

ပေါင်း = ၄၅-ပါး

တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆက်လက် ကျင့်ကြံ အားထုတ်ပါက ဈာန်,မဂ်,ဖိုလ်တွေကို ရနိုင်ပါသည်။

(∴ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေတည်စ,ကပင် အမောဟဟိတ်ယှဉ်သည့် တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြင့် နေခဲ့သောကြောင့် ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ် ဟူသော အပ္ပနာဇောတို့ကို ရရှိနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

ရူပဗြဟ္မာကြီးများသည် စိတ်ဆိုးခြင်း မရှိပါ။ အကြောင်းပြရသော်-

ရူပဘုံ၌ ရနိုင်သမျှသောစိတ်တို့မှာ-

ဒေါသမူဒွေးကြည့်သောအကုသိုလ်စိတ် = ၁၀-ပါး

ယာနာဒိ ၆-ပါးကြည့်သော အဟိတ်စိတ် = ၁၂-ပါး

မဟာကုသိုလ်, ကြိယာစိတ် = ၁၆-ပါး

မဟာရူတကုသိုလ်, ကြိယာစိတ် = ၁၈-ပါး

လောကုတ္တရာစိတ် = ၈-ပါး

ရူပဝိပါက်စိတ် = ၅-ပါး

ပေါင်း = ၆၉-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထို ၆၉-ပါးသော စိတ်တို့တွင် ဒေါသမူဒွေး မပါသဖြင့် ရူပဗြဟ္မာကြီးများသည် စိတ်ဆိုးခြင်း မရှိသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။

၃၂

ဓမ္မဗျူဟာ

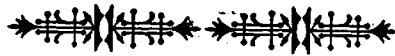
တဒါရုံကျခွင့်ရှိသော ဝိထိများမှာ-

- (၁) ကာမဇော
- (၂) ကာမသတ္တဝါ
- (၃) ကာမအာရုံ ၃-ချက်စုံညီသော အတိမဟန္တာရုံနှင့် ဝိဘူတာရုံဝိထိများ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ဘုရားရဟန္တာများ ဒါနစသော ကောင်းမှုပြုလုပ်သော် ကုသိုလ် ရ,မရ အချက်ကျကျ ဆုံးဖြတ်ပြ၍၊ စိတ်မရှိသောပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိပါက ဖော်ပြပါ။

[၁၉၉၃-ခုနှစ်၊ နံပါတ် ၄-အဖြေနှင့် နံပါတ် ၃-အဖြေတို့ကို ကြည့်ပါ။]

(ပိထိပိုင်းပြီး၏)

ဓမ္မဗျူဟာ-ဓမ္မစာပေသင်တန်း

သာသနာရေးဦးစီးဌာန

အဘိဓမ္မာ(ဒုတိယဆင့်)ပီထိုက်ပိုင်း

(၁၉၇၆-ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈-ခုနှစ်ထိ)

မေးခွန်းဟောင်းများ

၁၉၇၆-ခုနှစ်

- ၁။ ဒါနပြုရာတွင် ဖြစ်နိုင်သော ကုသိုလ်စိတ်တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ ထိုကုသိုလ်ကံကြောင့် ရောက်နိုင်သောဘုံများကို ဖော်ပြပါ။
- ၂။ ပုထုဇဉ် ရူပဗြဟ္မာကြီး စုတေက “စုတေသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်” ဝက်တိရစ္ဆာန် ဖြစ်နိုင်သလော၊ အကြောင်းပြ ဖြေဆို၍ သေခြင်း ၄-မျိုးကို ဖော်ပြပါ။
- ၃။ ခွေး၊ကြောင်၊ကြက်စသော တိရစ္ဆာန်တို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို ဖော်ပြ၍၊ သက်တမ်းမမြဲသော သတ္တဝါတို့ကို ဖော်ပြပါ။
- ၄။ အောက်ပါ အကုသိုလ်ကံတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းမူလတရားကို ဖော်ပြပါ။
(က) အဒိန္နာဒါန၊ (ခ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ (ဂ) မုသာဝါဒ၊ (ဃ) ဖရုသဝါဒ၊ (င) အဘိဇ္ဈာ

၁၉၇၇-ခုနှစ်

- ၁။ ရှင်ပြုသော အလှူပွဲတစ်ခု၌ ပုညကြိယဝတ္ထု ၁၀-ပါး စုံလင်စွာ ဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားအောင် ရေးပြပါ။

၁၉၇၈-ခုနှစ်

- ၁။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းလေးမျိုးကို ရေးသား၍ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တိရဏစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသည့် သတ္တဝါများကို ဖော်ပြပါ။

- ၂။ ငါးပါးသီလ ဆောက်တည်လျှင် မည်သည့်ကုသိုလ် ဖြစ်မည်နည်း။ ထိုကုသိုလ်ကြောင့် သွားရောက် ဖြစ်နိုင်သော ဘုံများကို ဖော်ပြပါ။
- ၃။ ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ ဒါနကုသိုလ်၏ တရားကိုယ်ကို ကောက်ပြ၍ ထိုကုသိုလ်၏ ပဋိသန္ဓေအကျိုးနှင့် ပဝတ္တိကျိုးတို့ကို ရေးပါ။
- ၄။ ရုပ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသောသတ္တဝါ၊ နာမ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသောသတ္တဝါ၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသော သတ္တဝါတို့ကို ဖော်ပြ၍ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဗြဟ္မာကြီး စုတေလျှင် မည်သည့်ဘုံများသို့ ရောက်နိုင်ပါသနည်း။ ရှင်းပြပါ။

၁၉၇၉-ခုနှစ်

- ၁။ သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာဘုံ၌ မဖြစ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ထုတ်ပြ၍ စာတုမဟာရာဇ်နတ်နှင့် ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ နတ်တို့၏ သက်တမ်းကို လူတို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ပါ။
- ၂။ နှုတ်ဖြင့် သတ်လိုက်ဟု စေခိုင်းမှုသည် ကာယကံ-ဝစီကံ နှစ်ပါးတွင် မည်သည့်ကံဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြ၍ လောဘ-ဒေါသ နှစ်ပါးကြောင့်ဖြစ်ရသော လူမှုဒုစရိုက်များကို ညွှန်ပြပါ။
- ၃။ အကုသိုလ်ကံ၏ မကောင်းကျိုးပေးရာ ဘုံဌာနကို ပဋိသန္ဓေအခါ- ပဝတ္တိအခါအားဖြင့် ခွဲခြားဖော်ပြ၍ စတုတ္ထဈာန်ကို ပဏိတဖြစ်အောင် အားထုတ်လျှင် မည်သည့်ဗြဟ္မာဘုံသို့ ရောက်နိုင်သနည်း။

၁၉၈၀-ခုနှစ်

- ၁။ သတ္တဝါတို့၏ ကံတရားအရ အမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိနေသော ၃၁-ဘုံတို့ကို ပြည့်စုံအောင် ရေတွက် ဖော်ပြပါ။
- ၂။ ကံတရားကြောင့် သတ္တဝါအမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိရာ မည်သည့်ကံကြောင့် “လူ” ဟူသော သတ္တဝါများ ဖြစ်လာရပါသနည်း။ သဂြိုဟ်ဝိထိမုတ်ပိုင်းအရ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။
- ၃။ လေယာဉ်ပျံပျက်ကျ သေဆုံးသူများသည် မည်သည့်ကံကြောင့် ဖြစ်ပါသနည်း။ အဘိဓမ္မာသဘောဖြင့် သုံးသပ် ဖော်ပြပါ။

၁၉၈၁-ခုနှစ်

- ၁။ တိုးချည်-ဆုတ်ချည် အတည်တကျ သက်တမ်းကာလ သတ်မှတ်မရသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဖော်ပြပါ။
- ၂။ ဘဝတစ်လျှောက်လုံး၌ ဘုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဇာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယှဉ်ဘက် တရားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာရုံအားဖြင့်လည်းကောင်း တူညီသောစိတ်များကို ရေးပါ။
- ၃။ ထမင်းရည်ချောင်းစီး အလှူကြီးပေးသော တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ်ရှင်၏ ဒါနကုသိုလ်ကံသည် မည်သည့်အကျိုးများကို ပေးပါသနည်း။
- ၄။ အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့ သေသောအခါ မည်သည့်ပဋိသန္ဓေ (မည်သည့်ဘဝ)သို့ ရောက်နိုင်ကြ ပါသနည်း။
 - (က) ဒွိဟိတ်လူသားများ။
 - (ခ) တိဟိတ်လူသားများ။
 - (ဂ) နတ်များ။
 - (ဃ) ရူပဘုံသားဗြဟ္မာများ။
 - (င) အရူပဘုံသားဗြဟ္မာများ။

၁၉၈၂-ခုနှစ်

- ၁။ ၃၁-ဘုံတွင် ပုထုဇဉ်တို့သာ နေထိုင်ရသောဘုံ- အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ နေထိုင်ရသောဘုံနှင့် ပုထုဇဉ် အရိယာဇရာရာ နေထိုင်ကြရသောဘုံတို့ကို သတ်မှတ်ဖော်ပြပါ။
- ၂။ လူမှန်သမျှ ဘဝအခြေခံ ပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်း တူ-မတူ သုံးသပ်ဝေဖန် ဖော်ပြပြီးလျှင် မည်သည့် ပဋိသန္ဓေစိတ် အခြေခံရှိသူများသာ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တတ်ပါသနည်း။ ရှင်းလင်း ဖော်ပြပါ။
- ၃။ လူသားတို့ သေခါနီးဆဲဆဲအခါ ကမ္မနိမိတ်များ ထင်လာတတ်ရာ-
 - (က) လူ့ဘဝမှ လူ့ဘဝသို့ ပြန်ဖြစ်မည့်သူ၊
 - (ခ) လူ့ဘဝမှ နတ်ရွာသုဂတိသို့ ရောက်မည့်သူ၊
 - (ဂ) လူ့ဘဝမှ အပါယ်လေးဘုံသို့ ကျရောက်မည့်သူတို့အား မည်သည့်ကမ္မနိမိတ်မျိုး ထင် လာတတ်ကြောင်း သင်္ကြိုဟ်နှင့်အညီ ရေးသား ဖော်ပြပါ။

၄။ “ဗြဟ္မာဖြစ်၍ တဝင်းဝင်း- ဝက်စားကျင်းမှာ တရှုတ်ရှုတ်” ဟူသော ဆိုရိုးစကားအရ ဗြဟ္မာဘဝမှ ဝက်ဘဝသို့ တိုက်ရိုက်ရောက်နိုင်- မရောက်နိုင် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို သုံးသပ်၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၉၈၃-ခုနှစ်

- ၁။ ရုပ်တရားဟူ၍ လုံးဝမရှိ၊ နာမ်တရားသက်သက်ရှိသော ဘုံဘဝမျိုး ရှိနိုင်ပါသလော၊ ရှိလျှင် ယင်းဘုံဘဝမျိုးကို မည်သို့ ရရှိနိုင်ပါသနည်း။
- ၂။ မွေးကတည်းက ကန်းလာသော သူတို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ကုသိုလ်၏အကျိုးလော၊ အကုသိုလ်၏ အကျိုးလော၊ စိစစ် ဖော်ပြပါ။
- ၃။ နှုတ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်ရသော ဝစီကံ ၄-ပါးကို ရေတွက်ပြပါ။
- ၄။ ဘဝအစ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြစ်၍ ဘဝအဆုံး၌ စုတိစိတ်ဖြစ်၏။ ယင်းပဋိသန္ဓေနှင့် စုတိအကြား ဘဝတစ်သက်တာဝယ် မည်သည့်စိတ်များ မည်သို့ မည်ပုံဖြစ်နေသည်ကို ဥပမာပြ၍ ဖြေဆိုပါ။

၁၉၈၄-ခုနှစ်

- ၁။ ယနေ့ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်ကံ-အကုသိုလ်ကံသည် ယခုဘဝမှာသာပင် ချက်ချင်း လက်ငင်း အကျိုးပေးပါသလော၊ ကံတို့၏ အကျိုးပေးရာကာလကို ဖော်ပြပါ။
- ၂။ အလိုရမက် လောဘအတွက်ကြောင့် ဖြစ်ရသော အကုသိုလ်ဒုစရိုက်တရားများကို တစ်ပါးစီ ရေတွက်ပြပါ။
- ၃။ သံသရာစက်ရဟတ်၏ အဆက်မပြတ် လည်နေပုံကို ဝိထိမုတ်ပိုင်း နိဂုံးလာ ကျမ်းဆရာ၏ အဘော်ကျအောင် အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြပါ။

၁၉၈၅-ခုနှစ်

- ၁။ ၃၁-ဘုံကို သင် သိပါသလော၊ တခြားသောဘုံတို့သည်လည်း ဤလူ့ဘုံကဲ့သို့ချည်း ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးစုံ ဖြစ်ပါသလော၊ ထူးခြားမှုရှိလျှင် ရှိသည့်အလျောက် ဝေဖန် ဖော်ပြခဲ့ပါ။
- ၂။ အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်း တူညီမှု ရှိ-မရှိကို ဝေဖန် စိစစ်ဖော်ပြပါ။
 - (က) ဆင်မင်း၏ပဋိသန္ဓေစိတ်၊
 - (ခ) နဂါးပင်း ပဋိသန္ဓေစိတ်၊

- (ဂ) ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကန်းသောသူ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်၊
- (ဃ) ဉာဏ်ထိုင်းလွန်းသောလူ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်၊
- (င) မဟောသဓာပညာရှိ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်၊

၃။ ဘုရားတည် ကျောင်းဆောက် ရှင်ပြု ပဉ္စင်းခံ စသည်ကို ပြုလုပ်သောကုသိုလ်ကံသည် မည်သည့်ဘုံဘဝ၌ မည်သည့်အကျိုးဝိပါက်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်ရရှိစေနိုင်ပါသနည်း။ အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကမ္မစတုက္ကပိုင်းအရ ဝေဖန် စိစစ်ဖော်ပြပါ။

၁၉၈၆-ခုနှစ်

- ၁။ လူ့သဘာဝအရ မျက်နှာကြီးပုဂ္ဂိုလ်များကို အထူးတလည် နေရာများ သီးသန့်ပေးရသကဲ့သို့ အဘိဓမ္မာနည်းအရ အနာဂါမ်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများအတွက်သာ အထူး သီးသန့် ပေးရသော ဘုံဌာန ၅-မျိုးကို ထုတ်ပြ၍ အဓိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ မဖြစ်သောဘုံဌာနများကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။
- ၂။ လောဘရမ္မက် ဒေါသအတွက်ကြောင့် ဖြစ်ရသော အကုသိုလ် ဒုစရိုက်တရားများကို တစ်ပါးစီ ရေတွက်ပြပါ။
- ၃။ ဘယ်ဘဝက သေလျှင် ဘယ်ဘဝရောက်သည်ဟု အဘိဓမ္မာနည်းလမ်းအရ ညွှန်ပြလျက်ရှိရာ အရူပဗြဟ္မာကြီး စုတေက ရူပဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်-မဖြစ်ကို စုတိပဋိသန္တက္ကမပိုင်းအရ သုံးသပ်ပြခဲ့ပါ။

၁၉၈၇-ခုနှစ်

- ၁။ ထွေပြားဆန်းကျယ်သော သတ္တလောကကြီးဝယ် နာမ်မရှိသော သတ္တဝါ၊ နာမ်သာရှိ၍ ရုပ်မရှိသောသတ္တဝါ၊ ရုပ်ရောနာမ်ပါ နှစ်ပါးစုံရှိသောသတ္တဝါတို့ကို အဘိဓမ္မာကျမ်းလာအရ ဖော်ပြခဲ့ပါ။
- ၂။ သုံးဆယ်တစ်ဘုံရှိသော်လည်း လက်ရှိအခြေအနေအရ အသင် စာဖြေပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သက်ဆိုင် (လားရောက်ခွင့်ရှိ)သော ဘုံများကိုသာ ရေတွက်ဖော်ပြပါ။
- ၃။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် ဉာဏ်ရည်အဆင့် အလွန်မြင့်မား၍ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် ဉာဏ်ရည်အဆင့် အလွန်နိမ့်ကျပါသနည်း။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြင့် တိုင်းတာ ဆုံးဖြတ်ပြပါ။
- ၄။ ကောင်းမှု-မကောင်းမှု ပြုသူများအတွက် လက်တွေ့ဘဝ၌ပင် အကျိုးရစေသည့် ကောင်းသောကံ၊ မကောင်းသောကံတို့ကို မည်သို့ ခေါ်ဆိုပါသနည်း။ ဖော်ပြပြီးလျှင် ယခု စာမေးပွဲ ဖြေဆို

သော အလုပ်သည် ယင်းကံနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိ ဖြေဆိုပါ။

၁၉၈၈-ခုနှစ်

- ၁။ အလှည့်ကျအကျိုးပေးသော ကံလေးမျိုးကို အစဉ်ကျကျ ဖော်ပြ၍၊ ကဋတ္တာကံ၏ သဘောကို သိသာရုံ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။
- ၂။ ခါးပိုက်နိုက် ခေါင်းဆောင်က “ဤရွှေဆွဲကြီးကို ခိုးဖြတ်ခဲ့”ဟု ခိုင်း၍ တပည့်ဖြစ်သူက ခိုးခဲ့ ရာဝယ် ခေါင်းဆောင်၌ဖြစ်သော ခိုးမှုသည် ကာယကံလော-ဝစီကံလော အကြောင်းပြ ဖြေ ဆိုပါ။
- ၃။ (က) ဆွမ်းလောင်းသူ၊
 (ခ) မိဘရိုသေသူ၊
 (ဂ) အမျှဝေသူ၊
 (ဃ) တံမြက်လှည်းသူ၊
 (င) တရားနာသူတို့၌ဖြစ်သော ပုညကြိယဝတ္ထုတို့ကို အသီးသီး ယှဉ်တွဲဖော်ပြပါ။

သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏

၃၉

အဘိဓမ္မာ(ဒုတိယဆင့်)ဝိထိမုတ်ပိုင်း

(၁၉၈၉-ခုနှစ်မှ ၁၉၉၉-ခုနှစ်ထိ)

မေးခွန်းဟောင်းနှင့် ခံပြအဖြေများ

၁၉၈၉-ခုနှစ်

- ၁။ ၃၁-ဘုံ သံသရာဝယ် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ခြင်း မရှိသော ဘုံများကိုသာ ဖော်ပြပြီးလျှင် “တစ်ဘဝအတွင်း၌ တူမြဲတရားသုံးပါး”ကိုလည်း ရေတွက်ပြပါ။

၃၁-ဘုံ သံသရာဝယ် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ခြင်း မရှိသော ဘုံများမှာ-

(၁) အပါယ် = ၄-ဘုံ

(၂) အသညသတ် = ၁-ဘုံ

ပေါင်း = ၅-ဘုံ ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဘဝအတွင်း၌ တူမြဲတရား သုံးပါးမှာ-

ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်နှင့် စုတိစိတ်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

- ၂။ အကျိုးပေးရာ ကာလအားဖြင့် ကံလေးပါးတို့ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင် ရှင်ဒေဝဒတ် မြေမြှောင်ခြင်းသည် မည်သည့်ကံဖြစ်သည်ကိုလည်း ရှင်းလင်းပြပါ။

အကျိုးပေးရာ ကာလအားဖြင့် ကံလေးပါး (ဝါ) ပါကကာလစတုက္ကမှာ-

(၁) ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ

(၂) ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံ

(၃) အပရာပရိယာယဝေဒနိယကံ.

(၄) အဟောသိကံ တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ရှင်ဒေဝဒတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုခြင်း၊ သံဃာကို သင်းခွဲခြင်းဖြစ်သည့် ပဉ္စာနန္တရိယကံနှစ်ပါး (ဂရုကံ)ကို ကျူးလွန်ခဲ့ပြီး၊ ယခု မျက်မှောက်ဘဝ၌ မြေမြှောင်ခြင်းသည် ပါကကာလစတုက္ကအရ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ သူတစ်ပါး ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်းကို စိတ်အားဖြင့် ပြစ်မှားနေသူသည် (က) မည်သည့် ဒုစရိုက်ကို ကျူးလွန်နေရာ ရောက်ပါသနည်း။ (ခ) ယင်းသို့ ဒုစရိုက် မဖြစ်ဘဲ သုစရိုက်ဖြစ်လာရန် မည်သို့ ပြုသင့်ပါသနည်း။ အသီးသီး ဖြေဆိုပါ။

သူတစ်ပါး ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်းကို စိတ်အားဖြင့် ပြစ်မှားနေသူသည် -

- (က) ဗျာပါဒ မနောဒုစရိုက်ကို ကျူးလွန်နေရာ ရောက်ပါသည်။
 (ခ) ယင်းသို့ (ဗျာပါဒ) မနောဒုစရိုက် မဖြစ်ပွားစေဘဲ (အဗျာပါဒ) မနောသုစရိုက်ဖြစ်ရန် သူတစ်ပါး ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်းကို စိတ်ဖြင့်ပင် မကြံစည်၊ မတောင့်တမိအောင် ဗျာပါဒ (ဒေါသ)၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အဗျာပါဒ (အဒေါသ)ဖြစ်စေရန် ကြိုးစားရပါမည်။ (အဗျာပါဒ-အဒေါသဟူသည် ဒုက္ခိတ-သုခိတ သတ္တဝါပညတ်ပေါ် အာရုံပြု၍ ကောင်းစေလိုခြင်း၊ ချစ်ခြင်း၊ အကျိုးလိုလားခြင်း။ “မေတ္တာ”သဘောလည်း ဆောင်ပါသည်။)

၄။ ဘဝတစ်ခု၏ (က) ပထမစိတ်နှင့် (ခ) နောက်ဆုံးစိတ်တို့ကို အဘိဓမ္မာဝေါဟာရဖြင့် ဖော်ပြပြီးလျှင် (ဂ) ထိုစိတ်တို့၏ အာရုံကိုလည်း ပြည့်စုံအောင် ဖော်ပြပါ။

ဘဝတစ်ခု၏-

- (က) ပထမစိတ်မှာ = ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်ပါသည်။
 (ခ) နောက်ဆုံးစိတ်မှာ = စုတိစိတ် ဖြစ်ပါသည်။
 (ဂ) ထိုစိတ်တို့၏ အာရုံမှာ = လွန်ခဲ့သည့် ဘဝဟောင်း မရဏာသန္ဓေ၏ အာရုံ ဖြစ်သော ကံနိမိတ်၊ ကမ္မနိမိတ်နှင့် ဂတိနိမိတ်အာရုံတို့မှ တစ်ပါးပါး ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၀-ခုနှစ်

၁။ သုံးဆယ့်တစ်ဘုံတွင် ပုထုဇဉ်မရှိသောဘုံ၊ အရိယာမရှိသောဘုံ၊ နှစ်မျိုးလုံးရှိသော ဘုံတို့ကို ခွဲခြားပြ၍ စာတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ သက်တမ်းကိုလည်း လူတို့ အရေအတွက်ဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ပါ။

သုံးဆယ့်တစ်ဘုံတွင်-

(က) ပုထုဇဉ်မရှိသောဘုံ
သုဒ္ဓါဝါသ = ၅-ဘုံ

(ခ) အရိယာမရှိသောဘုံ
အပါယ် = ၄-ဘုံ

အသညသတ် = ၁-ဘုံ

(ဂ) နှစ်မျိုးလုံးရှိသောဘုံ
ကာမသုဂတိ = ၇-ဘုံ

(အသညသတ်နှင့် သုဒ္ဓါဝါသကြည့်) ရူပ = ၁၀-ဘုံ

အရူပ = ၄-ဘုံ

ပေါင်း = ၃၁-ဘုံ တို့ဖြစ်ပါသည်။

စာတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏သက်တမ်း = လူ့အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ် ၉-သန်း။

၂။ ဤလောကတွင် သတ္တဝါတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော ပဋိသန္ဓေလေးမျိုးကို ထုတ်ပြ၍ စာဖြေသူ သည် အဘယ်ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြင့် လူ့ဘဝ ရောက်လာခဲ့သည်ကိုလည်း ရှင်းလင်းရေးသားခဲ့ပါ။

သတ္တဝါတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော ပဋိသန္ဓေလေးမျိုးမှာ-

(၁) အပါယ်ပဋိသန္ဓေ = ၁-ပါး

(၂) ကာမသုဂတိပဋိသန္ဓေ = ၉-ပါး

(၃) ရူပပဋိသန္ဓေ = ၆-ပါး

(၄) အရူပပဋိသန္ဓေ = ၄-ပါး

ပေါင်း = ၂၀-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

စာဖြေသူသည် ကာမသုဂတိ (လူ့ဘုံသား) လူ့စဉ်မီသူ ဖြစ်သဖြင့် ကာမသုဂတိ ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်သော မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးမှတစ်ပါးပါးဖြင့် လူ့ဘဝရောက်လာခဲ့ပါသည်။

၃။ နေ့စဉ်မပြတ် ဝတ်ထား၍ ဘုရားရှိခိုးခြင်းသည် မည်သည့်ကံဖြစ်ပါသနည်း။ ဖြေဆို၍ တစ်စုံတစ်ယောက်အား သူတစ်ပါး စည်းစိမ်ကို မတရား ယူလိုမှုနှင့် ပျက်စီးအောင် ကြံစည်မှုတို့ ဖြစ်ပွားအောင် ခိုင်းစေတတ်သော မူလတရားခံတို့ကိုလည်း ထုတ်ဖော်ပြခဲ့ပါ။

နေ့စဉ်မပြတ် ဝတ်ထား၍ ဘုရားရှိခိုးခြင်းသည်-

“အာစိဏ္ဏကံ(ကုသိုလ်)” ဖြစ်ပါသည်။

သူတစ်ပါး စည်းစိမ်ကို မတရားယူလိုမှု (အဘိဇ္ဈာ)ဖြစ်ပွားအောင် ခိုင်းစေတတ်သော မူလတရားခံမှာ-

“လောဘ”ဖြစ်ပါသည်။

သူတစ်ပါး ပျက်စီးအောင် ကြံစည်မှု (ဗျာပါဒ) ဖြစ်ပွားအောင် ခိုင်းစေတတ်သော မူလတရားခံမှာ-

“ဒေါသ”ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ရထားစက်ဘီးကဲ့သို့ ဘဝသံသရာ အစဉ်မပြတ် လည်ပတ်ပုံကို ရှင်းပြ၍၊ ဘဝသံသရာ အစဉ်ပြတ်၍ အလည်ရပ်အောင် အဘိဓမ္မာနည်းဖြင့် မည်သို့ ထိန်းအုပ်ရမည်ကိုလည်း နည်းညွှန်ခဲ့ပါ။

ဘဝသံသရာစက် လည်ပတ်ပုံ

ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ ဝိထိ၊ စုတိစိတ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း အဆက်ဆက်လည်၍ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ပဋိသန္ဓေ နေစေသော အကြောင်းတရားများဖြစ်သည့် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ သင်္ခါရ (ကံ)တရားများကို မပယ်နိုင်သေးသရွေ့ စုတိစိတ်ချုပ်ပြီးသည့်နောက်၌လည်း အသစ်အသစ်သော ပဋိသန္ဓေ အစရှိကုန်သော စိတ်တို့သည် ရထား၌ တပ်ထားသော ဘီး၏ လည်ပုံကဲ့သို့ အစဉ်အတိုင်းသာလျှင် (ရဟန္တာမဖြစ်မချင်း) လည်၍ ဖြစ်ကြလေ၏။

ဘဝသံသရာစက်ပြတ်ပုံ

သံသရာစက်ပြတ်၍ အလည်ရပ်အောင်ကား- ပညာရှိသူ (တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်)တို့သည် ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး သီလဖြူစင်၊ ဓုတင်ကိုဖြည့်၊ သမာဓိလောင်း၊ ကောင်းသော

အကျင့် ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ထိုဝဋ်တရားတို့၏ မမြဲခြင်းသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထင်စွာ သိအောင် ဆင်ခြင် အားထုတ်သည်ရှိသော် နောင်ဖွဲ့တတ်သောတဏှာ (သို့) ပဋိသန္ဓေ နေစေသော အကြောင်းတရားများကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တောက်နိုင်ပြီးလျှင်၊ ခပ်သိမ်းသော ဝဋ်ဆင်းရဲတို့၏ ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ကေနံ ရောက်ရပေတော့၏။

၁၉၉၁-ခုနှစ်

၁။ ကာမသုဂတိ ပဋိသန္ဓေစိတ်များကို ဖော်ပြ၍ နှား၊ ခွေး စသော တိရစ္ဆာန်တို့သည် အဘယ် ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့ကြသည်ကိုလည်း ရှင်းလင်း ရေးသားခဲ့ပါ။

ကာမသုဂတိ ပဋိသန္ဓေစိတ်များမှာ-

အဟိတကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏစိတ်	=	၁-ပါး
မဟာဝိပါက်စိတ်	=	၈-ပါး

ပေါင်း-ကာမသုဂတိ ပဋိသန္ဓေစိတ် = ၉-ပါး

နှား၊ ခွေး စသော တိရစ္ဆာန်တို့သည် အပါယ်ဘုံသားများဖြစ်၍ အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တိရဏစိတ်ဟူသည့် အပါယ်ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့ကြပါသည်။

၂။ ၃၁-ဘုံတွင် သက်တမ်း မမြဲသော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် သက်တမ်းအရှည်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ကို သက်တမ်း နှင့်တကွ ဖော်ပြ ရေးသားခဲ့ပါ။

၃၁-ဘုံတွင်-

သက်တမ်းမမြဲသောပုဂ္ဂိုလ်များမှာ-

- အပါယ် ၄-ဘုံသား
- လူ (လူ့ဘုံသား)
- ဘုမ္မဇီးနတ်များ ဖြစ်ပါသည်။

သက်တမ်းအရှည်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သက်တမ်းမှာ-

နေဝသညာ နာသညာယတနဗြဟ္မာကြီးဖြစ်ပြီး၊
သက်တမ်းမှာ ကမ္ဘာပေါင်း (၈၄၀၀၀)ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ဘုံဌာနအလိုက် အကျိုးပေးရသော ကံလေးပါးကို ထုတ်ဖော်ရေးသား၍ သန့်ရှင်းသော စေတနာ၊ သဒ္ဓါတရားဖြင့် ဤမေးခွန်းကို ဖြေဆိုနေသော စာဖြေပုဂ္ဂိုလ်၏ ကာမဝစရကုသိုလ်သည် အဘယ်ဘုံဌာန၌ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်ပါသနည်း။ ရှင်းလင်းရေးသားခဲ့ပါ။

ဘုံဌာနအလိုက် အကျိုးပေးသော ကံလေးပါး (တစ်နည်း) ပါကဌာနစတုတ္ထမှာ-

(က) အကုသိုလ်ကံ	=	၁၂-ပါး
(ခ) ကာမဝစရကုသိုလ်ကံ	=	၈-ပါး
(ဂ) ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ	=	၅-ပါး
(ဃ) အရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ	=	၄-ပါး တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

သန့်ရှင်းသော စေတနာ၊ သဒ္ဓါတရားဖြင့် ဤမေးခွန်းကို ဖြေဆိုနေသော စာဖြေပုဂ္ဂိုလ်၏ (တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ) ကာမဝစရကုသိုလ်ကံသည်-

ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ မဟာဝိပါက ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတည်းဟူသော ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်ပါသည်။

၄။ သတ္တဝါတို့ သေဆုံးခြင်း၏ အကြောင်းတရား လေးပါးကို အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ဖော်ပြရေးသား၍ လူတစ်ယောက် သေဆုံးသည် ဆိုရာ၌ အဘိဓမ္မာသဘောအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဖြစ်ပျက်သည်ကို သေဆုံးသည်ဟု ခေါ်ဆိုပါသနည်း။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ထောက်၍ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

သတ္တဝါတို့ သေဆုံးခြင်း၏ အကြောင်းတရား လေးပါးကို အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ဖော်ပြရသော်-

(၁) အာယုက္ခယမရဏ	=	အသက်တမ်းကုန်မှုကြောင့် သေရခြင်း။
(၂) ကမ္မက္ခယမရဏ	=	ကံစွမ်းကုန်မှုကြောင့် သေရခြင်း။
(၃) ဉာယက္ခယမရဏ	=	အသက်တမ်းနှင့် ကံစွမ်း ၂-ပါးကုန်၍ သေရခြင်း။
(၄) ဥဓဇ္ဈဒကမရဏ	=	(အသက်တမ်းနှင့် ကံစွမ်းမကုန်သေးသော်လည်း) ကံဆိုးဖြတ်ချွေ၍ လတ်တလော သေရခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

အဘိဓမ္မာသဘောအရ လူတစ်ယောက် သေဆုံးခြင်းဆိုသည်မှာ-

သေရဖို့အလွန် နီးကပ်နေသော သတ္တဝါအား ဝိထိစိတ်၏ အဆုံး၌ဖြစ်စေ၊ ဘဝင်စိတ် အကုန်၌ဖြစ်စေ၊ လက်ရှိပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၏ အဆုံးသတ်ဖြစ်သော စုတိဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက် ချုပ်ပျက်သွားပါသည်။ ယင်းသို့ ချုပ်ပျက်သွားခြင်းကို “စုတေသည်-သေသည်” ဟု ဆိုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (မှတ်ချက်။ ဝိထိမုတ်ပိုင်းအရ ဖြေဆိုပုံ ဖြစ်ပါသည်။ ရုပ်ပိုင်းအရ ဖြေဆိုပုံကို ရုပ်ပိုင်း၌ကြည့်ပါ။)

၁၉၉၂-ခုနှစ်

၁။ သူတစ်ပါး သားပျို၊ သမီးပျိုများနှင့် လူမှုရေး ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် မည်သည့် အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဖြေဆို၍ ယင်းကံ၏ ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးရာဘုံဌာနကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

သူတစ်ပါး သားပျို၊ သမီးပျိုများနှင့် လူမှုရေး ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်-

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းကံ၏ ပဋိသန္ဓေ အကျိုးပေးရာဘုံဌာနမှာ-

အပါယ် ၄-ဘုံ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဒါနပြုရုံ၊ သီလဆောက်တည်ရုံမျှဖြင့် မရရှိနိုင်ဘဲ ဘာဝနာတရား ပွားများအားထုတ်မှသာ ရရှိ နိုင်သည့် ကုသိုလ်ကံများကို ရေတွက်ပြ၍၊ မဟာဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်လိုသူသည် မည်သည့်တရားကို ပွားများ ရပါမည်နည်း၊ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း ထောက်ရှု၍ ဖြေဆိုပါ။

ဒါနပြုရုံ၊ သီလဆောက်တည်ရုံမျှဖြင့် မရရှိနိုင်ဘဲ ဘာဝနာတရား ပွားများအားထုတ် မှသာ ရရှိနိုင်သည့် ကုသိုလ်ကံများမှာ-

ရူပကုသိုလ်ကံ = ၅-ပါး

အရူပကုသိုလ်ကံ = ၄-ပါး

ပေါင်း-မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ = ၉-ပါးတည်းဟူသော ဈာန်ကုသိုလ် ဖြစ်ပါသည်။

(တစ်နည်း)

သမထဘာဝနာတရား ပွားများအားထုတ်ခြင်းဖြင့် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ ၉-ပါးနှင့် ဝိပဿနာ ဘာဝနာတရား ပွားများအားထုတ်ခြင်းဖြင့် လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်ကံ ၄-ပါးတို့ကို ရရှိစေနိုင်ပါသည်။

မဟာဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်လိုသူသည်-

ရူပါဝစရ ပထမဈာန်ကုသိုလ်တရားကို ပဏီတဖြစ်အောင် ပွားများ အားထုတ် မှသာ ရရှိနိုင်ပါသည်။

၃။ သက်ရှိသတ္တဝါအားလုံးတို့၏ ဘဝနိဒါန်း စတင်ချိန်ကဖြစ်သော စိတ်၊ ဘဝနိဂုံး အဆုံးသတ် ချိန်၌ဖြစ်သော စိတ်နှင့် ဘဝ၏အင်္ဂါရပ်တစ်ခုဖြစ်သော စိတ်တို့ကို သိသာရုံမျှ ဖော်ညွှန်းပြ၍ “ပဋိသန္ဓေ”ဟူသော စကားကို အဘိဓမ္မာသဘောအရ ရှင်းလင်းပြပါ။

သက်ရှိသတ္တဝါအားလုံးတို့၏-

ဘဝနိဒါန်း စတင်ချိန်ကဖြစ်သောစိတ်	=	ပဋိသန္ဓေစိတ်
ဘဝနိဂုံး အဆုံးသတ်ချိန်၌ဖြစ်သောစိတ်	=	စုတိစိတ်
ဘဝ၏အင်္ဂါရပ်တစ်ခုဖြစ်သောစိတ်	=	ဘဝင်စိတ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

“ပဋိသန္ဓေ”ဟူသော စကားကို အဘိဓမ္မာသဘောအရ ရှင်းပြရသော်-

ရှေ့နောက်ဖြစ်သော ဘဝအထူး (ဘဝဟောင်းနှင့် ဘဝသစ်)ကို တစပ်တည်း ကဲ့သို့ ဆက်စပ်ပေးတတ်သော သဘောကို ဆိုလိုပါသည်။

၄။ သတ္တဝါများ သေခါနီးကာလ၌ ထင်လာတတ်သည် နိမိတ် (၃)မျိုးကို ဖော်ပြ၍၊ လူသားများ သေလျှင် ရောက်နိုင်သည့် ဘုံဘဝတို့ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

သတ္တဝါများ သေခါနီးကာလ၌ ထင်လာတတ်သည့် နိမိတ်(၃)မျိုးမှာ-

- ကံနိမိတ်၊
- ကမ္မနိမိတ် နှင့်
- ဂတိနိမိတ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

လူသားများ သေလျှင် ရောက်နိုင်သည့် ဘုံဘဝမှာ-

သုဂတိအဟိတ်နှင့် ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ သေလျှင်	=	ကာမ ဘဝ-ဘုံ
တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ သေလျှင်	=	၃၁-ဘုံသို့ ရောက်နိုင်ပါသည်။

၁၉၉၃-ခုနှစ်

၁။ သုံးဆယ့်တစ်ဘုံတွင် အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့သာ သီးသန့်ရရှိအပ်သည့်ဘုံကို ကောက်ပြ၍၊
မွေးရာပါ ဆွံ့အသူများ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကိုလည်း ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

သုံးဆယ့်တစ်ဘုံတွင် အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့သာ သီးသန့်ရရှိအပ်သည့်ဘုံမှာ-

- (၁) အဝိဟာဘုံ
- (၂) အတပ္ပါဘုံ
- (၃) သုဒဿာဘုံ
- (၄) သုဒဿိဘုံ
- (၅) အကနိဋ္ဌဘုံတည်းဟူသော သုဒ္ဓါဝါသ (၅)ဘုံ ဖြစ်ပါသည်။

မွေးရာပါ ဆွံ့အသူများ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်မှာ-

အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ စာဖြေသူသည် မည်သည့်ဘုံသား ဖြစ်ပါသနည်း။ သက်တမ်းပမာဏ မည်မျှရှိပါသနည်း။
ပြည့်စုံအောင် ဖြေဆို၍ သိကြားမင်း သက်တမ်းကိုလည်း လူသားတို့၏ နှစ်အရေအတွက်ဖြင့်
ဖော်ပြခဲ့ပါ။

စာဖြေသူသည် လူ့ဘုံသား ဖြစ်ပါသည်။

လူ့ဘုံသားတို့၏ သက်တမ်းမှာ အတည်တကျ ပုံသေ သတ်မှတ်၍ မရသဖြင့်
စာဖြေသူ၏ သက်တမ်းပမာဏကို အတိအကျ မသတ်မှတ်နိုင်ပါ။ ယခုခေတ်ကာလ လူ့ဘုံသား
တို့၏ ပျမ်းမျှသက်တမ်းမှာမူ ၇၅-နှစ်ခန့်ရှိပါသည်။

သိကြားမင်း (တာဝတိံသာနတ်)၏ သက်တမ်းကို လူသားတို့၏ နှစ်အရေအတွက်ဖြင့်
ဖော်ပြရသော်-

နှစ်ပေါင်း ၃၆-သန်း သက်တမ်းရှိပါသည်။

၃။ လောကတွင် “ကံကောင်း ထောက်မ ချမ်းသာရ၊ ကံဆိုး မိုးမှောင် ဆင်းရဲခေါင်” ဟူသော ဆိုရိုး စကားတို့သည် မည်သည့်ကံကို ဆိုလိုပါသနည်း။ ရှင်းလင်းရေးသား၍ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်များ ကျူးလွန်အောင် အားပေးသော အရင်းခံတရားများကိုလည်း ထုတ်ဆောင် ရေးသားခဲ့ပါ။

လောကတွင် “ကံကောင်းထောက်မ ချမ်းသာရ” ဟူသော ဆိုရိုးစကားသည်...

ကုသိုလ်-ဥပတ္တန္တကကံကို ဆိုလိုပါသည်။

(အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကံတစ်ပါးကို လည်းကောင်း၊ ကံတစ်ပါးကြောင့် ဖြစ်နေသော ခန္ဓာအစဉ်ကိုလည်းကောင်း တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးစေရန် အားပေး ထောက်ပံ့သောကံသည် ဥပတ္တန္တကကံ မည်ခြင်းကြောင့် ကံကောင်းဟူသော ကုသိုလ် နေကကံကို ပိုမို ချမ်းသာစေရန် ထောက်ပံ့နိုင်စွမ်းရှိသည့် ကုသိုလ် ဥပတ္တန္တကကံကို ယူရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

“ကံဆိုးမိုးမှောင် ဆင်းရဲခေါင်” ဟူသော ဆိုရိုးစကားသည် ...

အကုသိုလ်-ဥပပိဋကကံကို ဆိုလိုပါသည်။

(အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကံတစ်ပါး ကိုလည်းကောင်း၊ ကံတစ်ပါးကြောင့် ဖြစ်နေသော ခန္ဓာအစဉ်ကိုလည်းကောင်း ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါး ညှိုးနွမ်းစေရန် ကပ်၍ နှိပ်စက် တတ်သောကံသည် ဥပပိဋကကံ မည်ခြင်းကြောင့် မူလကုသိုလ်နေကကံကို ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါး ညှိုးနွမ်းစေရန် (ဆင်းရဲစေရန်) ကပ်၍ နှိပ်စက်တတ်သော အကုသိုလ် ဥပပိဋကကံကို ယူရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

မကောင်းမှု ဒုစရိုက်များ ကျူးလွန်အောင် အားပေးသော အရင်းခံတရားများမှာ-

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ဟူသော မူလတရား ၃-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

[မှတ်ချက် ။ “ကံမြောက်ကြောင်း တရားများ” ဟု မေးလျှင်လည်း အထက်ပါအတိုင်း ဖြေပါ။]

၁၉၉၄-ခုနှစ်

၁။ ယာမာနတ်တို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို ဖော်ပြ၍ ပရိတ္တာဘာဗြဟ္မာ၏ အသက်တမ်းနှင့် အတိတ် ကုသိုလ်ကံတို့ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

ယာမာနတ်တို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်မှာ = မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးမှ တစ်ပါးပါး ဖြစ်ပါသည်။

ပရိတ္တာဘာဗြဟ္မာ၏သက်တမ်းမှာ = မဟာကပ် ၂-ကပ် (ဝါ) ၂-ကမ္ဘာဖြစ်ပါသည်။

ပရိတ္တာဘာဗြဟ္မာ၏ အတိတ်ကုသိုလ်ကံမှာ = ပရိတ္တဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်နှင့် တတိယဈာန် ကုသိုလ်ကံတို့ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဝစီကံမည်ခြင်းအကြောင်းကို ရေး၍ အသက်သတ်မှု၊ လိမ်ညာမှု၊ အယူမှားမှုများသည် မည်သည့်အကြောင်းရင်းမူလ တရားကြောင့် ဖြစ်ရသနည်း၊ ညွှန်ပြပါ။

ဝစီကံ = ဝစီဝိညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဝစီဒွါရ၌ များသောအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သောကြောင့် “ဝစီကံ” မည်ပါသည်။
(မဟာကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံရ၏)

အသက်သတ်မှု၏မူလတရားမှာ = ဒေါသတရား ဖြစ်ပါသည်။

လိမ်ညာမှု၏မူလတရားမှာ = ရံခါလောဘ၊ ရံခါဒေါသတရား ဖြစ်ပါသည်။

အယူမှားမှု၏ မူလတရားမှာ = လောဘတရား ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ရုပ်ပဋိသန္ဓေနေသူ၊ နာမ်ပဋိသန္ဓေနေသူ၊ ရုပ်နာမ်အစုံ ပဋိသန္ဓေနေသူများကို သိသာရုံမျှ ခွဲခြားဖော်ပြ၍ အိမ်၌ မွေးထားသော ကြောင်ကလေးသေလျှင် ရောက်နိုင်ခွင့်ရှိသော ဘုံများကိုလည်း ရေးပါ။

ရုပ်ပဋိသန္ဓေနေသူ = အသညသတ်ဗြဟ္မာ၊

နာမ်ပဋိသန္ဓေနေသူ = အရူပဗြဟ္မာ၊

ရုပ်နာမ်အစုံ ပဋိသန္ဓေနေသူ = ကာမ ၁၁-ဘုံသားနှင့် အသညသတ် ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံသားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

အိမ်၌ မွေးထားသော ကြောင်ကလေး သေလျှင် ရောက်နိုင်ခွင့်ရှိသော ဘုံများမှာ-
 “ကာမ ၁၁-ဘုံ” ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၅-ခုနှစ်

၁။ သုံးဆယ်တစ်ဘုံဌာနဝယ်-

- (က) ပုထုဇဉ်တို့ သီးသန့်ဘုံဌာန၊
- (ခ) အရိယာတို့၏သီးသန့်ဘုံဌာန၊
- (ဂ) အသက်အရှည်ဆုံးဗြဟ္မာ၊
- (ဃ) ယင်းဗြဟ္မာ၏သက်တမ်းတို့ကို ဖော်ပြပါ။

သုံးဆယ်တစ်ဘုံဌာနဝယ်-

- (က) ပုထုဇဉ်တို့ သီးသန့်ဘုံဌာန = အပါယ် ၄-ဘုံ+ အသညသတ်ဘုံ
- (ခ) အရိယာတို့၏သီးသန့်ဘုံဌာန = သုဒ္ဓါဝါယ ၅-ဘုံ
- (ဂ) အသက်အရှည်ဆုံးဗြဟ္မာ = နေဝသညာနာသညာယတနဗြဟ္မာ
- (ဃ) ယင်းဗြဟ္မာ၏သက်တမ်း = ကမ္ဘာပေါင်း (၈၄၀၀၀)

စိတ်ဝိညာဉ်မဲ့ ဗြဟ္မာကြီးတို့၏ ဘဝနိဒါန်းအစ ပဋိသန္ဓေဓမ္မကို ဖော်ပြ၍ မိမိပြုလုပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်များသည် ယခုမျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် အကျိုးပေးနိုင်ပုံကိုလည်း “ပါကကာလက” အပြားကို သုံးသပ်၍ ဖြေဆိုပါ။

စိတ်ဝိညာဉ်မဲ့ ဗြဟ္မာကြီးတို့၏ ဘဝနိဒါန်းအစ ပဋိသန္ဓေဓမ္မမှာ -
 ဇိဝိတနဝကကလာပ် ရုပ်ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်ပါသည်။

မိမိပြုလုပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်များသည် ယခုမျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် အကျိုးပေးနိုင်ပုံကိုလည်း “ပါကကာလက” အပြားကို သုံးသပ်၍ ဖြေဆိုရသော်-

“ပါကာလစတုက္က” အရ ကံ ၄-ပါး အပြားရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (၁) ဒိဌဓမ္မဝေဒနီယကံ = ယခု မျက်မှောက်ဘဝ၌ အကျိုးပေးသောကံ၊
- (၂) ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ = ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးသောကံ

- (၃) အပရာပရိယာယဝေဒနီယကံ = တတိယဘဝမှ နိဗ္ဗာန်မရမချင်း အကျိုးပေးသောကံ၊
 (၄) အဟောသိကံ = အကျိုးမပေးသည့်ဆိတ်သောကံ ဟူ၍ ဖြစ်ကြပါသည်။

၎င်းတို့အနက် “ဒိဌမေဓဝေဒနီယကံ”ဟူသည် အာသေဝနပစ္စည်းမရ၊ အားနည်း၍ ဘဝတစ်ပါး၌ အကျိုးမပေးနိုင်ဘဲ မျက်မှောက်ဘဝ၌သာ အကျိုးပေးနိုင်သော ပထမဇော စေတနာကံမျိုး ဖြစ်သောကြောင့် မိမိပြုလုပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်များသည် ယခု မျက်မှောက် ဘဝ၌ပင် အကျိုးပေးနိုင်ပါကြောင်း ဖြေဆိုအပ်ပါသည်။

- ၃။ ဤကမ္ဘာမြေပြင်ဝယ် စစ်ပွဲကြီးများ ပေါ်ပေါက်ခြင်း၊ မိစ္ဆာအယူထွန်းကားခြင်းတို့၏ အကြောင်း ရင်း ဇစ်မြစ်ကို ရှာဖွေပြ၍ ရုပ်ခန္ဓာမဲ့ ဗြဟ္မာကြီးများ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဝိညာဉ်သည် အဘယ်ကို အာရုံပြုပါသနည်း။ တိကျစွာ ဖြေဆိုပါ။

ဤကမ္ဘာမြေပြင်ဝယ်...

စစ်ပွဲကြီးများ ပေါ်ပေါက်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်း ဇစ်မြစ်မှာ-

ဒေါသမူလတရားကြောင့် ဖြစ်၍

မိစ္ဆာအယူထွန်းကားခြင်းတို့၏ အကြောင်းရင်း ဇစ်မြစ်မှာ-

လောဘမူလတရားကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ခန္ဓာမဲ့ ဗြဟ္မာကြီးများ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဝိညာဉ်သည် အောက်ပါအတိုင်း အာရုံပြုပါသည်။

ပဋိသန္ဓေစိတ်	ကမ္မနိမိတ်အာရုံ
အာကာသာနဉ္စာယတန	ကောင်းကင်ပညတ်
ဝိညာဏဉ္စာယတန	ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ် (မဟဂ္ဂုတ်)
အာကိဉ္စညာယတန	နတ္ထိဘောပညတ်
နေဝသညာ နာသညာယတန	တတိယာရုပ္ပဝိညာဉ် (မဟဂ္ဂုတ်)

၁၉၉၆-ခုနှစ်

၁။ လူရာမဝင် လူစဉ်မမီသူတို့၏ ဘဝအစ ဦးစွာဖြစ်သောစိတ်ကို ဖော်ပြ၍ သက်တမ်းကာလ အတည်တကျ သတ်မှတ်မရနိုင်သော ဘုံသားများကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

လူရာမဝင် လူစဉ်မမီသူတို့၏ ဘဝအစဦးစွာဖြစ်သောစိတ်မှာ-

အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏစိတ်တည်းဟူသော ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

သက်တမ်းကာလ အတည်တကျ သတ်မှတ်မရနိုင်သော ဘုံသားများမှာ-

(၁) အပါယ် ၄-ဘုံသား၊

(၂) လူ့ဘုံသား၊

(၃) စာတုမဟာရာဇ်ဘုံမှ ဘုမ္မဇိုးနတ် တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

၂။ နှစ်ဦးအခါဝယ် ဘိုးဘွားများအား ခေါင်းလျော်ပေးခြင်း စသည့် ပြုလုပ်မှုများသည် မည်သည့် ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံ ဖြစ်သည်ကို ဖြေဆို၍ ယင်းကံ၏ အကျိုးပေးရာဘုံကိုလည်း အခါအား လျော်စွာ အသိသီး သတ်မှတ်ပြပါ။

နှစ်ဦးအခါဝယ် ဘိုးဘွားများအား ခေါင်းလျော်ပေးခြင်း စသည့် ပြုလုပ်မှုများသည်-

အပစာယန၊ ဝေယျာဝစ္စကုသိုလ်ဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ပါသည်။

(မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ပါး၌ ယှဉ်သော စေတနာကို ရ၏။)

ဤ ကာမကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးပေးရာဘုံတို့မှာ-

ပဋိသန္ဓေအခါ၌ = ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊

ပဝတ္တိအခါ၌ = ကာမ ၁၁-ဘုံ နှင့်

အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိ ဟူသော အဘိဓမ္မာ ဝေါဟာရတို့၏ သဘောသွားကို ရှင်းလင်းပြ၍၊ “ယခုဘဝသေပြီး နောက်ဘဝမရှိ”ဟု အယူသီးတို့၏ ဝါဒကိုလည်း သင်္ဂဟနှင့် အညီ ပယ်ချ ပြပါ။

ပဋိသန္ဓေ = ဘဝဟောင်းနှင့် ဘဝသစ်ကို ပြတ်တောက်မသွားအောင် စပ်ပေးခြင်း သဘော၊

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ဝိသိသမုတ်ပိုင်း

၅၃

ဘဝင် = ရရှိပြီးသော ဘဝကို တည်တံ့အောင် စောင့်ရှောက်ပေးသောသဘော၊ ဘဝ၏ အကြောင်းအရာ။

စုတိ = ရရှိပြီးသော ဘဝမှ လျှောက်ကျပျက်စီး၊ သေဆုံးခြင်းသဘော တို့ဖြစ်ပါသည်။

“ယခုဘဝ သေပြီး၊ နောက်ဘဝမရှိ”ဟု အယူသီးသူတို့၏ ဝါဒကို (ဝိသိသမုတ်ပိုင်း) သင်္ဂဟနှင့်အညီ ပယ်ချပြရသော်-

(၁) စုတိစိတ် ချုပ်ပြီးနောက်၌ (ရဟန္တာ မဖြစ်သေး၍ ဘဝဇာတ် မသိမ်းသေးလျှင်) ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိဟူသော စိတ်တို့သည် ရထား၌ တပ်ထားအပ်သော စက်ဘီး၏ လည်ပုံကဲ့သို့ ဆက်ကာဆက်ကာ မပြတ် ဖြစ်ပြန်သည်” ဟူ၍ လည်းကောင်း။

(၂) ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ ဝိသိသမုတ်များ ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်ကြ သကဲ့သို့ နောက်ဘဝ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း (နိဗ္ဗာန်မရမခြင်း) ဖြစ်ပြန်လေ သည်ဟူ၍လည်းကောင်း။

(၃) ဟောထားချက်ကို ထောက်ဆခြင်း အားဖြင့် ယခုဘဝသေပြီး နောက်ဘဝ မရှိဟူသော အယူသီးသူတို့၏ ဝါဒကို သင်္ဂဟနှင့်အညီ ပယ်ချပြအပ်ပါသည်။

၄။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှန်သမျှ တွေ့ကြုံရမည့် သေခြင်းလေးမျိုးကို အဓိပ္ပာယ်ပါအောင် ဖြေဆို၍၊ -

ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမှန်သမျှ တွေ့ကြုံရမည့် သေခြင်းလေးမျိုးမှာ-

(၁) အာယက္ခယ မရဏ = အသက်တမ်းကုန်၍ သေခြင်း။

(၂) ကမ္မက္ခယ မရဏ = ကံစွမ်းကုန်၍ သေခြင်း။

(၃) ဥဘယက္ခယ မရဏ = အသက်တမ်း၊ ကံစွမ်း ၂-ပါးစုံကုန်၍ သေခြင်း။

(၄) ဥပစ္ဆေဒက မရဏ = ကံဆိုးဖြတ်ချွေ၍ လတ်တလော သေခြင်း-တို့ ဖြစ်ကြ ပါသည်။

၁၉၉၇-ခုနှစ်

- ၁။ သတ္တဝါတို့ကံအရ အမှန်တကယ် တည်ရှိနေသော ၃၁-ဘုံကို အကျဉ်းချုပ် ရေတွက်ပြ၍ (က) ပုထုဇဉ်၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်များ မရနိုင်သောဘုံ၊ (ခ) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ မရနိုင်သောဘုံ၊ (ဂ) အရိယာပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးလုံး မရနိုင်သောဘုံတို့ကို ခွဲခြား ဖြေဆိုပါ။

သတ္တဝါတို့ကံအရ အမှန်တကယ် တည်ရှိနေသော ၃၁-ဘုံကို အကျဉ်းချုပ် ရေတွက်ပြရသော်-

ကာမ = ၁၁-ဘုံ

ရူပ = ၁၆-ဘုံ

အရူပ = ၄-ဘုံ

ပေါင်း = ၃၁-ဘုံ ဖြစ်ပါသည်။

- (က) ပုထုဇဉ်၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်များ မရနိုင်သောဘုံ

၁- အဝိဟာဘုံ

၂- အတပ္ပါဘုံ

၃- သုဒဿာဘုံ

၄- သုဒဿီဘုံ

၅- အကနိဋ္ဌဘုံ ဟူသော သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ ဖြစ်ပါသည်။

- (ခ) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ မရနိုင်သောဘုံ

၁- အပါယ် ၄-ဘုံ

၂- အသညသတ်ဘုံ ပေါင်း ၅-ဘုံ ဖြစ်ပါသည်။

- (ဂ) အရိယာ၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးလုံး မရနိုင်သောဘုံ = မရှိပါ။

- ၂။ ကမ္မဒွါရ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံ ၃-မျိုးကို ရေးသားပြီး ထိုကံတို့၏ အကြောင်း တရားနှင့် အကျိုးပေးရာဘုံတို့ကိုလည်း ပဋိသန္ဓေ၊ ပဝတ္တိအားဖြင့် ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြပါ။

ကမ္မဒွါရ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံ ၃-မျိုးမှာ-

- (က) ကာယဒွါရ၌ အဖြစ်များသော = ကာယကံအကုသိုလ် ၃-ပါး။

(ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ)

- (ခ) ဝစီဒွါရ၌ အဖြစ်များသော = ဝစီကံအကုသိုလ် ၄-ပါး
(မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏ္ဍဝါစာ၊ ဖရုသဝါစာ၊ သမ္မပ္ပလာပ)
- (ဂ) မနောဒွါရ၌ အဖြစ်များသော = မနောကံ အကုသိုလ် ၃-ပါး
(အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒ၊ ဓိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ) တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကြောင်းတရားများ

- (၁) ပါဏာတိပါတ၊ ဖရုသဝါစာနှင့် ဗျာပါဒသည် = ဒေါသမူလတရား
- (၂) ကာမေသုဓိစ္ဆာစာရ၊ အဘိဇ္ဈာနှင့် ဓိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည် = လောဘမူလတရား
- (၃) အဒိန္နာဒါန၊ မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏ္ဍဝါစာ၊ သမ္မပ္ပလာပသည် = ရံခါလောမူလ၊ ရံခါဒေါသမူလကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးပေးရာဘုံ

- ပဋိသန္ဓေအခါ = ဥဒ္ဓစ္စမှတစ်ပါးသော အကုသိုလ်ကံ ၁၁-ပါးသည်...
အပါယ်လေးဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးပါသည်။
- ပဝတ္တိအခါ = ဥဒ္ဓစ္စနှင့်တကွ အကုသိုလ်ကံ ၁၂-ပါးလုံးသည်
ကာမ ၁၁-ဘုံ၊ အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံ၊
ပေါင်း ၂၆-ဘုံ၌ ပဝတ္တိအကျိုးကို ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ပေးပါသည်။

၃။ ဘုရားတည်၊ ကျောင်းဆောက်၊ ရှင်ပြု ရဟန်းခံ စသည်ကို ပြုလုပ်သဖြင့် ရရှိသော ကုသိုလ်ကံသည် မည်သည့်ဘဝ၌ မည်သည့်အကျိုးဝိပါက်များကို ရရှိစေနိုင်ပါသနည်း။

ဘုရားတည်၊ ကျောင်းဆောက်၊ ရှင်ပြု ရဟန်းခံ စသည်ကို ပြုလုပ်သဖြင့် ရရှိသော ကုသိုလ် ကံသည် ဒါနကုသိုလ် (တစ်နည်း) မဟာကုသိုလ်စေတနာ ၈-ပါးမှ တစ်ပါးပါး ဖြစ်ပါသည်။

ဤကာမကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးပေးပုံမှာ-

- ပဋိသန္ဓေအခါ = ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌...
မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးနှင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တိရဏာ စိတ် ၁-ပါး၊ ပေါင်း ၉-ပါးတို့ကို ပေးပါသည်။

၅၆

ဓမ္မဗျူဟာ

ပဝတ္တိအခါ = ကာမ ၁၁-ဘုံနှင့် အသည်သတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံတို့၌...
 မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးနှင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး၊
 ပေါင်း ၁၆-ပါးတို့ကို ထိုက်သင့်သည့် အားလျော်စွာ ပေးပါသည်။

၁၉၉၈-ခုနှစ်

၁။ ကာမ ၁၁-ဘုံကို ကောင်းသောလားရာဘုံ၊ မကောင်းသော လားရာဘုံအားဖြင့် ခွဲခြား ဝေဖန်
 ပြ၍ စင်ကြယ်ဌာန သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ နေနိုင်သော အရိယာတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ကာမ ၁၁-ဘုံတွင်-

ကောင်းသောလားရာဘုံ = ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ

မကောင်းသောလားရာဘုံ = အပါယ် ၄-ဘုံ

စင်ကြယ်ဌာန သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေနိုင်သော အရိယာမှာ-
 ရူပပဉ္စမဈာန်ရ အနာဂါမ်ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သက်တမ်း မမြဲသော ကာမပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဖြေဆို၍ ဘဝတစ်ခု၌ တူမြဲတရားတို့ကိုလည်း ဖော်
 ပြပါ။

သက်တမ်းမမြဲသော ကာမပုဂ္ဂိုလ်မှာ-

(၁) အပါယ် ၄-ဘုံသား

(၂) လူဘုံသား

(၃) ဘုမ္မဒိုးနတ်သား တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဘဝတစ်ခု၌ တူမြဲတရားတို့မှာ-

ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်နှင့် စုတိစိတ် တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

(ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်၊ စုတိစိတ်တို့သည် ဘူမိ၊ ဇာတိ၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ၊ သင်္ခါရ၊
 အာရုံအားဖြင့် အလုံးစုံ တူညီကြကုန်သောကြောင့် ဘဝတစ်ခု၌ တူမြဲတရား သုံးပါးဟု ဆိုခြင်း
 ဖြစ်ပါသည်။)

၃။ ဒါနကုသိုလ်ကံသည် နောင်သံသရာတွင်သာမက ယခုဘဝမှာပင် အကျိုးပေးနိုင်ပုံကို ရှင်းပြ၍၊ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ သုံးမျိုးတို့တွင် နောက်ဆုံးကံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း စိတ်ဝယ်စွဲအောင် ရေးသားပြပါ။

ဒါနကုသိုလ်ကံသည် နောင်သံသရာတွင်သာမက ယခုဘဝမှာပင် အကျိုးပေးနိုင်ပုံကို ရှင်းပြရသော်-

အကျိုးပေးရာ အချိန်အခါ (ပါကာကာလ)နှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ကံ ၄-မျိုး ပြားပါသည်။

- (၁) ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ = မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် အကျိုးပေးနိုင်သော ပထမဇောစေတနာ၊
- (၂) ဥပပဋ္ဌဝေဒနိယကံ = ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးနိုင်သော သတ္တမဇောစေတနာ၊
- (၃) အပရာပရိယာယကံ = တတိယဘဝမှ နိဗ္ဗာန်မရမီစပ်ကြာ။ အခွင့်ရတိုင်း အကျိုးပေးနိုင်သော အလယ်ဇော ၅-ချက်စေတနာ၊
- (၄) အဟောသိကံ = အကျိုးမပေးသောကံ တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဒါနကုသိုလ်ကံ ပြုလုပ်လျှင် ထိုကံ၏ ပထမဇောစေတနာသည် နောင်သံသရာတွင်သာမက ယခုဘဝမှာပင် အကျိုးပေးနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားလှပါသည်။

မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ ဟူ၍ ၃-မျိုးရှိရာဝယ်-

နောက်ဆုံးကံဖြစ်သော မနောကံ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ- ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်ကို ကြံ၍ မနောဒွါရ (စိတ်)၌သာ များသောအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သောကြောင့် မနောကံ မည်ပါသည်။

မနောကံသည် အောက်ပါအတိုင်း ၃-မျိုး ရှိပါသည်။

- (၁) အဘိဇ္ဈာ = သူပိုင်ဥစ္စာညွှတ်မှု၊
- (၂) ဗျာပါဒ = အသေတောင့်တမှု၊
- (၃) ဝိတ္တဒိဋ္ဌိ = အယူမှားမှု တို့ဖြစ်ပါသည်။

၄။ အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်ရန် နည်းလမ်းကို စည်းကမ်းတကျ ရေးသားပြ၍၊ ဘဝင်ဖြစ်ပုံကိုလည်း ဥပမာဆောင်ကာ ထင်အောင်ပြခဲ့ပါ။

အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်ရန် နည်းလမ်းကို စည်းကမ်းတကျ ရေးသားပြရသော်-

ရူပပဉ္စမဈာန်ကို ရပြီးသော ကာမဘုံသား ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် “အမှတ်သညာရှိနေ

(စိတ်,စေတသိက်ရှိနေ)သောကြောင့်သာ စားချင်, သောက်ချင်, လိုချင်မှု, ဒေါသဖြစ်မှု, မာန ဖြစ်မှုတွေ ဖြစ်ရသည်။ ရုပ်ခန္ဓာချည်းနေလျှင် အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာ မရှိဘဲ အေးမြငြိမ်းချမ်းဖွယ် ရှိသည်”ဟူသော သညာစေတသိက်နှင့်တကွ စိတ်,စေတသိက် အားလုံးအပေါ်မှာ များစွာ အပြစ်မြင်လျက် ပဉ္စမဈာန်ကိုပင် ထပ်ကာထပ်ကာ ဝင်စား၏။ ထိုအခါ ပဉ္စမဈာန်စိတ်သည် သညာ(စိတ်,စေတသိက်အားလုံး)ကို စက်ဆုပ်သော “သညာဝိရာဂဘာဝနာ”အဖြစ်သို့ ရောက် ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် စုတေလျှင် သူ့အလိုကျ သညာမရှိသော အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်ရလေ သည်။

ဘဝင်ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဆောင်ကာ ဖော်ပြရသော်-

ပဋိသန္ဓေတည်နေပြီးသော သတ္တဝါတို့မှာ ပဋိသန္ဓေစိတ် ချုပ်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့မှစ၍ ထိုပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံကိုပင် အာရုံပြု၍၊ ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အလားတူသော စိတ်သည်ပင် စုတိစိတ်ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် (ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ဝိထိစိတ်တို့အကြား၌) ဝိထိစိတ် မဖြစ်ခဲ့သော် ဘဝင်ကိစ္စတပ်လျက် ဖြစ်ရေအလျဉ်းသို့ ဘဝတစ်လျှောက်လုံး အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။

ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်နေသောစိတ်သည် ဘဝ၏အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် (တစ်နည်း) ဘဝမပြတ်အောင် ဆက်စပ်ပေးတတ်သောကြောင့် ဘဝင်စိတ် မည်ပါသည်။

၁၉၉၉-ခုနှစ်

၁။ လူစဉ်မီသူနှင့် လူစဉ်မမီသူတို့ ဘဝအစ ပထမဦးဆုံးဖြစ်သော စိတ်ချင်းတူ/မတူ၊ စိစစ် ဝေဖန် ၍၊ တစ်ဘဝလုံး နာမ်တရားများ မဖြစ်သော ဗြဟ္မာများကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

လူစဉ်မီသူနှင့် လူစဉ်မမီသူတို့ ဘဝအစ ပထမဦးဆုံးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်း မတူကြပါ။

လူစဉ်မီသူ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်မှာ-

မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးဖြစ်သော သဟိတ်ကာမပဋိသန္ဓေဖြစ်ပြီး။

လူစဉ်မမီသူ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်မှာ-

အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏစိတ်ဖြစ်သော အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဘဝလုံး “နာမ်တရား မဖြစ်သော ဗြဟ္မာများမှာ-

“အသညသတ်ဗြဟ္မာများ” ဖြစ်ပါသည်။

ရူပပဉ္စမဈာန်ရမုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုပဉ္စမဈာန်ကိုပင် သညာစိရာဂဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်ပါက ၎င်းစုတေလျှင် သညာ(တစ်နည်း) နာမ်တရား လုံးဝမရှိသော အသညသတ်ဘုံ၌ အသညသတ်ဗြဟ္မာ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ နှုတ်ဖြင့် သူတစ်ပါးကို သတ်ခိုင်းသော ပါဏာတိပါတကံကို “ဝစိကံအကုသိုလ်” ဟု ခေါ်နိုင်၊ မခေါ်နိုင်ဝေဖန်ပြ၍၊ ရွှေယုန်နှင့် ရွှေကျား သက်ကယ်ရိတ်သွား အစရှိသည်ဖြင့် ပြောဆိုသော ပြိန်ဖျင်းသော စကားများသည် မည်သည့် အကြောင်းမူလတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

နှုတ်ဖြင့် သူတစ်ပါးကို သတ်ခိုင်းသော ပါဏာတိပါတကံကို “ဝစိကံ” ဟု မခေါ်နိုင်ပါ။

အကြောင်းပြရသော်- ဝစိကံဟူသည် ဝစိဝိညတ်ဖြစ်သော ဝစိဒွါရ၌ များသောအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သော ကံကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယခု ပါဏာတိပါတကံသည် ကာယဒွါရ၊ ဝစိဒွါရ ဒွါရ ၂-ပါးလုံး၌ ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ကာယဝိညတ်ဖြစ်သော ကာယဒွါရ၌ များသောအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သောကံဖြစ်၍ “ကာယကံ” ဟု ခေါ်ရပါမည်။

သို့ဖြစ်၍- နှုတ်ဖြင့် သူတစ်ပါးကို သတ်ခိုင်းသော ပါဏာတိပါတကံကို ဝစိကံအကုသိုလ် ဟု မခေါ်ဆိုနိုင်ဘဲ “ဝစိဒွါရ၌ဖြစ်သော ကာယကံအကုသိုလ်” ဟုပင် ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။

ရွှေယုန်နှင့်ရွှေကျား သက်ကယ်ရိတ်သွား အစရှိသည်ဖြင့် ပြောဆိုသော ပြိန်ဖျင်းသော စကားသည်...

သမ္မပ္ပလာပ အကုသိုလ်ဝစိကံဖြစ်၍၊ ရံခါလောဘ၊ ရံခါဒေါသ အကြောင်းရင်းမူလ တို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ကောင်းမှုကုသိုလ် ပြုပြီးနောက် မိမိရောက်အပ် ရအပ်သော ကုသိုလ်အဖို့ကို ပေးဝေခြင်းမျိုး သည်မည်သည့်ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံဖြစ်သည်ကို ဖြေဆို၍၊ ယင်းကံ၏ အကျိုးပေးရာ ဘုံတို့ကို လည်း အခါအားလျော်စွာ အသီးသီး သတ်မှတ်ပြပါ။

မိမိ ရအပ်သော ကုသိုလ်အဖို့ကို ပေးဝေခြင်းမျိုးသည်-

ပတ္တိဒါန ပုညကြိယဝတ္ထု ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ပါသည်။

ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံသည်-

ပဋိသန္ဓေအခါ = ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊

ပဝတ္တိအခါ = ကာမ ၁၁-ဘုံနှင့် အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံတို့၌ ထိုက်သင့်သည့် အားလျော်စွာ ပေးပါသည်။

၄။ “သူငါအစ များလှသောင်းသောင်း သတ္တဝါ အပေါင်းဖြစ်ရခြင်းသည် ဗြဟ္မာဗိဿနိကြီးများ ဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်လာရသည်”ဟုဆိုက လက်ခံသင့် / မသင့် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း အဖြေသွင်း၍၊ ရူပဗြဟ္မာကြီးများ စုတေက အဟိတ်တိရစ္ဆာန်များ တိုက်ရိုက်ဖြစ်နိုင် / မဖြစ်နိုင်ကိုလည်း သေချာ ကျန ဖြေဆိုပြပါ။

“သတ္တဝါအပေါင်း ဖြစ်လာရခြင်းသည် ဗြဟ္မာဗိဿနိကြီးများ ဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်လာရသည်” ဟူသော အဆိုသည် မမှန်ပါ။

အကြောင်းမှာ-အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟကျမ်း၌ သတ္တဝါများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း (တစ်နည်း) ပဋိသန္ဓေ တည်နေပုံကို အောက်ပါအတိုင်း ဆိုပါသည်။

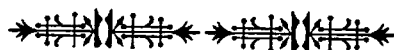
ဘဝဟောင်း၏ စုတိစိတ် ချုပ်ပြီးနောက် အခြားမဲ့ ကာလမခြားဘဲ ဘဝသစ် ပဋိသန္ဓေ စိတ်သည် ဘဝဟောင်း မရဏာသန္ဓေဇာမှ ယူအပ်သော ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် အာရုံ ကိုသာလျှင် အာရုံပြု၍ ရှေးဘဝနှင့် နောက်ဘဝကို တစ်စပ်တည်းကဲ့သို့ စပ်တတ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဘဝတစ်ပါး၌ ဥပါဒ်လျှင် ဥပါဒ်ခြင်း တည်လေ၏။

အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာတည်းဟူသော ဘဝရေသောက်မြစ် မပြတ်သေးသော ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အဝိဇ္ဇာက ဘဝအဖြစ်ကို ဖုံးပေးခြင်း၊ တဏှာက ထိုဘဝ၌ ညွတ်ကိုင် တပ်မက်ခြင်း ဟူသော (အဝိဇ္ဇာနုသယ အခြံအရံ၊ တဏှာနုသယ အရင်းခံရှိသော) ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရက “ပဋိသန္ဓေစိတ်” ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဖန်တီးပေးလိုက်ပြီး၊ “သတ္တဝါ” ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဗြဟ္မာဗိဿနိကြီးများက ဖန်ဆင်းခြင်းကြောင့် မဟုတ်ပါ။

ရူပဗြဟ္မာကြီးများ စုတေက အဟိတ်တိရစ္ဆာန်များ တိုက်ရိုက် မဖြစ်နိုင်ပါ။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော်-

ရူပဗြဟ္မာများ စုတေလျှင် အပါယ်နှင့် အသညသတ်ကြဉ်သော ၂၆-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ နေနိုင်သည်ဟု စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေနှောင်းပုံ၌ ဖော်ပြထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(ပိတိမုတ်ပိုင်းပြီး၏)

ဓမ္မဗျူဟာ-ဓမ္မစာပေသင်တန်း

သာသနာရေးဦးစီးဌာန

အဘိဓမ္မာ(ဒုတိယဆင့်)ရုပ်ပိုင်း

(၁၉၇၆-ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈-ခုနှစ်ထိ)

မေးခွန်းထောင်းများ

၁၉၇၆-ခုနှစ်

- ၁။ အဘယ်တရားများကို ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ခေါ်သနည်း။ သဘာဝရုပ် ၁၈-ပါးကို ရေတွက်ပြပါ။
- ၂။ ဥတုသည် ရုပ် ၂၈-ပါးတို့တွင် မည်သည့်ရုပ်ဖြစ်ပါသည်။ ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရားများကိုလည်း သိသာရုံ ဖော်ပြပါ။
- ၃။ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်၊ အာဟာရဇရုပ်ကလာပ်တို့ကို ရေတွက်ပြ၍ ဂမ္ဘသေယျကသတ္တဝါအား ပဋိသန္ဓေအခါ ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်၊ ချို့တဲ့နိုင်သော ရုပ်ကလာပ်တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၁၉၇၇-ခုနှစ်

- ၁။ ရုပ် ၂၈-ပါးကို အကျဉ်းချုပ် ရေတွက်ပြ၍ သစ်ပင်များ၌ ဇီဝိတရုပ် (အသက်)ရှိသလော၊ သစ်ပင်၌ ရှိသောရုပ်များကို ရေတွက်ဖော်ပြ၍ ဖြေဆိုပါ။
- ၂။ အောက်ပါရုပ်များကို ရေတွက်ပြပါ။
(က) ကမ္မဇရုပ်၊ (ခ) စိတ္တဇရုပ်
- ၃။ အသည်သတ်ဘုံနှင့် လူ့ဘုံသည် ရုပ်ပိုင်းအရ မည်သို့ခြားနားမှု ရှိပါသနည်း။ ရနိုင်သော ရုပ်များကို အသီးသီး ရေတွက်၍ ရှင်းပြပါ။

၁၉၇၈-ခုနှစ်

- ၁။ ဇာတိရုပ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ စိတ်ကရုပ်ကို ဖြစ်စေရာ၌ ဖြစ်စေပုံ၊ ဖြစ်စေနည်းကို ရှင်းပြပါ။
- ၂။ အောက်ပါတို့သည် ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရားများတွင် မည်သည့်အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ကြ

သနည်း။ အသီးသီး ဖော်ပြပါ။

- (က) မျက်စိအကြည်ဓာတ်၊
- (ခ) အသက်ရှူသံ၊
- (ဂ) ရုပ်ခန္ဓာ၏ ပေါ့ပါးမှု၊
- (ဃ) ခေါင်းလောင်းသံ၊
- (င) မေးမြန်းသည့်အခါ ဦးခေါင်းခါပြခြင်း။

၃။ သစ်ပင်တောတောင်စသော ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်တို့ကို တိကျစွာ ပြဆို၍ ကမ္မဇရုပ်တို့၏ နောက်ဆုံးဖြစ်ရာကာလ၊ ချုပ်ရာကာလတို့ကို သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းနှင့်အညီ သတ်မှတ်ပြပါ။

၁၉၇၉-ခုနှစ်

၁။ အောက်ပါတို့တွင် ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း ၄-ပါးတို့တွင် မည်သည့်က အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသနည်း။

- (က) လျှာအကြည်၊
- (ခ) ကိုယ်ဖြင့်သိစေသော အမူအယာ၊
- (ဂ) စကားပြောသံ၊
- (ဃ) ခေါင်းလောင်းထိုးသံ၊
- (င) ကိုယ်ခန္ဓာပေါ့ပါးမှု၊

၂။ အောက်ပါတရားများကို အဘိဓမ္မာတရားကိုယ် ကောက်ပြပါ။

- (က) မတ်တပ်ရပ်မှုကို အထောက်အပံ့ပြုသောစိတ်၊
- (ခ) ကိုယ်ဖြင့် သိစေမှုကို ဖြစ်စေသောစိတ်၊
- (ဂ) လူကို ရယ်ရွှင်စေသောစိတ်၊

၃။ သစ်ပင်နှင့် စည်သံ-ဗျောသံတို့၌ ရထိုက်သော ရုပ်ကလာပ်နှင့် ရုပ်တရားတို့ကို ကောက်ပြပြီးလျှင် ပဋိသန္ဓေအခါ ကလလရေကြည်ဟုခေါ်သော ရုပ်ကလာပ် ၃-မျိုးကို ရုပ်ပိုင်းအရ ဖော်ပြပေးခဲ့ပါ။

၄။ စကားပြောကောင်းသောသူ၌ ဖြစ်သင့်သော ရုပ်ကလာပ်နှင့် ရုပ်တရားတို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင် ယောက်ျားတစ်ယောက်၌ ရနိုင်သော ရုပ်တို့ကို ရေတွက်ပြခဲ့ပါ။

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ရုပ်ပိုင်း

၆၃

၁၉၈၀-ခုနှစ်

- ၁။ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ခွဲဖျက်၍ မရသော ရုပ်များကို ဖော်ပြ၍ အိပ်ပျော်နေသော လူတစ်ဦး၌ ရနိုင်သမျှသောရုပ်တို့ကို ရေးသား ဖော်ပြခဲ့ပါ။
- ၂။ လူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ အသက်ရှည်ကြာ တည်တံ့နေနိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သော သမုဋ္ဌာန်တို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။
- ၃။ အစားအသောက်ကို စားမျိုသောအခါ အစာကြေညက်ပြီးမှ လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာကို အကျိုးပြုပါ သလော၊ မည်သည့်ကာလက စ၍ အကျိုးပြုပါသနည်း။

၁၉၈၁-ခုနှစ်

- ၁။ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ၌ ရုပ်ပေါင်းမည်မျှ ရှိပါသနည်း။ ထိုရုပ်တို့တွင် အမည်နှစ်မျိုးအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ် ထားသောရုပ်ကား အဘယ်ရုပ်ဖြစ်ပါသနည်း။
- ၂။ “ရေထဲ၌ မီးရှိသည်၊ မီးထဲ၌ ရေရှိသည်”ဟူသော သိပ္ပံပညာရှင်တို့၏ ဝါဒသည် ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ ၌ အကြိုးဝင်ခြင်း ရှိ-မရှိ၊ ရူပဝိဘာဂအခန်းကို အခြေခံကာ ဖြေဆိုပါ။
- ၃။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက နိဗ္ဗာန်၏ဂုဏ်ပုဒ်ကို မည်ကဲ့သို့ ချီးကျူးထုတ်ဆိုထားတော်မူပါသနည်း။

၁၉၈၂-ခုနှစ်

- ၁။ “ရုပ်ရုပ်ချင်း စကားပြောသည်၊ ငါ့ဦးနှောက်က သိသည်”စသည်ဖြင့် ပြောဆိုသော စကား များသည် ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာနှင့် ညီညွတ်ခြင်း ရှိ-မရှိ သင်္ဂြိုဟ်နှင့် ညှိ၍ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ပါ။
- ၂။ အလှအပစိုက်ထားသော ဂမုံးပင်များ၌ အသက်ဝင်လာသည်၊ အသက်ရှိသည်ဟူသော အယူ အဆသည် မှန်-မမှန် ကျမ်းနှင့်ညှိ၍ စိစစ်ပါ။
- ၃။ ရန်သူ၏လက်ချက်ကြောင့် မျက်စိနှစ်လုံး ဆုံးရှုံးရရှာသော ယောက်ျား၌ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ကမ္မဇ ရုပ်စုများကို ကောက်ပြပါ။

၁၉၈၃-ခုနှစ်

- ၁။ အသံဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်တို့တွင် အောက်ပါအသံများသည် မည်သည့်သမုဋ္ဌာန်ကြောင့် ဖြစ် ပါသနည်း။
(က) မိုးချုန်းသံ၊ (ခ) စာကျက်သံ

၆၄

ဓမ္မဗျူဟာ

၂။ အဏုဗြူတစ်ခုတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော ကလာပ်စည်း ၁-ခုအတွင်းရှိ ရုပ် ၈-ပါးကို အသီးသီး ခွဲခြား ဖော်ပြပါ။

၃။ လူ့ဘဝအစ ပဋိသန္ဓေကာလ၌ မရကောင်းသော ရုပ်များကို ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၁၉၈၄-ခုနှစ်

၁။ “စိတ်ကြောင့် ရုပ်ဖြစ်သည်” ဆိုလျှင် (က) အဘယ်စိတ်က (ခ) အဘယ်ရုပ်ကို (ဂ) အဘယ်ကာလ၌ ဖြစ်စေပါသနည်း။ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအရ ခွဲခြား ဖြေဆိုပါ။

၂။ ရုပ်တို့ကို ရုပ်ကလာပ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းရာတွင် လိုအပ်သော အင်္ဂါရပ်များကို ဖော်ပြပါ။

၃။ လူသားများ ပဋိသန္ဓေတည်နေ့စိုက် ဥပါဒ်ခဏ၌ ရနိုင်ကောင်းသော ရုပ်ပေါင်း ၃၀-ကို ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၁၉၈၅-ခုနှစ်

၁။ ရုပ် ၂၈-ပါးတို့တွင် ပရမတ်ရုပ်-ပညတ်ရုပ်တို့ကို အကျဉ်းမျှ ခွဲခြားဖော်ပြပြီးလျှင် ယင်းသို့ ကွဲပြားစေခြင်း၏ သဘောလက္ခဏာများကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၂။ နောင်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် တည်ဆောက်နိုင်စွမ်းရှိသော အကြောင်းကံတို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင် နောင်ဘဝသစ်တွင် ထိုကံက မည်သည့်အချိန်မှစ၍ ရုပ်တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသနည်း။

၃။ လူသားတစ်ဦး၏ ပဋိသန္ဓေတွင် နာမ်ပါ-မပါ၊ ပဋိသန္ဓေတည်စ ခဏ၌ ရုပ်အတုံးအခဲချည်းသာ ဟုတ်-မဟုတ် ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာပညာဖြင့် နက်နွှာ ဆင်ခြင်၍ ဝေဖန် ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၁၉၈၆-ခုနှစ်

၁။ လူသားတိုင်း လူသားတိုင်း ဝန်းကျင်ခက်နွယ်၊ နောင်ကြီးတွယ်လျက်၊ ပြုံးရယ်မဲ့၊ ချစ်မုန်း ပိုတတ်ကြ၏။ လူသားတို့အတွက် ပြုံးရယ်မှုကို ဖြစ်စေတတ်သော ဇောစိတ်များကို ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာနည်းအရ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၂။ ရုပ်ဖြစ်စဉ်အရ သတ္တဝါအမျိုးအစားများကို ထုတ်ပြ၍ ယနေ့သိပ္ပံခေတ်၌ ပညာရှင်တို့ မသိကြသေးသော သတ္တဝါများကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့ နေ့စဉ် တောင့်တလျက်ရှိသော နိဗ္ဗာန်ဟူသော စကား၏

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ရုပ်ပိုင်း

၆၅

အဓိပ္ပာယ်ကို ဘုရားရှင်က မည်ကဲ့သို့ ဟောခဲ့ပါသည်။ ရုပ်ပိုင်းလာဂါထာအရ ကျမ်းဆရာ၏ အဘော်ကျအောင် အကျဉ်းချုပ် ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၁၉၈၇-ခုနှစ်

- ၁။ ပြုံးရယ်ခြင်းသည် လူသားတို့၏ ထူးခြားသော မြတ်နိုးဖွယ် အမူအရာတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ရာ ထို အမူ အရာကောင်း ဖြစ်ပေါ်လာအောင် မည်သည့်စိတ်များက ပြုလုပ်ပေးပါသနည်း။ စိစစ်ပြခဲ့ပါ။
- ၂။ လူသေသောအခါ လျှင်ဖြစ်သော ရုပ်လေးပါးတို့၏ နောက်ဆုံး ချုပ်ပျက်ပုံကို အဘိဓမ္မာကျမ်း လာအတိုင်း ဖြေဆိုပါ။
- ၃။ နိဗ္ဗာန်သည် သေပြီးမှ ရအပ်သော တရားမျိုးသာ ဖြစ်ပါသလော။ သင်္ဂဟကျမ်းလာ နိဗ္ဗာန် ၂-မျိုးကို ကိုးကားလျက် ကျေနပ်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ဖြေဆိုပါ။

၁၉၈၈-ခုနှစ်

- ၁။ မိန်းမ-ယောက်ျား ကွဲပြားစေသော ရုပ်များကို ဖော်ပြ၍၊ ရုပ် ၂၈-ပါးတွင် ရုပ်တစ်မျိုးတည်းက အမည်နှစ်မျိုးဖြင့် ပါဝင်နေသော ရုပ်ကို ကျမ်းလာအတိုင်း ဖော်ပြပါ။
- ၂။ သက်ရှိသတ္တဝါများ သွားလာလှုပ်ရှား စကားဆိုနိုင်အောင် ပြုလုပ်ပေးသော စိတ်များကို ရေး သားပြပါ။
- ၃။ အာဟာရပြည့်ဝမှ လူကျန်းမာသည်ဟု ဆိုကြရာ အစားအစာတွင် ပါဝင်သော အာဟာရဓာတ် တို့သည် ဘယ်အခါမှစ၍ လူကိုအား ဖြစ်စေပါသနည်း။ အဘိဓမ္မာနည်းကျ ဖြေဆိုပြပါ။
- ၄။ လူသားတစ်ဦး၏ဘဝတွင် အစဆုံးဖြစ်သောရုပ်နှင့် နောက်ဆုံးဖြစ်သောရုပ်တို့ကို ရုပ်ဖြစ်စဉ် နှင့် ရုပ်လေးမျိုး နောက်ဆုံးချုပ်ပုံကို မြော်ချင့်၍ ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ဓမ္မဗျူဟာ ဓမ္မစာပေသင်တန်း
 သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏
အဘိဓမ္မာ(ဒုတိယဆင့်)ရုပ်ပိုင်း
 (၁၉၈၉-ခုနှစ်မှ ၁၉၉၉-ခုနှစ်ထိ)
 မေးခွန်းဟောင်းနှင့် ခံပြုအဖြေများ

၁၉၈၉-ခုနှစ်

၁။ ရေကို အဘိဓမ္မာ အမြင်ဖြင့် သုံးသပ်ကြည့်လျှင် ပရမတ်ရုပ်ပေါင်း အသောင်းမက ပါဝင်လျက် ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် အမြဲထားဝရ ခွဲမရသော ရုပ်များကိုသာ တစ်ခုစီ ရေတွက်ပြပါ။

ရေကို အဘိဓမ္မာ အမြင်ဖြင့် သုံးသပ်ကြည့်လျှင် အမြဲထားဝရ ခွဲမရသော ရုပ် (အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်) ၈-ပါး ပါရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (၁) ပထဝီ
- (၂) အာပေါ
- (၃) တေဇော
- (၄) ဝါယော ဟူသော မဟာဘုတ်ရုပ် ၄-ပါး
- (၅) ဝဏ္ဏ (ရူပါရုံ)
- (၆) ဂန္ဓ (ဂန္ဓာရုံ)
- (၇) ရသ (ရသာရုံ)
- (၈) ဩဇာ (အာဟာရရုပ်) တို့ဖြစ်ပါသည်။

၂။ “တေဇောမနိင်၊ ဆေးမကိုင်နှင့်”ဟု ဆေးပညာ ဆိုရိုးစကား ရှိခဲ့ရာ၊ တေဇောအကြောင်းကို သင်သိသမျှ ဖြေဆိုပြီးလျှင် စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်သော ရုပ်ကိုလည်း ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

“တေဇော”ဟူသည်မှာ...

- (၁) ပရမတ်ရုပ် (နိပ္ပန္နရုပ်) ၁၈-ပါးအနက် ချမ်းအေးမှု၊ ပူနွေးမှု မီးနှစ်ပါးဟု ဆိုအပ်သော တေဇောဓာတ် ဖြစ်ပါသည်။

- (၂) ကြီးကျယ် ထင်ရှားသော မဟာဘုတ်ရုပ် (ရုပ်တရားအပေါင်း၏ အမှီခံရုပ်) ၄-ပါး အနက် တစ်ပါး အပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။
- (၃) ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း တရား ၄-ပါးလုံးကြောင့် ဖြစ်သော စတုရုပ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။
- (၄) ၎င်းကိုယ်တိုင်ကလည်း “ဥတု”မည်သောကြောင့် မိမိ၌သို့ ရောက်တိုင်း ဥတုရုပ် တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။
- (၅) မည်သည့်ရုပ်၌ဖြစ်စေ မကေမက္ခာ ပေါင်းစု၍ ခွဲခြားမရသော (အဝိနိဗ္ဗောဂ)ရုပ်ထဲ၌ လည်း ပါဝင်သည်။

စိတ်ကြောင့်သာဖြစ်သောရုပ် (တစ်နည်း) စိတ္တဇကောန်ရုပ်မှာ-
ကာယဝိညာတ်ရုပ်နှင့် ဝစီဝိညာတ်ရုပ် ၂-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ရုပ်ဖြစ်စဉ် အဘိဓမ္မာသဘောအရ သစ်ပင်တစ်ပင် ရှင်သန်နေခြင်းကို ကလာပ်စည်းအားဖြင့် ဖြေဆိုပြပါ။

သစ်ပင်ဟူသည်- သက်မဲ့ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်ပင်တစ်ပင် ရှင်သန်နေခြင်း ကို ရုပ်ဖြစ်စဉ် အဘိဓမ္မာသဘောအရ ကလာပ်စည်းအားဖြင့် ဖြေဆိုရသော်-

သစ်ပင်၌ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော ရုပ်များမှာ အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ် ၈-ပါးဖြစ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာတို့ဖြစ်ပြီး၊ ကလာပ်စည်းအားဖြင့် ဥတုဇ-သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်စည်းအနေဖြင့် ဖွဲ့စည်း ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။

ဤရုပ် ၈-ပါးတို့သည် ဥတုဟူသော အကြောင်းကြောင့် ရုပ်တို့၏ အစဆုံးဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပြည့်စုံအောင် တိုးတက်၍ ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ဥပစယသဘောနှင့် ပြည့်စုံပြီးနောက် ဆက်လက်၍ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော သန္တတိသဘော- ဤဇာတိသဘာဝများ ဖြစ်ပွားနေခြင်းဖြင့် သာလျှင် သစ်ပင်သည် ရှင်သန်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၀-ခုနှစ်

၁။ ရုပ် ၂၈-ပါးတို့တွင် ရူပရုပ်၏ အကျဉ်းသရုပ်ကို ဖော်ပြ၍၊ သင့်ခန္ဓာကိုယ်၌ ရုပ်တရားများ တိုးပွား၊ စည်ပင်၊ ရင့်ရော်၊ ပျက်စီးခြင်းသည် အဘယ်ရုပ်တို့၏ သဘောလက္ခဏာများ ဖြစ်ပါ သနည်း၊ ရုပ်အမည်မျှ ဖော်ပြ ရေးသားခဲ့ပါ။

ရုပ် ၂၈-ပါးတို့တွင် ရူပရုပ် ၁၈-ပါး ပါဝင်ပါသည်။ ထိုရူပရုပ် ၁၈-ပါး၏ အကျဉ်းသရုပ်မှာ-

(၁) မဟာဘုတ်ရုပ်	=	၄-ပါး
(၂) ပဿာဒရုပ်	=	၅-ပါး
(၃) ဂေါစရရုပ်	=	၄-ပါး
(၄) ဘာဝရုပ်	=	၂-ပါး
(၅) ဟဒယရုပ်	=	၁-ပါး
(၆) ဇီဝိတရုပ်	=	၁-ပါး
(၇) အာဟာရရုပ်	=	၁-ပါး
ပေါင်း	=	၁၈-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်ခန္ဓာကိုယ်၌-

ရုပ်တရားများ တိုးပွားခြင်း	=	ဥပစယရုပ်၏ လက္ခဏာ
ရုပ်တရားများ စည်ပင်ခြင်း	=	သန္တတိရုပ်၏ လက္ခဏာ
ရုပ်တရားများ ရင့်ရော်ခြင်း	=	ဇရတာရုပ်၏ လက္ခဏာ
ရုပ်တရားများ ပျက်စီးခြင်း	=	အနိစ္စတာရုပ်၏ လက္ခဏာများ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ အကြောင်းအကျိုးအားဖြင့် ဆက်သွယ်နေသော ဤလောက၌ ရုပ်ဝတ္ထုများကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားများကို ဖော်ပြ၍၊ စကားပြောသံ၊ ဓာတ်စက် သီချင်းသံတို့သည် မည်သည့် သဒ္ဒရုပ်များ ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်း ရှင်းလင်းဖြေဆိုခဲ့ပါ။

ရုပ်ဝတ္ထုများကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သောအကြောင်းတရားများမှာ-
ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ ဟူ၍ ၄-ပါးဖြစ်ပါသည်။

စကားပြောသံသည်	=	စိတ္တဓသဒ္ဒရုပ် ဖြစ်ပါသည်။
ဓာတ်စက်သီချင်းသံသည်	=	ဥတုဓသဒ္ဒရုပ် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ရူပဗြဟ္မာများ၌ လူသားတို့ကဲ့သို့ ဗြဟ္မာယောကျ်ား၊ ဗြဟ္မာမိန်းမဟူ၍ လိင်အားဖြင့် ခွဲခြားမှု ရှိပါသလား၊ အကြောင်းပြ ဖြေဆို၍ ရူပဘုံ၌ ရထိုက်သောရုပ်များကိုလည်း ရေတွက်ပြပါ။

ရူပဗြဟ္မာများ၌ လူသားတို့ကဲ့သို့ ဗြဟ္မာယောကျ်ား၊ ဗြဟ္မာမိန်းမဟူ၍ လိင်အားဖြင့် ခွဲခြားမှု မရှိပါ။

အကြောင်းမှာ- ရူပဗြဟ္မာများသည် ကာမဂုဏ်ကို လွန်စွာ စက်ဆုပ် ရွံရှာသဖြင့် ကာမဝိရာဂဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဘာဝရုပ် ၂-ပါးကို ပယ်ထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ရူပဘုံ၌ ရထိုက်သောရုပ်များ-

(က) အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ ရထိုက်သောရုပ်များမှာ-

မဟာဘုတ်ရုပ်	= ၄-ပါး
စက္ခုပသာဒ၊ သောတပသာဒရုပ်	= ၂-ပါး
ဂေါစရရုပ် (ဝဏ္ဏ၊ သဒ္ဓ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ)	= ၄-ပါး
ဟဒယရုပ်	= ၁-ပါး
ဇီဝိတရုပ်	= ၁-ပါး
အာဟာရရုပ် (ဩဇ)	= ၁-ပါး
အာကာသဓာတ်ပရိစ္ဆေဒရုပ်	= ၁-ပါး
ဝိညတ်ရုပ်	= ၂-ပါး
လဟုတာဒီရုပ်	= ၃-ပါး
လက္ခဏာရုပ်	= ၄-ပါး

ပေါင်း = ၂၃-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အသညသတ်ဘုံ၌ ရထိုက်သောရုပ်များ

မဟာဘုတ်ရုပ်	= ၄-ပါး
ဂေါစရရုပ် (ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ)	= ၃-ပါး
ဇီဝိတရုပ်	= ၁-ပါး
အာဟာရရုပ် (ဩဇ)	= ၁-ပါး
အာကာသဓာတ်ပရိစ္ဆေဒရုပ်	= ၁-ပါး
လဟုတာဒီရုပ်	= ၃-ပါး
လက္ခဏာရုပ်	= ၄-ပါး

ပေါင်း = ၁၇-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၁-ခုနှစ်

၁။ ရူပဗြဟ္မာများ၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ရုပ်ပေါင်း မည်မျှ ရှိသနည်း၊ အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြ၍ ရုပ် ၂၈-ပါးကို အတွင်း ရုပ်/အပြင်ရုပ်၊ အနီးရုပ်/ အဝေးရုပ်အားဖြင့် ဝေဖန် ရေးသားခဲ့ပါ။

ရူပဗြဟ္မာများ၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ရှိသော ရုပ်ပေါင်း
(၁၉၉၀-နံပါတ်-၃ အဖြေကြည့်ပါ။)

ရုပ် ၂၈-ပါးကို အတွင်းရုပ်/ အပြင်ရုပ်အားဖြင့် ဝေဖန်ရသော်-

ပသာဒရုပ် ၅-ပါးသည် = ခန္ဓာကိုယ်၌ ကျေးဇူးအများဆုံး ဖြစ်သဖြင့် အတွင်းရုပ် မည်ပါသည်။

ကြွင်းရုပ် ၂၃-ပါးကား = ပသာဒရုပ် ၅-ပါးလောက်၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ ကျေးဇူး မများ သဖြင့် အပြင်ရုပ် မည်ပါသည်။

ရုပ် ၂၈-ပါးကို အနီးရုပ်/ အဝေးရုပ်အားဖြင့် ဝေဖန်ရသော်-

ပသာဒရုပ် ၅-ပါးနှင့် ဂေါစရရုပ် ၇-ပါး ပေါင်း ၁၂-ပါးသော ရုပ်တို့သည် ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်း၍ ရလွယ်သောရုပ်များ ဖြစ်သဖြင့် အနီးရုပ် မည်ပါသည်။

ကြွင်းရုပ် ၁၆-ပါးကား ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းရန် မလွယ်ကူသော ရုပ်များ ဖြစ်သဖြင့် အဝေးရုပ် မည်ပါသည်။

၂။ ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်းတရား လေးပါးကို ဖော်ပြ၍ ရုပ် ၂၈-ပါးတို့တွင် ဘယ် အကြောင်းကြောင့်မှ မဖြစ်သော ရုပ်လေးပါးသရုပ်ကိုလည်း ဖော်ထုတ်ရေးသားခဲ့ပါ။

ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်းတရား လေးပါးမှာ-
ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တို့ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ် ၂၈-ပါးတို့တွင် ဘယ်အကြောင်းကြောင့်မှ မဖြစ်သော ရုပ် ၄-ပါးမှာ-

ဥပစယရုပ်၊ သန္တတိရုပ်၊ ဇရတာရုပ်၊ အနိစ္စတာရုပ် ဟူသော လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်သူတိုင်း တောင့်တသော နိဗ္ဗာန်ဟူသည် အဘယ်အရာပါနည်း။ ယင်း နိဗ္ဗာန်၏ သဘောလက္ခဏာများကိုပါ ဖော်ပြ၍၊ ဘုရား၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သာ ရောက်ရှိနိုင်သော နိဗ္ဗာန်အမည်များကိုလည်း ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်သူတိုင်း တောင့်တသော နိဗ္ဗာန်ဟူသည်-

တဏှာကုန်ခန်းခြင်းသဘော၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘောတရားကို ခေါ်ပါသည်။ လပြည့်ဝန်းကို မျက်စိဖြင့် ဒိဋ္ဌပစ္စက္ခ မြင်ရသလို မဂ်ဉာဏ် ၄-ပါးတည်းဟူသော ဓမ္မစက္ခုဖြင့် ဒိဋ္ဌပစ္စက္ခမြင်အပ်၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်၊ အာဝဇ္ဇန်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။ လောကုတ္တရာဇာတ်ဖြစ်၍ တဏှာ၏ အာရုံပြု မခံရသောတရား ဖြစ်၏။

နိဗ္ဗာန်၏ သဘောလက္ခဏာ = ငြိမ်းအေးခြင်း သန္တိလက္ခဏာ ရှိ၏။

ဘုရား၊ ရဟန္တာတို့သာ ရောက်ရှိနိုင်သော နိဗ္ဗာန်အမည်များမှာ-

ခန္ဓာကြွင်းမရှိ၊ အဆုံးစွန် ပရိနိဗ္ဗာန်စံမှုဖြစ်သော ခန္တနိဗ္ဗာန်၊ သမ္ပရာယိက နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၂-ခုနှစ်

။ ရုပ် ၂၈-ပါးကို အစစ်အတု ခွဲခြားပြ၍၊ ဤစာဖြေခန်းအတွင်းဝယ် စာဖြေသူများ မျက်စိဖြင့် မြင်တွေ့ရသည့် ရုပ်တို့ကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

ရုပ် ၂၈-ပါးတွင် ရုပ်အစစ် ၁၈-ပါး၊ ရုပ်အတု ၁၀-ပါး ရှိသည်။

ရုပ်အစစ် ၁၈-ပါးမှာ-	မဟာဘုတ်ရုပ်	=	၄-ပါး
	ပသာဒရုပ်	=	၅-ပါး
	ဂေါစရရုပ်	=	၄-ပါး
	ဘာဝရုပ်	=	၂-ပါး
	ဟဒယရုပ်	=	၁-ပါး
	ဇိဝိတရုပ်	=	၁-ပါး
	အာဟာရရုပ်	=	၁-ပါး
	ပေါင်း	=	၁၈-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်အတု ၁၀-ပါးမှာ	ပရိစ္ဆေဒရုပ်	=	၁-ပါး	
	ဝိညတ်ရုပ်	=	၂-ပါး	
	လဟုတာဒီရုပ်	=	၃-ပါး	
	လက္ခဏာရုပ်	=	၄-ပါး	
	ပေါင်း	=	၁၀-ပါး	ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာဖြေခန်းအတွင်းဝယ် စာဖြေသူများ မျက်စိဖြင့် မြင်တွေ့ရသည့်ရုပ်မှာ-
သနိဒဿနရုပ်ဖြစ်သော ရူပါရုံရုပ်(ဝဏ္ဏ)တစ်ပါးသာ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သတ္တဝါများအား ပြီး၍ ရယ်မောခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်များကို အကျဉ်းသရုပ်မျှ
ဖော်ပြ၍၊ လူသားများသည် မည်သည့်စိတ်ဖြင့် ရယ်မောကြသည်ကိုလည်း ရှင်းလင်းပြပါ။

သတ္တဝါများအား ပြီး၍ ရယ်မောခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်များကို အကျဉ်းသရုပ်မျှ
ဖော်ပြရသော်-

လောဘမူသောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး	
ဟာသိတုပ္ပါဒ်စိတ်	=	၁-ပါး	
မဟာကုသိုလ်သောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး	
မဟာကြိယာသောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး	
ပေါင်း- ကာမာဝစရသောမနဿစိတ်	=	၁၃-ပါး	ဖြစ်ပါသည်။

လူသားများ ရယ်မောကြသောစိတ်များ

(က) ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်များ ရယ်မောသောစိတ်

လောဘမူသောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး	
မဟာကုသိုလ်သောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး	
ပေါင်း စိတ်	=	၈-ပါး	

(ခ) သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ ရယ်မောသောစိတ်

လောဘမူဒိဋ္ဌိကတဝိပ္ပယုတ် သောမနဿစိတ်	=	၂-ပါး	
မဟာကုသိုလ်သောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး	
ပေါင်း စိတ်	=	၆-ပါး	

(ဂ) အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ ရုပ်မောသောစိတ်

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် = ၁-ပါး

မဟာကြိယာသောမနဿစိတ် = ၄-ပါး

ပေါင်း စိတ် = ၅-ပါး

၃။ လူ့ခန္ဓာကိုယ်ရှိ ရုပ်ဝတ္ထုများအနက် လူနှင့်အတူ သေသောရုပ်၊ လူသေပြီးမှ သေသောရုပ်၊ လူပင်သေသော်လည်း မသေဘဲနှင့် ဆက်လက်ဖြစ်နေဆဲရုပ်တို့ကို ထုတ်ဆောင်ပြ၍၊ ရုပ်ကလာပ်ဖွဲ့စည်းရာ၌ မပါဝင်သောရုပ်တို့ကိုလည်း မပါဝင်ခြင်းအကြောင်းနှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။

လူ့ခန္ဓာကိုယ်ရှိ ရုပ်ဝတ္ထုများအနက်-

လူနှင့်အတူသေသောရုပ် = ကမ္မဇရုပ်

လူသေပြီးမှ သေသောရုပ် = စိတ္တဇရုပ်နှင့် အာဟာရဇရုပ်

လူပင်သေသော်လည်း မသေဘဲနှင့်

ဆက်လက်ဖြစ်နေဆဲရုပ် = ဥတုဇရုပ်တို့ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ကလာပ်ဖွဲ့စည်းရာတွင် မပါဝင်သော ရုပ်တို့ကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖော်ပြရသော်-

ရုပ်ကလာပ်ဖွဲ့စည်းရာတွင် မပါဝင်သော ရုပ်တို့မှာ-

(၁) အာကာသဓာတ် ပရိစ္ဆေဒရုပ် = ၁-ပါး

(၂) လက္ခဏရုပ် ၄-ပါးတို့ဖြစ်ပါသည်။

အကြောင်းမှာ-

အာကာသဓာတ် ပရိစ္ဆေဒရုပ်သည် ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အပိုင်းအခြားသာဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ လက္ခဏရုပ် ၄-ပါးသည် ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဖြစ်၊တည်၊ပျက် အမှတ်လက္ခဏာမျှသာဖြစ်၍ လည်းကောင်း ကလာပ်ဖွဲ့ရာတွင် မပါဝင်ပါ။

၁၉၉၃-ခုနှစ်

၁။ ရုပ်အားလုံးကို “သပစ္စယ၊ သာသဝ၊ သင်္ခတ” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်းကို ရှင်းပြ၍၊ အလွန် နူးညံ့ သိမ်မွေ့သဖြင့် တွေ့ထိ စမ်းသပ် မရနိုင်သော ရုပ်ကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

ရုပ်အားလုံးကို “သပစ္စယ” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်း

ရုပ်အားလုံးသည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းရှိသောကြောင့် “သပစ္စယ” မည်ပါသည်။

ရုပ်အားလုံးကို “သာသဝ” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်း

ရုပ်အားလုံးသည် အာသဝေါတရား လေးပါးတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် “သာသဝ” မည်ပါသည်။

ရုပ်အားလုံးကို “သင်္ခတ” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်း

ရုပ်အားလုံးသည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းတရားတို့က ပြုပြင်စီရင်အပ်သောကြောင့် “သင်္ခတ” မည်ပါသည်။

အလွန်နူးညံ့ သိမ်မွေ့သဖြင့် တွေ့ထိ စမ်းသပ်မရနိုင်သော ရုပ်မှာ-

အာပေါရုပ် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သတ္တဝါတို့အား ပဋိသန္ဓေအခါ ရုပ်လေးပါး အစဉ်ဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြ၍၊ လူသေအလောင်းကောင် ဌှိ ရုပ်ကြွင်းမည်မျှ ရှိသည်ကိုလည်း ရှင်းလင်း ရေးသားခဲ့ပါ။

သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်လေးပါးအစဉ်ဖြစ်ပုံမှာ-

(၁) ကမ္မဇရုပ်များသည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏမှစ၍၊ စိတ်တို့၏ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဌှိ ဖြစ်ပါသည်။

(၂) စိတ္တဇရုပ်များသည် ပဋိသန္ဓေနှောင် ပထမဘဝ၏ ဥပါဒ်မှစ၍ စိတ်တို့၏ ဥပါဒ်တိုင်း၊ ဥပါဒ်တိုင်း၌ ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ဥတုဇရုပ်များသည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌှိခဏမှစ၍၊ မိမိ၏ ဌှိသို့ ရောက်တိုင်း ရောက် တိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၄) အာဟာရဓရုပ်များသည် စားမျိုးအပ်သော- ဗဟိဒ္ဓုဩဇာသည် ကိုယ်တွင်း၌ ပျံ့နှံ့၍ အဋ္ဌတ္တဩဇာနှင့် ပူးပေါင်းပြီး မိမိ၏ဦးသို့ ရောက်တိုင်း၊ ရောက်တိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေအခါဟူသည်- ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ စေတသိက်နှင့် ကမ္မဓရုပ်တို့၏ တစ်ဘဝ၌ ပထမဆုံး ဖြစ်ရာအခါကို ခေါ်၏။

ထို့ကြောင့် သတ္တဝါတို့အား ပဋိသန္ဓေအခါတွင် ဖြစ်နိုင်သော ရုပ်မှာ- ကမ္မဓရုပ်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါသည်။

လူသေအလောင်းကောင် (မတကာယ)၌-

ဥတုဇကလာပ် ၄-စည်းမှ- သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်	= ၁-စည်း
သဒ္ဓနဝကကလာပ်	= ၁-စည်း
ပေါင်း ဥတုဇကလာပ်	= ၂-စည်းသာ ရရှိသဖြင့်-

ရှိသော (ဥတုဇ)ရုပ်ကြွင်းမှာ-

အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်	= ၈-ပါး
သဒ္ဓရုပ်	= ၁-ပါး
ပေါင်း ဥတုဇရုပ်ကြွင်း	= ၉-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၆။ လူတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ “အသက်ဝိညာဏ်”ဟု ခေါ်ဆိုရသော ရုပ်အမည်ကို ညွှန်ပြ၍၊ ယင်း အသက်သည် ခန္ဓာကိုယ်တွင် မည်သည့်နေရာ၌ တည်ရှိနေသည်ကိုလည်း ထုတ်ဖော်ညွှန်ကြား ခဲ့ပါ။

လူတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ “အသက်ဝိညာဏ်”ဟု ခေါ်ဆိုရသော ရုပ်အမည်မှာ- “ဇိဝိတရုပ်”ဖြစ် ပါသည်။

ယင်းအသက်ဟူသော ဇိဝိတရုပ်သည် တစ်ကိုယ်လုံးတွင် ပျံ့နှံ့၍ တည်ရှိပါသည်။

၁၉၉၄-ခုနှစ်

- ၁။ အရူပရုပ်တို့ကို ရေတွက်ပြ၍၊ သင့်ခန္ဓာကိုယ်၏ ပေါ့ပါး နူးညံ့လျက် စာဖြေရန် အဆင်သင့် ဖြစ်နေမှုတို့သည် အဘယ်ရုပ်တို့၏ သဘောလက္ခဏာဖြစ်ပါသနည်း၊ အမည်မျှ ဖော်ပြပါ။

အရူပရုပ်တို့မှာ-

အာကာသဓာတ် ပရိစ္ဆေဒရုပ် = ၁-ပါး

ဝိညာတ်ရုပ် = ၂-ပါး

လဟုတာဒိရုပ် = ၃-ပါး

လက္ခဏာရုပ် = ၄-ပါး

ပေါင်း အရူပရုပ် = ၁၀-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်ခန္ဓာကိုယ်၏...

ပေါ့ပါးမှုသည် = ရူပဿလဟုတာရုပ်၏လက္ခဏာ

နူးညံ့မှုသည် = ရူပဿမုဒတာရုပ်၏လက္ခဏာ

စာဖြေရန် အဆင်သင့် ဖြစ်နေမှုသည် = ရူပဿကမ္မညတာရုပ်၏လက္ခဏာများ ဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ သက်ရှိသက်မဲ့ အရာဝတ္ထုတိုင်း၌ ရုပ်ကလာပ်တို့ အဆက်မပြတ် ဖြစ်လျက်ရှိရာ ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုဟု သတ်မှတ်နိုင်ရန် လိုအပ်သော အင်္ဂါလက္ခဏာများကို ရေး၍၊ မေးခွန်းလွှာစာရွက်၌ ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်ကိုလည်း တိကျစွာ ဖော်ပြပါ။

ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုဟု သတ်မှတ်နိုင်ရန် လိုအပ်သော အင်္ဂါလက္ခဏာများမှာ-

(၁) ကျေပျံ့ခြင်း = ရုပ်ကလာပ်တစ်စည်း၌ ရုပ်တရားအပေါင်းတို့သည် မရှေးမနှောင်း တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ရခြင်း။

(၂) ကေနီရောစ = ရုပ်ကလာပ်တစ်စည်း၌ ရုပ်တရားအပေါင်းတို့သည် မရှေးမနှောင်း တစ်ပြိုင်နက် ချုပ်ရခြင်း။

(၃) ကေနီဿယ = ရုပ်ကလာပ်တစ်စည်း၌ ရုပ်တရားအပေါင်းတို့သည် မဟာဘုတ် တည်းဟူသော မှီရာတူခြင်း။

(၄) သဟဝုတ္တိ = အသီးသီးသော ကလာပ်တူရုပ်စုများ အတူတကွ တပေါင်းတည်း
ဖြစ်ခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

မေးခွန်းလွှာစာရွက် (ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်)၌ ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်

ဥတုကေလာပ် ၄-စည်းမှ-

သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ် = ၁-စည်း

သဒ္ဓနဝကကလာပ် = ၁-စည်း

ပေါင်း ဥတုကေလာပ် = ၂-စည်း ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အသညသတ်ဗြဟ္မာဘုံ၌ ရနိုင်သော ရုပ်တို့ကို ရေတွက်ပြ၍၊ ဂုဏ်အားဖြင့် ရအပ်သော နိဗ္ဗာန်၏
အမည်သုံးမျိုးကိုလည်း အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။

အသညသတ်ဗြဟ္မာဘုံ၌ ရနိုင်သောရုပ်

[၁၉၉၀-ခုနှစ်၊ နံပါတ် ၃-အဖြေကို ကြည့်ပါ။]

ဂုဏ်အားဖြင့် ရအပ်သော နိဗ္ဗာန်၏ အမည်သုံးမျိုး

(၁) သုညတနိဗ္ဗာန် = ရာဂစသော ကြောင့်ကြဖွယ် ပလိဗောဓအမျိုးမျိုးမှ ကင်းငြိမ်း
သုဉ်းဆိတ်သောကြောင့် သုညတနိဗ္ဗာန် မည်၏။

(၂) အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန် = ရာဂနိမိတ်စသော ဘေးရန်အပေါင်းနှင့် မဆက်ဆံသောကြောင့်
အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန် မည်၏။

(၃) အပ္ပဏိဟိတနိဗ္ဗာန် = အာသာ၊ တဏှာ စသော တောင့်တမှု၊ ပူပန်မှုတို့နှင့် မဆက်ဆံ
သောကြောင့် အပ္ပဏိဟိတနိဗ္ဗာန် မည်၏။

၁၉၉၅-ခုနှစ်

၁။ (က) အတွင်းလူနှင့်တူသောရုပ်၊ (ခ) မြင်တွေ့နိုင်သောရုပ်တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ကံတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

(က) အတွင်းလူနှင့် တူသောရုပ် (တစ်နည်း) အဋ္ဌတ္တိကရုပ်မှာ-

စက္ခုပသာဒရုပ်၊ သောတပသာဒရုပ်၊ ဃာနပသာဒရုပ်၊ ဇိဝါပသာဒရုပ်၊ ကာယပသာဒရုပ်ဟူသော ပသာဒရုပ် ၅-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) မြင်တွေ့နိုင်သောရုပ် (တစ်နည်း) သနိဒဿနရုပ်မှာ-

ရူပါရုံရုပ် (ဝဏ္ဏ) ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သော ကံတို့မှာ-

နာနာက္ခဏိကအတိတ် အကုသိုလ်ကံ = ၁၂-ပါး

ကာမကုသိုလ်ကံ = ၈-ပါး

ရူပကုသိုလ်ကံ = ၅-ပါး

ပေါင်း ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံ (စေတနာ) = ၂၅-ပါး

၂။ အသံဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းကို ရေးသား၍၊ သစ်ပင် တောတောင် ရေမြေ ဟူသမျှ သက်မဲ့ဝတ္ထုဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း၊ ယင်းတို့၌ ရရှိနိုင်သော ကလာပ်စည်းများနှင့်တကွ အကြောင်းသွင်းကာ ရှင်းပြပါ။

အသံဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏အကြောင်းမှာ = စိတ်နှင့် ဥတုတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သစ်ပင် တောတောင် ရေမြေ ဟူသမျှ သက်မဲ့ဝတ္ထုဖြစ်ကြောင်း

သစ်ပင် တောတောင် ရေမြေ ဟူသမျှ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန် ဖြစ်သဖြင့် ယင်းတို့၌ ရနိုင်သော ကလာပ်စည်းမှာ ဥတုဧကလာပ် ၄-စည်းအနက်-

(၁) ဥတုဧသုဒ္ဓန္ဒက ကလာပ်၊

(၂) ဥတုဧသုဒ္ဓန္ဒနဝကကလာပ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကလာပ်စည်းတို့တွင် ပါဝင်သောရုပ်များမှာ- မဟာဘုတ်ရုပ် ၄-ပါး၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊

အဘိဓမ္မာ (ဒုတိယဆင့်) ရုပ်ပိုင်း

၇၉

ရသာ၊ သြဇာနှင့် သဒ္ဓရုပ် စုစုပေါင်း ၉-ပါးသာဖြစ်ပြီး၊ သက်ရှိဟု သတ်မှတ်နိုင်သော ဇီဝိတရုပ် မပါပါ။

ထို့ကြောင့် သစ်ပင် တောတောင် ရေမြေ ဟူသမျှသည် သက်မဲ့ဝတ္ထုသာ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ စာဖြေသူတို့၏ ပဋိသန္ဓေအခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ရုပ်ကလာပ်စည်းတို့ကို ရေတွက်ပြ၍၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်များ၏ အစဆုံးဖြစ်ချိန်ကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

စာဖြေသူသည် လူစဉ်မီသော ကာမဘုံသား အမျိုးသမီးဖြစ်သဖြင့် ပဋိသန္ဓေအခိုက် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ရုပ်ကလာပ်စည်းတို့မှာ-
(ကမ္မဇကလာပ် ၉-စည်းမှ)-

(၁)	ကာယဒဿကကလာပ်	=	၁-စည်း
(၂)	ဣတ္ထိဘာဝဒဿကကလာပ်	=	၁-စည်း
(၃)	ဝတ္ထုဒဿကကလာပ်	=	၁-စည်း
	ပေါင်း ကမ္မဇကလာပ်	=	၃-စည်း ဖြစ်ပါသည်။

စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သောရုပ် (စိတ္တဇရုပ်)များ၏ အစဆုံးဖြစ်ချိန်မှာ-
ပဋိသန္ဓေနောင် ပထမဘွင်စိတ်၏ ဥပါဒိခဏ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၆-ခုနှစ်

၁။ အဘယ်သို့ ဖြစ်သွားသည်ကို “စုတေသည်၊ သေသည်”ဟု ခေါ်သည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

သတ္တဝါတို့၌ တစ်ဘဝအတွက်-

- (၁) အာယု ဟုခေါ်သောအသက် (ဇီဝိတရုပ်နှင့် ဇီဝိတိန္ဒြေစေတသိက်)
- (၂) ဥသွာ ဟုခေါ်သော ကိုယ်ငွေ့တေဇော၊
- (၃) ဝိညာဏံ ဟုခေါ်သော ဝိပါက်စိတ်၊

ဤ ၃-ပါးသော တရားတို့ တစ်ပြိုင်နက် ချုပ်သည်ကို “စုတေသည်၊ သေသည်”ဟု ခေါ်ပါသည်။

၂။ အတုအယောင်များ ရေပန်းစားနေသကဲ့သို့ ပရမတ္ထတရားများလည်း အတုအယောင်ရှိ၊ မရှိကို အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် စစ်တမ်း ထုတ်ပြပါ။

ပရမတ္ထတရားများတွင် အတုအယောင် ရှိ၊ မရှိကို အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် စစ်တမ်းထုတ်ပြရသော်-

ပရမတ္ထတရားတို့သည် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ ၄-ပါး ရှိရာဝယ် ရုပ်ပရမတ်တရားသည် သရုပ်အားဖြင့် ၂၈-ပါး ရှိပါသည်။ ထို ၂၈-ပါးအနက် ၁၈-ပါးသောရုပ်တို့ကို ရုပ်၊ အစစ်၊ ၁၀-ပါးသောရုပ်တို့ကို ရုပ်အတုဟု ဟောကြားတော်မူထားသောကြောင့် ရုပ်ပရမတ်တရားတွင် အတုအယောင် ရှိပါသည်။

ရုပ်အစစ် ၁၈-ပါးမှာ-	မဟာဘုတ်ရုပ်	=	၄-ပါး
	ပဿာဒရုပ်	=	၅-ပါး
	ဂေါစရရုပ်	=	၄-ပါး
	ဘာဝရုပ်	=	၂-ပါး
	ဟဒယရုပ်	=	၁-ပါး
	ဒိဗိတရုပ်	=	၁-ပါး
	အာဟာရရုပ်	=	၁-ပါး
	ပေါင်း	=	၁၈-ပါး ဖြစ်ပါသည်။
ရုပ်အတု ၁၀-ပါးမှာ	ပရိစ္ဆေဒရုပ်	=	၁-ပါး
	ဝိညတ်ရုပ်	=	၂-ပါး
	လဟုတာဒိရုပ်	=	၃-ပါး
	လက္ခဏာရုပ်	=	၄-ပါး
	ပေါင်း	=	၁၀-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၃။ စိတ်ဟူသောအကြောင်းတရားက ရုပ်တရားများကို ဖြစ်ပေါ်စေပုံကို မှန်ကန်စွာ ဖြေဆို၍၊ စက်ရဟတ်ပမာ ရုပ်တရားများ လည်ပတ်ဖြစ်ပေါ်နေပုံကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

စိတ်ဟူသော အကြောင်းတရားက ရုပ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်စေပုံမှာ-

ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ် -၁၀၊ အဂ္ဂပဝိပါက်-၄ ရဟန္တာတို့ စုတိစိတ်နှင့် အလုံးစုံသော ပဋိသန္ဓေစိတ်ကြည့်သော စိတ် ၇၅-ပါးတို့သည် ရုပ်တရားများကို ဖြစ်စေသော စိတ်အကြောင်း

တရား ဖြစ်ပါသည်။

စိတ်က ရုပ်ကို ဖြစ်စေရာ၌- ပဋိသန္ဓေနှောင် ပထမဘဝ၏ ဥပါဒ်မှစ၍ ပဝတ္တိအခါ စိတ်၏ ဥပါဒ်တိုင်း၊ ဥပါဒ်တိုင်း၌ စိတ္တဇရုပ် ၁၅-ပါးတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

စက်ရဟတ်ပမာ ရုပ်တရားများ လည်ပတ်ဖြစ်ပေါ်နေပုံ

- (၁) ကမ္မဇရုပ်များသည် = ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝအစ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏာမှ အစပြု၍ ပဋိသန္ဓေ၊ ပဝတ္တိအခါ ခဏတိုင်း၊ ခဏတိုင်း ဖြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ (ဣန္ဒြိယဗဒ္ဒသန္တာန်) သက်ရှိတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်၏။
- (၂) စိတ္တဇရုပ်များသည် = ပဋိသန္ဓေနှောင် ပထမဘဝ၏ ဥပါဒ်မှစ၍ စိတ်၏ ဥပါဒ်တိုင်း၊ ဥပါဒ်တိုင်းဖြစ်၏။
- (၃) ဥတုဇရုပ်များသည် = ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီခဏာမှစ၍ ပဝတ္တိအခါ မိမိဌီသို့ ရောက် ရာ ခဏတိုင်းဖြစ်၏။
- (၄) အာဟာရဇရုပ်များသည် = အဋ္ဌတ္တ-ဗဟိဒ္ဓ အာဟာရ ၂-ပါး အချင်းချင်း ဌီသို့ ရောက်ပြီး ရောနှောမိချိန်မှစ၍ ဖြစ်၏။

ဤသို့အားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတည်းဟူသော အကြောင်းတရား တို့ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ် ၄-မျိုးတို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ကို အစပြု၍ အကြောင်းတရား များ မချုပ်ဆုံးသေးသရွေ့ အသစ်-အသစ် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်ကြသကဲ့သို့ သေလွန်ပြီး ဘဝတစ်ပါး၌လည်း အကြောင်းတရား ၄-ပါးကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ကို အစပြု၍ ဖြစ်ပေါ်ကြပြန်လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် (ရဟန္တာမဖြစ်သေး၍) ဘဝမပြတ်သေး သမျှ ကာလပတ်လုံး ရုပ်တရားများ ဖြစ်ခွင့်ရသော ဘုံဌာနတိုင်း၌ ဘဝသစ်ပဋိသန္ဓေကို စွဲ၍ ရုပ်တရားများသည် စက်ရဟတ်ပမာ လည်ပတ်ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။

၄။ အရိယာသူတော်စင်တို့ ရအပ် ရောက်အပ်သော နိဗ္ဗာန်၏ အမည်ကို ပရိနိဗ္ဗာန် မစံမီ ရအပ် သော နိဗ္ဗာန်၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးမှ ရအပ်သော နိဗ္ဗာန်အားဖြင့် ခွဲခြားပြ၍၊ ပရမတ္ထတရားသည် လေးပါးထက် အယုတ်အလွန် ရှိ၊ မရှိကိုလည်း အကြောင်းသွင်း၍ ရှင်းပြပါ။

အရိယာသူတော်စင်တို့ ရအပ် ရောက်အပ်သော နိဗ္ဗာန်၏ အမည်များမှာ-

- ပရိနိဗ္ဗာန် မစံမီ ရအပ်သော နိဗ္ဗာန် = သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်
- ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးမှ ရအပ်သော နိဗ္ဗာန် = အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် ဖြစ်ပါသည်။

၁၁၁

- သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ကို - ဝိပါဏ်ကမ္မဇရုပ် ခန္ဓာကြွင်းရှိလျက် ခံစံအပ်သော အာရုံပြုအပ်သော ကိလေသနိဗ္ဗာန်၊ ဒိဌဓမ္မိကနိဗ္ဗာန်ဟုလည်း ခေါ်သေး၏။
- အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ကို - ခန္ဓာကြွင်းမရှိ အဆုံးစွန် ပရိနိဗ္ဗာန်စံမှုဖြစ်သော ခန္ဓနိဗ္ဗာန်၊ သမ္ပရာယိက နိဗ္ဗာန်ဟုလည်း ခေါ်သေး၏။

ပရမတ္ထတရားများသည် လေးပါးသာ ရှိပါသည်။ လေးပါးထက် အယုတ်အလွန် မရှိပါ။
 အကြောင်းမှာ- ရုပ်ဝိညာဉ် နိဂုံးချုပ်၌ “စိတ်လည်းကောင်း၊ စေတသိက်လည်းကောင်း၊ ရုပ်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်လည်းကောင်း၊ ဤသို့လျှင် ပရမတ္ထတရားကို လေးပါး အပြားအားဖြင့်သာလျှင် ဘုရားရှင်တို့သည် ထင်ရှားပြတော်မူကြကုန်၏” ဟူသော ဖော်ပြချက်ကြောင့်တည်း။

၁၉၉၇-ခုနှစ်

- ၁။ အနိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ အခြားရနိုင်သော အမည်များကို ရေးသား၍ (က) ဇာတိရုပ်၊ (ခ) အကြောင်းတရား လေးပါးကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်၊ (ဂ) အကြောင်းတရား လေးပါးကြောင့်မဖြစ်သော ရုပ်တို့ကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

အနိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ အခြားရနိုင်သော အမည်များမှာ-

အသဘာဝရုပ်၊ အလက္ခဏာရုပ်၊ အရူပရုပ်၊ အသမ္ပသနရုပ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

(က) ဇာတိရုပ် = ဥပစယရုပ်နှင့် သန္တတိရုပ် (၂)ပါး

(ခ) အကြောင်းတရားလေးပါးကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်-

မဟာဘုတ်ရုပ်	=	၄-ပါး
ဝဏ္ဏရုပ်	=	၁-ပါး
ဂန္ဓရုပ်	=	၁-ပါး
ရသရုပ်	=	၁-ပါး
ဩဇာရုပ်	=	၁-ပါး
အာကာသဓာတ်ပရိစ္ဆေဒရုပ်	=	၁-ပါး
ပေါင်း	=	၉-ပါး

(ဂ) အကြောင်းတရား လေးပါးကြောင့် မဖြစ်သောရုပ်-
လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါး တို့ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဂစ္ဆသေယျက လူသတ္တဝါများ ပဋိသန္ဓေအခါ၊ ပဝတ္တိအခါတို့၌ ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်တို့ကို
ဖြေဆို၍၊ အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-တို့၌ ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရားများနှင့် ရုပ်တရားတို့
ကို သင်္ဂဟနှင့်အညီ ဖြေဆိုပါ။

ဂစ္ဆသေယျက လူသတ္တဝါများ ပဋိသန္ဓေအခါ ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်များမှာ-
(ကလလရေကြည်)ကမ္မဇရုပ်ကလာပ် ၃-စည်းဖြစ်သော

- (၁) ကာယဒသကကလာပ်
- (၂) ဘာဝဒသကကလာပ်
- (၃) ဝတ္ထုဒသကကလာပ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

ပဝတ္တိအခါ ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်များမှာ-

(၁) ကမ္မဇကလာပ်	=	၈-စည်း (ဇီဝိတနဝကကလာပ် သီးခြားမရပါ)
(၂) စိတ္တဇကလာပ်	=	၆-စည်း
(၃) ဥတုဇကလာပ်	=	၄-စည်း
(၄) အာဟာရဇကလာပ်	=	၂-စည်း
ပေါင်း	=	၂၀-စည်း ဖြစ်ပါသည်။

(မှတ်ချက် ။ ကျား-မ ခွဲခြားပါက ကမ္မဇကလာပ် ၈-စည်းမှ ယောက်ျားဖြစ်လျှင် ပုမ္မာဝဒသက
ကလာပ်၊ မိန်းမဖြစ်လျှင် ဣတ္ထိဘာဝဒသကကလာပ်ကို သာယူပြီး ကမ္မဇ
ကလာပ် ၇-စည်းသာ ရပါမည်။)

အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-တို့၌- ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း တရားများမှာ-
ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ရနိုင်သောရုပ်များမှာ-

[၁၉၉၀-ခုနှစ်၊ နံပါတ် ၃-အဖြေကို ကြည့်ပါ။]

၃။ ပဋိသန္ဓေအခါ မရနိုင်သော ရုပ်တရားများကို ရေးသား ဖြေဆို၍၊ အဘယ်အရာကို အဘယ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်ပါသနည်း၊ သင်္ဂဟအလိုကျ ဖြေဆိုပါ။

ပဋိသန္ဓေအခါ မရနိုင်သော ရုပ်တရားများမှာ-

သဒ္ဓရုပ်	=	၁-ပါး
ဝိညတ်ရုပ်	=	၂-ပါး
လဟတဒိရုပ်	=	၃-ပါး
ဇေတတာရုပ်	=	၁-ပါး
အနိစ္စတာရုပ်	=	၁-ပါး
ပေါင်း	=	၈-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန် [၁၉၉၁-ခုနှစ်၊ နံပါတ် ၃-အဖြေ]

(တစ်နည်း)

လောကုတ္တရာဟု ဆိုအပ်သော၊ လေးပါးသော မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော၊ မဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဝါန-ဟုဆိုအပ်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက်တတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပါသည်။

၁၉၉၈-ခုနှစ်

၁။ ရုပ်ကို ပယ်လိုရ၏ဟု ပြောဆိုကြသော ရုပ်ဝါဒီတို့၏ စကားကို လက်ခံသင့်၊မသင့် ရှင်းပြ၍၊ လောက လူသားအသုံးများသည့် “ကံတရားပေါ့”ဟူသော စကားအပြောကို တရားသဘောသို့ သွင်းပြပါ။

ရုပ်ကို ပယ်လိုရ၏ဟု ပြောဆိုကြသော ရုပ်ဝါဒီတို့၏ စကားကို လက်ခံရန် မသင့်ပါ။

အကြောင်းမှာ- “ရုပ်ဟူသည် အကုသိုလ်၊ ကိလေသာတို့ကဲ့သို့ တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်မပယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အပ္ပမာတဗ္ဗ မည်၏”ဟု ဟောကြားထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

လောက လူသားအသုံးများသည် “ကံတရားပေါ့”ဟူသော စကားအပြောကို တရားသဘောသို့ သွင်းပြရသော်-

ကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာတို့ကို ကံ-ဟူ၍ သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုကြပါသည်။ သို့ဖြစ်၍- အကုသိုလ်စေတနာ ၁၂-ပါး၊ ကာမကုသိုလ် စေတနာ ၈-ပါး၊ ရူပကုသိုလ်စေတနာ ၅-ပါး၊ အရူပ ကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါး၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါးတို့သည် ကံတရားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤတွင်-

- (၁) အကုသိုလ်စေတနာ ၁၂-ပါး၊ ကာမကုသိုလ်စေတနာ ၈-ပါးတည်းဟူသော ကာမကံ သည် ကာမ ၁၁-ဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေ, ပဝတ္တိကျိုး ပေးတတ်ပါသည်။
- (၂) ရူပကုသိုလ်စေတနာ ၅-ပါး၊ အရူပကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါးတည်းဟူသော မဟဂ္ဂုတ် ကံသည် ရူပ, အရူပဗြဟ္မာဘုံ (၂၀)ဌာနများသို့ ပဋိသန္ဓေ, ပဝတ္တိကျိုး ပေးနိုင်ပါသည်။
- (၃) လောကုတ္တရာကုသိုလ်တည်းဟူသော မဂ်ကုသိုလ်စေတနာမှာမူ- ဘုံဌာနများသို့ ပဋိ သန္ဓေ, ပဝတ္တိကျိုး ပေးနိုင်ခြင်း မရှိပါ။

ဤကံတရားများအနက် ရုပ်တရား(ကမ္မဇရုပ်)များကို ဖြစ်စေနိုင်သော ကံမှာမူ- နာနာက္ခဏိက (အတိတ်) အကုသိုလ်, ကာမကုသိုလ်, ရူပကုသိုလ်စေတနာ ၂၅-ပါးသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဘာကြောင်းကြောင့်မျှ မဖြစ်သောကြောင်းမဲ့ ရုပ်တရားတို့ကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြေ ဆို၍၊ မည်သည့်အဖွဲ့, အစည်း၊ အစိတ်အပိုင်းထဲမှ မပါဝင်ဘဲ တစ်သီးပုဂ္ဂလနေသော ရုပ်တရား တို့ကို ဖော်ပြပါ။

အကြောင်းမဲ့ ရုပ်တရားမှာ-

လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါးဖြစ်သော ဥပစယ, သန္တတိ, ဇရတာ, အနိစ္စတာ တို့ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ဤလက္ခဏာရုပ် ၄-ပါးသည် နိဗ္ဗန္ဓရုပ်တို့၏ ဖြစ်, တည်, ပျက်သဘောမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းလေးပါးမှ လွတ်ကုန်၏။ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ မဖြစ် သော ရုပ်များ မည်၏။

မည်သည့်အဖွဲ့, အစည်း၊ အစိတ်အပိုင်းထဲမျှ မပါဝင်ဘဲ တစ်သီးပုဂ္ဂလနေသော ရုပ်တရား တို့မှာ-

[၁၉၉၂-ခုနှစ်၊ နံပါတ် ၃-အဖြေကို ကြည့်ပါ။]

၃။ ဆုံဝယ်တပ်နား၊ ရဟတ်များသို့ မနေမနား သွားနေရသော ဤရုပ်သံသရာကြီးလည်ပတ်နေပုံကို ရေးသားပြ၍၊ သညာမရှိသော ဗြဟ္မာတို့သန္တာန်ဝယ် ပဋိသန္ဓေအခါ ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်တို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ရုပ်သံသရာကြီး လည်ပတ်နေပုံ- [၁၉၉၆-ခု၊ နံပါတ် ၃-အဖြေကြည့်ပါ။]

သညာမရှိသော ဗြဟ္မာတို့ သန္တာန်ဝယ် ပဋိသန္ဓေအခါ ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်မှာ- ကမ္မဇ ဇိဝိတနဝကကလာပ် ၁-စည်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၉-ခုနှစ်

၁။ ထိတွေ့စမ်းသပ်၍ ရကောင်းသော အာရုံ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ) တွင် ပါဝင်သော ရုပ်တရားအစုကို ဖော်ပြ၍၊ စာဖြေပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရုပ်မြင်သံကြား ကြည့်ရှုရာ၌ မြင်မှု၊ ကြားမှုတို့သည် “မိမိတို့ထံမှောက်သို့ ရောက်မှ အာရုံကို ယူနိုင်ကြရသည်” ဟုဆိုလျှင် သင် အဘယ်သို့ ချေပမည်ကို အဖြေပြပါ။

ထိတွေ့စမ်းသပ်၍ ရကောင်းသော အာရုံ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ) တွင် ပါဝင်သော ရုပ်တရားအစုမှာ- ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောဓာတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မြင်မှု၊ ကြားမှုတို့သည် “မိမိတို့ထံမှောက်သို့ ရောက်မှ အာရုံကို ယူနိုင်ကြရသည်” ဟူသော အဆိုမှာ မမှန်ပါ။

စက္ခု၊ သောတ နှစ်ပါးတို့သည် မိမိထံမှောက်သို့ မရောက်မထိ မငြိမကပ်သော အာရုံကို ယူတတ်သောကြောင့် “အသမ္ပတ္တ ဂေါစရုဂ္ဂါဟကရုပ်” မည်၏ဟု ရူပဝိဘာဂအခန်း၌ ဖော်ပြထားချက်ကြောင့် ပုစ္ဆာပါ ဖော်ပြချက်မှာ မမှန်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

၂။ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်နှင့် ရုပ်ကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်တို့ကို တိကျစွာ ရေးသားပြပါ။

ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်တို့မှာ-

ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-ပါး၊ အရူပဝိပါက်စိတ် ၄-ပါး၊ ရဟန္တာတို့၏ ဓုတိစိတ်နှင့် အလုံးစုံသော ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်တို့မှာ- (တစ်နည်း)

စိတ္တဇရုပ်သက်သက်ကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်သောစိတ်တို့မှာ-

မနောဓာတ် ၃-ပါး၊ တဒါရုံ ၁၁-ပါး၊ ရူပဝိပါက်စိတ် ၅-ပါး၊ ပေါင်း ၁၉-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ရုပ်လေးပါးတို့ ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဆောင်ကာ ထင်အောင်ပြ၍၊ ရုပ်ဖြစ်ရာဌာနနှင့်ရုပ်ဖြစ်ပုံတို့ ကိုလည်း သေချာကျန အဖြေပြပါ။

ရုပ်လေးပါးတို့ ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဆောင်ကာ ထင်အောင်ပြရသော်-

- (၁) ကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့၏ ဥပါဒ်ခဏမှစ၍ ခဏတိုင်း၊ ခဏတိုင်း။
- (၂) စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေနှောင် ပထမဘဝ၏ ဥပါဒ်ခဏမှစ၍ စိတ်တို့၏ ဥပါဒ်တိုင်း၊ ဥပါဒ်တိုင်း။
- (၃) ဥတုဇရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီခဏမှစ၍ မိမိ၏ဌီသို့ ရောက်တိုင်း၊ ရောက်တိုင်း။
- (၄) အာဟာရဇရုပ်တို့သည် အဋ္ဌတ္တိကဩဇာနှင့် ဗဟိဒ္ဓဩဇာနှစ်ရပ် ရောစပ်ပြီး ဌီသို့ ရောက်နိုင်မှစ၍၊ ဩဇာ၏ ဌီသို့ ရောက်တိုင်း၊ ရောက်တိုင်း။

ဆီမီးအလျှံကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မြစ်ရေအလျှံကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရုပ်လေးပါးတို့ အစဉ်အဆက်မပြတ် ဖြစ်လျက် ရှိပါသည်။

ရုပ်ဖြစ်ရာဌာနမှာ-

ကာမ ၁၁-ဘုံနှင့် ရူပ ၁၆-ဘုံဌာနတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ဖြစ်ပုံမှာ-

- (၁) ကာမ ၁၁-ဘုံ၌ = ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်း ၄-ပါးကြောင့်၊
- (၂) အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ = ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု အကြောင်း ၃-ပါးကြောင့်၊
- (၃) အသညသတ်ဘုံ၌ = ကံနှင့်ဥတု အကြောင်း ၂-ပါးကြောင့်

ရုပ်တရားတို့ဖြစ်ကြပါသည်။

[ဤအဖြေမှာ ဘုံအလိုက် ရုပ်ဖြစ်ပုံကို ပြဆိုချက် ဖြစ်ပါသည်။ ယောနိအလိုက် မေးလျှင်လည်း မေးခွန်းအလိုက် ဖြေဆိုရန် ဖြစ်ပါသည်။]

ဝီထိပိုင်း

၂၀၀၀-ခုနှစ်မှ ၂၀၀၆-ခုနှစ်အထိ

မေးခွန်းဟောင်းနှင့် စံပြအဖြေများ

၂၀၀၀-ခုနှစ်

၁။ မေးခွန်းလွှာကိုကြည့်ရှုနေသော စာဖြေသူ၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ်အစဉ်ကိုဖော်ပြ၍၊ ပဉ္စဒွါရ၌ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ဝီထိ(၄)မျိုးကိုလည်း ဆိုင်ရာဝါရနှင့် တွဲစပ်ဖော်ပြပါ။

မေးခွန်းလွှာကိုကြည့်ရှုနေသော စာဖြေသူ၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ်အစဉ်မှာ-

ဣန္ဒြေပါရုံ ဖြစ်၍	- အတိတဘဝင်	= ၁-ကြိမ်
	- ဘဝင်္ဂစလန	= ၁-ကြိမ်
	- ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ	= ၁-ကြိမ်
	- ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း	= ၁-ကြိမ်
	- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်	= ၁-ကြိမ်
	- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သမ္မုဋိဇ္ဈိန်း	= ၁-ကြိမ်
	- အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ	= ၁-ကြိမ်
	- ဝုဋ္ဌော	= ၁-ကြိမ်
	- ကာမဇော	= ၇-ကြိမ်
	(ယောနိသော မနသိကာရဖြစ်လျှင်-ကုသိုလ်ဇော၊
အယောနိသော မနသိကာရဖြစ်လျှင်-အကုသိုလ်ဇော)	
	- ဥပေက္ခာတဒါရုံ ၅-ပါး (အဟိတ်ကုသလဝိပါက်
ဥပေက္ခာသန္တီရဏ-၁၊ မဟာဝိပါက်ဥပေက္ခာ-၄) မှ
တစ်ပါးပါးသည်	= ၂-ကြိမ်
	- ထို့နောင်ဘဝင်အများ	

ဤဝီထိသည် တဒါရမ္မဏဝါရ စက္ခုဒွါရိက အတိမဟန္တာရုံဝီထိ ဖြစ်ပါသည်။

ပဉ္စဒွါရ၌ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ဝီထိ(၄)မျိုးကိုလည်း ဆိုင်ရာဝါရနှင့် တွဲစပ်ဖော်ပြရသော်-

ဝီထိ	ဝါရ
(၁) အတိမဟန္တာရုံ	တဒါရမ္မဏဝါရ
(၂) မဟန္တာရုံ	ဇေနဝါရ
(၃) ပရိတ္တာရုံ	ဝုဋ္ဌောဝါရ
(၄) အတိပရိတ္တာရုံ	မောဃဝါရ

၂။ ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ၌ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ဥပစာရသမာဓိဇော၊ အပ္ပနာသမာဓိဇောများကို ဖော်ပြ၍၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၄-ခုနောင် ဖြစ်ခွင့်ရှိသော တဒါရုံကိုလည်း ဝေဒနာအား လျော်စွာ ဖော်ပြပေးခဲ့ပါ။

ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ၌ဖြစ်ခွင့်ရှိသော-

- ဥပစာရသမာဓိဇော = မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၄-ပါး
- အပ္ပနာသမာဓိဇော = မဟာဂူတိကြိယာဇော ၉-ပါး
- အရဟတ္တဖိုလ်ဇော ၁-ပါး တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၄-ခုနောင် ဖြစ်ခွင့်ရှိသော တဒါရုံကိုလည်း ဝေဒနာ အားလျော်စွာ ဖော်ပြရသော်-

- ဥပေက္ခာမဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၂-ပါးနောင် (၁) ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ = ၂-ပါး
- (၂) ဥပေက္ခာ မဟာဝိပါက် = ၄-ပါး
- သောမနဿမဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၂-ပါးနောင် (၁) သောမနဿ သန္တီရဏ = ၁-ပါး
- (၂) သောမနဿ မဟာဝိပါက် = ၄-ပါး

ထို့ကြောင့် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၄-ခုနောင် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ တဒါရုံ ၁၁-ပါး ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၃။ အပ္ပနာဇောများနောင် တဒါရုံဖြစ်ခွင့် ရှိ၊မရှိ အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင်၊ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခါနီး၌ ဖြစ်သောဇော၊ ထိုသမာပတ်မှထရာအခါ၌ ဖြစ်သောဇောများကို ဖြစ်ရာအကြိမ် နှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

အပ္ပနာဇောများနောင် တဒါရုံဖြစ်ခွင့် မရှိပါ။

- အကြောင်းမှာ- တဒါရုံတို့မည်သည်- (၁) ကာမဇော
 - (၂) ကာမသတ္တဝါ
 - (၃) အတိမန္တာရုံ၊ ဝိဘူတာရုံဖြစ်သော ကာမအာရုံ
- ဤ ၃-ချက်စုံညီမှသာ တဒါရုံကျနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခါနီး၌

- အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါက -နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်ဇော = ၂-ကြိမ်
- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါက -နေဝသညာနာသညာယတနကြိယာဇော = ၂-ကြိမ် ဖြစ်ပါသည်။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထရာအခါ၌

အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါက	-အနာဂါမ်ဖိုလ်ဇော	= ၁-ကြိမ်
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါက	-အရဟတ္တဖိုလ်ဇော	= ၁-ကြိမ် ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ကြောင်တစ်ကောင်၏ သန္တာန်၌ ရနိုင်သောဝိထိစိတ်တို့ကိုဖော်ပြ၍၊ အရူပဗြဟ္မာများ၌ ရယ်ရွှင်မှု ရှိမရှိကိုလည်း ရင်းပြပါ။

ကြောင်တစ်ကောင်၏ သန္တာန်၌ ရနိုင်သောဝိထိစိတ်တို့မှာ-

အကုသိုလ်စိတ်	= ၁၂-ပါး
ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့်သော အဟိတ်စိတ်	= ၁၇-ပါး
<u>မဟာကုသိုလ်စိတ်</u>	<u>= ၈-ပါး</u>
ပေါင်း	= ၃၇-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

အရူပဗြဟ္မာများ၌ ရယ်ရွှင်မှု မရှိပါ။

အကြောင်းမှာ- အရူပဗြဟ္မာများသည် ရုပ်ကိုစက်ဆုပ်သော ရူပဝိဘာဂဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ရုပ်တရားများကို ပယ်ခွါထားသဖြင့် ပြုံးရယ်စရာ ရူပကာယ မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၁-ခုနှစ်

၁။ ဝိထိစိတ်တို့တွင် မပါဝင်သော စိတ်တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ ထိုစိတ်တို့၏ အာရုံတို့၌ ဖြစ်ခြင်း (ဝိသယပ္ပဝတ္တိ) တို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ဝိထိစိတ်တို့တွင် မပါဝင်သော စိတ်တို့မှာ-

ဝိထိမုတ်စိတ်များဖြစ်သော- ရှေ့ဘဝင်စိတ်များ(အတိတဘဝင်၊ ဘဝင်စိတ်လန၊ ဘဝင်ပစ္ဆေဒ)နှင့် နောက်ဘဝင်စိတ်များ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုစိတ်တို့၏ အာရုံတို့၌ ဖြစ်ခြင်း (ဝိထိမုတ်စိတ်တို့၏ဝိသယပ္ပဝတ္တိ)မှာ- ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် ၃-မျိုးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

အဘိဓမ္မာ(ဒုတိယဆင့်)ဝိထိပိုင်း

၉၁

၂။ ပရိကမ္မ စသည်လေးလီတို့၏ အရကောကံ ပရမတ်တရားတို့ကို ဖော်ပြ၍၊ သမားရိုးကျ ဖြစ်ရိုး ဖြစ်စဉ် အာဝါသိကဘဝင် မဟုတ်ဘဲ လတ်တလောဖြစ်ပေါ်လာသော အာဂန္တုက ဘဝင်အရကို လည်း အာရုံနှင့်တကွ တွဲစပ်ဖော်ပြပါ။

ပရိကမ္မ စသည်လေးလီတို့၏ အရကောကံ ပရမတ်တရားတို့မှာ-
“မဟာကုသိုလ်/ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စော ၈-ပါး” ဖြစ်ပါသည်။

အာဂန္တုကဘဝင်၏

အရ = ဥပေက္ခာ သန္တီရဏစိတ် ၂-ပါး

အာရုံ = ရှေးက အလေ့အကျက်များသော ကာမအာရုံတစ်ပါးပါး ဖြစ်ပါသည်။

၃။ “နိရောဓသမာပတ္တိ”ဝယ် နိရောဓ-ချုပ် ဟူသည် အဘယ်တရားတို့ မဖြစ်ခြင်းကို ‘ချုပ်’ဟု ဆိုပါသနည်း ရေး၍၊ “အသညသတ္တ”၌ အသည-ဟု ဆိုသဖြင့် သညာသာ မရှိဟု မှတ်ရပါ မည်လော ရှင်းလင်းပြပါ။

“နိရောဓသမာပတ္တိ”ဝယ် နိရောဓ-ချုပ် ဟူသည်-
စိတ်, စေတသိက်, စိတ္တဇရုပ် တို့ ကောင်းစွာချုပ်ခြင်း (မဖြစ်ခြင်း)ကို ခေါ်ဆိုပါသည်။

“အသညသတ္တ”၌ အသည-ဟု ဆိုသဖြင့် သညာသာ မရှိဟု မမှတ်ရပါ။

သညာဟူသော ခေါင်းတပ်ထားသော်လည်း နာမ်၌တပ်ခြင်းကင်းသော ဘာဝနာ(အရူပဝိရာဂ ဘာဝနာ, သညာဝိရာဂဘာဝနာ)၏အစွမ်းဖြင့် သညာနှင့်ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော စိတ်, စေတသိက် (နာမ်တရား)အားလုံး မရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၂-ခုနှစ်

၁။ သေးငယ်သော အာရုံ၌ဖြစ်သော ဝိထိစိတ်နှင့် မဖြစ်သောဝိထိစိတ်တို့ကို ခွဲခြားပြ၍၊ မိမိစိတ်ကို ရှေ့ရှုဆောင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဇောစိတ်တို့ကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပြပါ။

သေးငယ်သောအာရုံ(ပရိတ္တာရုံ)၌ ဖြစ်သော ဝိထိစိတ်တို့မှာ-

- ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း = ၁-ကြိမ်
- ပဉ္စဝိညာဏ် = ၁-ကြိမ်
- သမ္ပဋိစိုင်း = ၁-ကြိမ်
- သန္တီရဏ = ၁-ကြိမ်
- ဝုဋ္ဌော = ၂-ကြိမ် (သို့) ၃-ကြိမ် ဖြစ်ပါသည်။

သေးငယ်သောအာရုံ(ပရိတ္တာရုံ)၌ မဖြစ်သော ဝိထိစိတ်တို့မှာ-
ဇောစိတ်နှင့် တဒါရုံစိတ် တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မိမိစိတ်ကို ရှေ့ရှုဆောင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဇောစိတ်မှာ-

မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊ ကြိယာ (၁၈)ပါး၊ လောကုတ္တရာဇော (အကျဉ်း-၈ / အကျယ်-၄၀)ပါး၊
ပေါင်း အပ္ပနာဇော (အကျဉ်း-၂၆ / အကျယ်-၅၈)ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၂။ စင်စစ် အလိုမရှိထိုက်သော အာရုံကို တွေ့မြင်တာချင်း တူပါလျက် နှလုံးသွင်းချင်း မတူပုံကို ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ခွဲခြားပြ၍၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် ဘုရားသခင် တန်ခိုးပြရာအခါ၌ စောသော ဇောစိတ်တို့ကိုလည်း အကြိမ်နှင့်တကွ ရေးပြပါ။

စင်စစ် အလိုမရှိထိုက်သောအာရုံ (အနိဋ္ဌာရုံ)ကို တွေ့မြင်တာချင်း တူပါလျက် နှလုံးသွင်းချင်း မတူပုံကို ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ခွဲခြားပြရသော်-

ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်အံ့

ယောနိသောမနသိကာရရှိလျှင် - ကာမကုသိုလ်ဇော

အယောနိသောမနသိကာရရှိလျှင် - အကုသိုလ်ဇော

အသေက္ခ(ရဟန္တာ)ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်အံ့

ယောနိသောမနသိကာရရှိပြီး(အနုသယကင်း၍) - ကာမကြိယာဇော စောကြပါသည်။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် ဘုရားသခင် တန်ခိုးပြရာအခါ၌ စောသော ဇောစိတ်မှာ-

မြတ်စွာဘုရား၏ ရေအစုံ၊ မီးအစုံ စသော တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြရာအခါ၌ လျှင်မြန်စွာ ဈာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်ရသော ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိများ၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဇော (မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော) ၄-ကြိမ် စောပါသည်။

၃။ တစ်ဘဝလုံးအတွက် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ထုတ်ပြ၍၊ သညာမရှိသော သတ္တဝါဟုဆိုကြရာ သညာသာမရှိဟု မှတ်ရပါမည်လော အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း ရှင်းလင်းပြပါ။

တစ်ဘဝလုံးအတွက် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ-

- (၁) ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်
- (၂) သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်
- (၃) ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဉာဏ်မယှဉ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့၍ ပညာဉာဏ် ကင်းကာညံ့ဖျင်းသောကြောင့် ဈာန် မဂ်ဖိုလ် ရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက်မရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သညာသာ မရှိဟု မမှတ်ရပါ။

သညာဟူသာ ခေါင်းတပ်ထားသော်လည်း နာမ်၌တပ်ခြင်းကင်းသော ဘာဝနာ(အရူပဝိရာဂ ဘာဝနာ၊ သညာဝိရာဂဘာဝနာ)၏အစွမ်းဖြင့် သညာနှင့်ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက် (နာမ်တရား)အားလုံး မရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၃-ခုနှစ်

၁။ ဝိထိမုတ်စိတ်တို့အတွက်ပြားသော ဝိသယပွဲဝတ္တိတို့ကိုရေးသားပြ၍၊ စိတ္တက္ခဏ(၁၇)ချက်တွင် ပါဝင်ပါလျက် ဝိထိစိတ်အရေအတွက်တွင်မပါဝင်သော စိတ်တို့၏အမည်တို့ကိုလည်း ရေးသား ပြပါ။

ဝိထိမုတ်စိတ်တို့၏ဝိသယပွဲဝတ္တိမှာ-
ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် ၃-မျိုးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

စိတ္တက္ခဏ(၁၇)ချက်တွင် ပါဝင်ပါလျက် ဝိထိစိတ်အရေအတွက်တွင် မပါဝင်သောစိတ် တို့၏ အမည်များမှာ-

မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သောမနဿဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူအား ဒေါသဇော စောနေသည့်အတွက် ထိုဇောနောင် တဒါရုံ ဖြစ်ခွင့်မရဘဲ အခက်အခဲကြုံရာအခါဝယ် မည်ကဲ့သို့ပြုလုပ်ရမည်ကို ဖြေရှင်းပြ၍၊ သမာပတ် များအတွင်း၌ ဈာန်ဇော ဖိုလ်ဇောများ မည်မျှဖြစ်နိုင်ပါသနည်း၊ ရှင်းပြပါ။

သောမနဿဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူအား ဒေါသစော စောနေသည့်အတွက် ထိုစောနောင် တဒါရုံ ဖြစ်ခွင့်မရဘဲ အခက်အခဲကြုံရာအခါဝယ်-

ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ်(၂)ပါးသည် ရှေးကအလေ့အလာများသော ကာမအာရုံတစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၍ အာဂန္တုကဘဝင်ကိစ္စတပ်လျက် စိတ္တနိယာမအတိုင်း ဖြစ်လာရပါသည်။ ထို ဥပေက္ခာ သန္တီရဏဘဝင်နောက်တွင်ကား ပင်ကိုယ်ရိုးရာကျမြဲ မူလသောမနဿဘဝင်စိတ်သည် ဆက်၍ ကျလေသည်။

သမာပတ်(ဈာန၊ ဖလ၊ နိရောဓ)များအတွင်း၌ ဖြစ်နိုင်သော ဈာန်စော ဖိုလ်စောများမှာ-

ဈာနသမာပတ်၌ -ဈာန်စောများ ဆက်တိုက် 'အကြိမ်များစွာ' ဖြစ်နေပါသည်။

ဖလသမာပတ်၌ -ဖိုလ်စောများ ဆက်တိုက် 'အကြိမ်များစွာ' ဖြစ်နေပါသည်။

နိရောဓသမာပတ်၌ -စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်များ ကောင်းစွာချုပ်ငြိမ်းနေ၍ မည်သည့် စောစိတ်မှ မဖြစ်နိုင်ပါ။

၃။ “မဂ်စိတ်ဖြစ်ငြား တစ်ဖွားဖွား”ဟူသော စကား မှန်/မမှန်ကို စိစစ်ဝေဖန်ပြ၍၊ ရူပဘုံ၌ မရနိုင် သောစိတ်တို့ကိုလည်း တိကျစွာ ရေးပြပါ။

“မဂ်စိတ်ဖြစ်ငြား တစ်ဖွားဖွား”ဟူသော စကား မမှန်ပါ။

အကြောင်းမှာ- မဂ်စိတ်တို့မည်သည် ဝရဇိန်မိုးကြိုးပမာ အလွန်တရာအရှိန်ပြင်းထန်သော ဝဇီရူပမာတရားမျိုးဖြစ်သဖြင့် ဆိုင်ရာကိလေသာတို့ကို အကြိမ်ကြိမ်ပယ်ဖြတ်ရန်မလို၊ တစ်ကြိမ် တည်းဖြင့် ပယ်ဖြတ်နိုင်၍ တစ်ကြိမ်သာဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ရူပဘုံ၌ မရနိုင် သောစိတ်တို့ကိုဖော်ပြရသော်-

အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံ၌	ဒေါသမူစိတ်	= ၂-ပါး
	ဃာနဝိညာဏ်	= ၂-ပါး
	ဇိဝှာဝိညာဏ်	= ၂-ပါး
	ကာယဝိညာဏ်	= ၂-ပါး
	မဟာဝိပါက်	= ၈-ပါး
	အရူပဝိပါက်	= ၄-ပါး
	ပေါင်း စိတ်	= ၂၀-ပါး တို့ မရနိုင်ပါ။

အသညသတ်ဘုံ၌ မည်သည့်စိတ်မျှ မရနိုင်ပါ။

၂၀၀၄-ခုနှစ်

၁။ ရူပါရုံကို စက္ခုပသာဒနှင့် စက္ခုဝိညာဏ်တို့တွင် အဘယ်က မြင်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ပြု၍၊
ဝိထိစိတ် လုံးဝမဖြစ်သော ဝိထိကိုလည်း ဝါရအမည်နှင့် တွဲစပ်ဖော်ပြပါ။

ရူပါရုံကို စက္ခုဝိညာဏ်ကသာ မြင်နိုင်ပါသည်။

စက္ခုပသာဒရုပ်သည် အာရုံကိုမယူနိုင်သော အနာရမ္မဏတရားဖြစ်သောကြောင့် (တစ်နည်း)
ရုပ်၏ကန်းသည်အဖြစ်ကြောင့် မမြင်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဝိထိစိတ် လုံးဝမဖြစ်သော ဝိထိမှာ- အတိပရိတ္တာရုံဝိထိ၊ မောဃဝါရ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ဥပစာရသမာဓိဇောအဖြစ်ဖြင့် စောခွင့်ရှိသောဇော၊ စောခွင့်မရှိသော
ဇောတို့ကို ခွဲခြားပြ၍၊ စောခွင့်ရှိသောဇောနှင့် နှောင်းနိုင်သော အပ္ပနာဇောတို့ကို အတိအကျ
ဖော်ပြပါ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ဥပစာရသမာဓိဇောအဖြစ်ဖြင့်

စောခွင့်ရှိသောဇောမှာ- ကာမတိဟိတ် ကြိယာဇော ၄-ပါး

စောခွင့်မရှိသောဇောမှာ- ကာမတိဟိတ် ကုသိုလ်ဇော ၄-ပါး တို့ဖြစ်ပါသည်။

ကာမတိဟိတ် ကြိယာဇော ၄-ပါးနှင့် နှောင်းနိုင်သော အပ္ပနာဇောမှာ-

မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာဇော = ၉-ပါး

အရဟတ္တဖိုလ်ဇော = ၅-ပါး

ပေါင်း အပ္ပနာဇော = ၁၄-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၃။ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခြင်း၊ နိရောဓသမာပတ်မှ ထခြင်းဟူသော စကားနှစ်ရပ်အဓိပ္ပါယ်ကို
သိသာအောင်ရှင်းပြ၍၊ ကောင်းဆိုးနှစ်တန် ဇောအဖန်ဖန် မဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခြင်းဆိုသည်မှာ-

စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်များ အခိုက်အတန့်မျှ ကောင်းစွာချုပ်ငြိမ်းနေခြင်းကို ဆိုလို
ပါသည်။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထခြင်းဆိုသည်မှာ-

အဓိဋ္ဌာန်ထားသောကာလစေ့၍ စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို နိရောဓသမာပတ်မှထသည်ဟု ခေါ်၏။ ထိုအခါ အနာဂါမ်ဖြစ်က အနာဂါမ်ဖိုလ်ဇောတစ်ကြိမ်၊ ရဟန္တာဖြစ်က အရဟတ္တဖိုလ်ဇောတစ်ကြိမ် စောပြီးနောက် ဘဝင်ကျလေတော့၏။

ကောင်းဆိုးနှစ်တန် ဇောအဖန်ဖန် မဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်မှာ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါသည်။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာ တည်းဟူသော ဝဋ်မြစ်နှစ်ပါးကို အမြစ်ပြတ် ပယ်သတ်ပြီးဖြစ်၍ အကုသိုလ်ဇောနှင့် ကုသိုလ်ဇောများ မဖြစ်တော့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၅-ခုနှစ်

၁။ အာရုံ ၅-ပါးသည် ၅-ဒွါရ၌ထင်ရာ ဥပါဒ်လျှင်ဥပါဒ်ချင်း ထင်သည်ဟု ဆိုလျှင် မှန်၊ မမှန်ရှင်းလင်းပြ၍၊ ပရိတ္တာရုံဝီထိ၌ ဝုဋ္ဌော ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ်ဖြစ်ရခြင်း အကြောင်းကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

အာရုံ ၅-ပါးသည် ၅-ဒွါရ၌ထင်ရာ ဥပါဒ်လျှင်ဥပါဒ်ချင်း ထင်သည်ဟုဆိုလျှင်-မမှန်ပါ။ အကြောင်းမှာ- အာရုံနှင့်ဒွါရတို့ ရှေ့ရှုအတူ ဥပါဒ်ကြသည်မှစ၍ အနည်းဆုံး အတိတဘဝင် ၁-ချက်လွန်ပြီးမှ ဒွါရ၌ အာရုံထင်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ပရိတ္တာရုံဝီထိ၌ ဝုဋ္ဌော ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ်ဖြစ်ရခြင်းမှာ-

ပရိတ္တာရုံဟူသည် အာရုံ ၅-ပါးကို ထင်ရှားစွာ မမြင်နိုင်၊ မထိခိုက်နိုင်ပါဘဲ၊ မြင်လိုက်သလို၊ ကြားလိုက်သလို ဖြစ်သော အားနည်းသော အာရုံမျိုးဖြစ်ပါသည်။

ဤ၌ အာရုံနှင့် ပဿာဒတို့သည် စိတ္တက္ခဏ ၄-ချက်မှ ၉-ချက်အထိ လွန်ပြီးမှ ထင်ကြ၏။ အားနည်းသောအာရုံဖြစ်၍ အာရုံ၏အရသာကို ပိုင်းခြားနုစုံ မသိနိုင်၊ မခံစားနိုင်သောကြောင့် ဇောစောခွင့်မရ၊ ဇောမကျနိုင်သဖြင့် ဝုဋ္ဌောစိတ်သည်ပင် ဇောတုဇောယောင် အဖြစ်ဖြင့် ၂-ကြိမ် (သို့) ၃-ကြိမ် ဖြစ်ရပါသည်။

၂။ ကာမဇောဝါရနှင့် အပ္ပနာဇောဝါရတို့၏အထူးကိုရေး၍၊ လတ်တလော ဖြစ်လာရသော ဘဝင် (အာဂန္တုကဘဝင်)သည် အဘယ်အခါမျိုး၌ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်ကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

ကာမဇောဝါရနှင့် အပ္ပနာဇောဝါရတို့၏အထူး

	ကာမဇောဝါရ	အပ္ပနာဇောဝါရ
၁။ ပဉ္စဒွါရဝိထိ၌	-ဝိသယပ္ပဝတ္တိ(၄)မျိုးလုံးဖြစ်၏။	-လုံးဝမဖြစ်။
၂။ မနောဒွါရဝိထိ၌	-ဝိသယပ္ပဝတ္တိ(၂)မျိုးလုံးဖြစ်၏။	-ဝိဘူတာရုံ ၁-မျိုးသာဖြစ်၏။
၃။ မနောဒွါရဝိဘူတာရုံဝိထိ၌	-တဒါရုံမကျ၏။	-တဒါရုံမကျ။
၄။ ရှေ့နောက်ဘဝင်များတွင်	-ဘဝင်စိတ်(၁၉)ပါးလုံးဖြစ်နိုင်၏။	-တိဟိတ်ဘဝင်(၁၃)ပါးသာဖြစ်၏။
၅။ အာရုံအားဖြင့်	-လောကီအာရုံ(၆-ပါးလုံး)ဖြစ်၏။	-ပညတ်အာရုံ၊စိတ်ပရမတ်အာရုံနှင့် နိဗ္ဗာန်အာရုံ(ဓမ္မာရုံ)တို့ဖြစ်၏။

လတ်တလော ဖြစ်လာရသော ဘဝင် (အာဂန္တုကဘဝင်)သည်

သောမနဿဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေါသဇောအဆုံး၌ တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်း ချို့တဲ့မှုကြောင့် တဒါရုံဖြစ်ခွင့်မရလျှင် ဘဝင်ကျရလိမ့်မည်။ ထိုဘဝင်စိတ်သည်-

(၁) ပဋိသန္ဓေနှင့်လျော်သော သောမနဿဘဝင်ဖြစ်က ရှေ့ဒေါသဇောနှင့် ဆန့်ကျင်၏။

(၂) ဒေါသဇောနှင့်လျော်သော ဥပေက္ခာဘဝင်ဖြစ်က မူလပဋိသန္ဓေနှင့် ဆန့်ကျင်၏။

ဤသို့ 'တဒါရုံလည်းဖြစ်ခွင့်မရ၊ ဘဝင်လည်းမကျသာဘဲ အခက်အခဲကြုံရာအခါမျိုး၌ ရှေ့ ဒေါသဇောနှင့် နောက်ဘဝင်အားလျော်သော ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ်သည် သန္တီရဏကိစ္စစသည် မတပ်ပါဘဲ ရှေးကအလေ့အကျက်များသော ကာမအာရုံတစ်ပါးပါးကို အာရုံပြုပြီး အာဂန္တုက ဘဝင်ကိစ္စတပ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။

၃။ “အကုသိုလ်တစ်သက် မဂ်တစ်ချက်”ဟူသော စကား မှန်မမှန် အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် ရှင်းပြ၍၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌သာဖြစ်သောစိတ်တို့ကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

“အကုသိုလ်တစ်သက် မဂ်တစ်ချက်”ဟူသော စကား မှန်ပါသည်။

အကြောင်းမှာ- မဂ်စိတ်တို့မည်သည် ဝရဇိန်မိုးကြိုးပမာ အလွန်တရာအရှိန်ပြင်းထန်သော ဝဇီရူပမာတရားမျိုးဖြစ်သဖြင့် ဆိုင်ရာကိလေသာတို့ကို တစ်ကြိမ်တည်းဖြင့် ပယ်ဖြတ်နိုင်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အပါယ်သို့လားရောက်ခြင်း မရှိတော့သောကြောင့် လည်းကောင်း “အကုသိုလ်တစ်သက် မဂ်တစ်ချက်”ဟူသော စကား မှန်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်ဦးသားဖြစ်သောစိတ်များမှာ-

ပုဂ္ဂိုလ်	ဖြစ်သောစိတ်
(၁) သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်	- သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် (၁)ပါး
(၂) သကဒါဂါမိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်	- သကဒါဂါမိမဂ်စိတ် (၁)ပါး
(၃) အနာဂါမိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်	- အနာဂါမိမဂ်စိတ် (၁)ပါး
(၄) အရဟတ္တမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်	- အရဟတ္တမဂ်စိတ် (၁)ပါး
(၅) သောတာပတ္တိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်	- သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ် (၁)ပါး
(၆) သကဒါဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်	- သကဒါဂါမိဖိုလ်စိတ် (၁)ပါး
(၇) အနာဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်	- အနာဂါမိဖိုလ်စိတ် (၁)ပါး
(၈) အရဟတ္တဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်	- အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် (၁)ပါး နှင့် ကြိယာစိတ်(၁၈)ပါး

၂၀၀၆-ခုနှစ်

၁။ အဘိဓမ္မာနည်းအရ ပဋိသန္ဓေအခါ၊ ပဝတ္တိအခါ-ဟု ခွဲခြားပြောဆိုနေကြရာ ထိုအခါနှစ်ပါး ကွဲပြားအောင် မမွေးဖွားမီအချိန်ထိကိုသာ ရှု၍ ခွဲခြားပြပြီးလျှင်၊ ရူပါရုံအရောအလှကို မြင်ခြင်း သည် စက္ခုပသာဒ၊ စက္ခုဝိညာဏ်တို့တွင် အဘယ်ဖြင့်မြင်သည်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပြပါ။

အဘိဓမ္မာနည်းအရ ပဋိသန္ဓေအခါ၊ ပဝတ္တိအခါ-ဟု ထိုအခါနှစ်ပါး ကွဲပြားအောင် မမွေးဖွားမီ အချိန်ထိရှု၍ ခွဲခြားပြရသော်-

ပဋိသန္ဓေအခါ = ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်အခိုက်

ပဝတ္တိအခါ = ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌိကာလမှစ၍ မမွေးဖွားမီအမိဝမ်းတွင်းနေသမျှကာလ

ရူပါရုံအရောအလှကို မြင်ခြင်းသည် စက္ခုဝိညာဏ်ကသာ မြင်နိုင်ပါသည်။

စက္ခုပသာဒရုပ်သည် အာရုံကိုမယူနိုင်သော အနာရမ္မဏတရားဖြစ်သောကြောင့် (တစ်နည်း) ရုပ်၏ကန်းသည်အဖြစ်ကြောင့် မမြင်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂။ တဒါရုံအင်္ဂါများညီပါလျက် တဒါရုံကျခွင့်မရှိသောဝီထိကို အမည်မျှဖော်ပြ၍၊ အိပ်မက်မက် သကဲ့သို့ မထင်မရှားဖြစ်ပေါ်လာသော အာရုံဝယ် ပါဝင်သော စိတ်အစဉ်တို့ကိုလည်း ဆိုရိုးကျ ရှေ့စိတ်နောက်စိတ် စီစဉ်ပြပါ။

တဒါရုံအင်္ဂါများညီပါလျက် တဒါရုံကျခွင့်မရှိသောဝိထိမှာ-

သောမနဿပဋိသန္ဓေဖြင့် ဒေါသဇောစောရာအခါ၌ အာဂုဏ္ဏကဘဝင်ကျသော ပဉ္စဒွါရိက အတိမဟန္တာရုံဝိထိ ဖြစ်ပါသည်။

အိပ်မက်မက်သကဲ့သို့ မထင်မရှားဖြစ်ပေါ်လာသောအာရုံ(အဝိဘူတာရုံ)ဝယ် ပါဝင်သော စိတ်အစဉ်မှာ-

ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော၊ ဘဝင်အများတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၃။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု(ပရိကံ)ရှိမှသာ ကိစ္စအားလုံးအောင်မြင်နိုင်သည်-ဟု ဆိုကြရာ ထိုပရိကံအရ ကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါအလိုကျ တိကျစွာ ဖော်ပြ၍၊ သတ်မှတ်ချက်မရှိဘဲ စောချင်သလောက် စောခွင့်ရှိသော'ဇော' တို့ကိုလည်း ဥပမာဆောင်ကာ ထင်ရှားအောင် ပြဆိုပါ။

ပရိကံအရကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါအလိုကျ တိကျစွာ ဖော်ပြရသော်-

တိဟိတ်ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် တိဟိတ်ကာမာဝစရကုသိုလ်ဇော = ၄-ပါး
ရဟန္တာ(အသေက္ခ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် တိဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာဇော = ၄-ပါး
တို့ဖြစ်ပါသည်။

သတ်မှတ်ချက်မရှိဘဲ စောချင်သလောက် စောခွင့်ရှိသော'ဇော'

အဘိညာဉ်ဇော၊ မဂ်ဇောတို့မှကြွင်းသော မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာဇောတို့သည်၊ သမာပတ္တိဝိထိ၌ နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး ဇောများ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၊ သတ်မှတ်ချက် မရှိဘဲ ဘဝင်အလျဉ်ကဲ့သို့ စောချင်သလောက် စောခွင့် ရှိပါသည်။ (ဘဝင်အလျဉ်သည် မြစ်ရေအလျဉ်ကဲ့သို့ဖြစ်ပါသည်။)

ဝိထိပိုင်းပြီး၏။

ဝိထိမုတ်ပိုင်း

၂၀၀၀-ခုနှစ်မှ ၂၀၀၆-ခုနှစ်အထိ
မေးခွန်းဟောင်းနှင့် စံပြအဖြေများ

၂၀၀၀-ခုနှစ်

၁။ (က) အရိယာသာ ရသောဘုံ၊ (ခ) ပုထုဇဉ်သာ ရသောဘုံ၊ (ဂ) နှစ်ပါးစုံ ရသောဘုံတို့ကို ဖော်ပြ၍၊ သက်တမ်းမမြဲသူများကိုလည်း မမြဲခြင်းအကြောင်းရင်းနှင့် ဖြေဆိုပါ။

(က) အရိယာသာ ရသောဘုံ = သုဒ္ဓါဝါသ (၅)ဘုံ၊

(ခ) ပုထုဇဉ်သာ ရသောဘုံ = အသညသတ်ဘုံ၊ အပါယ်(၄)ဘုံ ပေါင်း ၅-ဘုံ၊

(ဂ) နှစ်ပါးစုံ ရသောဘုံ = ကာမသုဂတိ(၇)ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိလ်တိုင်ရူပ(၁၀)ဘုံ၊ အရူပ(၄)ဘုံ ပေါင်း ၂၁-ဘုံ။

သက်တမ်းမမြဲသူများမှာ-

(၁) အပါယ် ၄-ဘုံသား၊

(၂) လူ (ဇမ္ဗူဒီပါ တောင်ကျွန်းသား)၊

(၃) ဘုမ္မဇိဝ်းနတ်များကို မှီခိုနေရသော ဝိနိပါတိကအသုရာ တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကံသာလျှင် လိုရင်းပမာဏဖြစ်၍ အချို့တစ်နံနက်မျှသာ အသက်ရှည်ကြသည်။ အချို့မှာ တစ်ရက်မျှသာအသက်ရှည်၍ အချို့မှာ နှစ်ပေါင်းအသင်္ချေတိုင်အောင် အသက်ရှည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သက်တမ်းကာလကို အတည်တကျသတ်မှတ်၍ မရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂။ (က) လောဘကြောင့်ဖြစ်သော ဒုစရိုက်၊ (ခ) ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော ဒုစရိုက်၊ (ဂ) နှစ်ပါးစုံ ကြောင့်ဖြစ်သော ဒုစရိုက်တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ "ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် သတ္တဝါများ ဖြစ်လာရသည်"ဟူသော ဝါဒကို အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် သုံးသပ်ဖြေရှင်းပါ။

(က) လောဘကြောင့်ဖြစ်သော ဒုစရိုက်မှာ-

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၊ အဘိဇ္ဈာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တို့ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော ဒုစရိုက်မှာ-

ပါဏာတိပါတ၊ ဖရသဝါစာ၊ ဗျာပါဒ တို့ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) နှစ်ပါးစုံ ကြောင့်ဖြစ်သော ဒုစရိုက်မှာ-

အဒိန္နာဒါန၊ မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏဝါစာ၊ သမ္ပပ္ပလာပ တို့ဖြစ်ပါသည်။

“ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် သတ္တဝါများ ဖြစ်လာရသည်” ဟူသောဝါဒသည် အဘိဓမ္မာ အမြင်အားဖြင့် မှန်ကန်မှုမရှိပါ။

သတ္တဝါများ ဖြစ်လာရခြင်း (ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း)သည် ဘဝသစ်၌ အပြစ်ကိုမမြင်အောင် ဖုံးလွှမ်းထားသော အဝိဇ္ဇာခြံရံ၍၊ ဘဝသစ်၌စိတ်အစဉ်ကို ညွှတ်ကိုင်ရှိုင်းစေသော တဏှာ အရင်းခံကာ၊ ကုသိုလ်-အကုသိုလ် သင်္ခါရဇနကကံတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ကံ(သင်္ခါရ)၏ ပစ်ချမှုဖြင့် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် သတ္တဝါများ ဖြစ်လာရခြင်း မဟုတ်ပါ။

၃။ “လူသေလူသာဖြစ်”ဟူသောဝါဒ မှန်/မမှန် ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ဖြေဆိုပါ။

“လူသေလူသာဖြစ်”ဟူသောဝါဒ အတိအကျ မမှန်ပါ။

အကြောင်းမှာ- စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေနှောင်းပုံအရ လူ၏ စုတိ(၉)ပါးတွင်

(က)သုဂတိအဟိတ်စုတိ (၁)ပါးနောင် ကာမပဋိသန္ဓေ(၁၀)ပါးနှောင်း၍ ကာမ(၁၁)ဘုံ၌၎င်း၊

(ခ) ဒွိဟိတ်စုတိ (၄)ပါးနောင် ကာမပဋိသန္ဓေ(၁၀)ပါးနှောင်း၍ ကာမ(၁၁)ဘုံ၌၎င်း၊

(ဂ) တိဟိတ်စုတိ (၄)ပါးနောင် ပဋိသန္ဓေ(၂၀)ပါးနှောင်း၍ (၃၁)ဘုံလုံး၌၎င်း -ပဋိသန္ဓေနေနိုင် သောကြောင့် “လူသေလူသာဖြစ်”ဟူသောဝါဒ မမှန်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၁-ခုနှစ်

၁။ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့အတွက် နေရာဌာနသီးသန့်ထားသော ဘုံတို့ကို ခွဲခြားပြ၍၊ ဈာန်မရတာ ချင်းတူပါလျက် ဘဝအစ ပထမဦးဆုံးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်း မတူပုံကိုလည်း ရှင်းပြပါ။

အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့အတွက် နေရာဌာန သီးသန့်ထားသောဘုံများမှာ - သုဒ္ဓါဝါသ(၅)ဘုံ ဖြစ်သော အဝိဟာဘုံ၊ အတပ္ပါဘုံ၊ သုဒဿာဘုံ၊ သုဒဿသီဘုံ၊ အကနိဋ္ဌဘုံ တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဈာန်မရတာချင်းတူပါလျက် ဘဝအစပထမဦးဆုံးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်းမတူရခြင်းမှာ- တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌမဟာကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါး (မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး)သည် ပဋိသန္ဓေအခါ ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ မဟာဝိပါကဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးကို ဖြစ်စေ၏။

တိဟိတ်ဩမကမဟာကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါး (မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး)နှင့် ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌမဟာကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါး (မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပွယုတ်စိတ် ၄-ပါး) တို့သည် ပဋိသန္ဓေအခါ ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ မဟာဝိပါကဉာဏဝိပွယုတ်စိတ် ၄-ပါးကို ဖြစ်စေ၏။

ဒွိဟိတ်ဩမကမဟာကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါး (မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး)သည် ပဋိသန္ဓေအခါ လူ့ဘုံ၊ ဝိနိပါတိကအသုရာဘုံတို့၌ အဟိတ်ကုသလဝိပါကံ ဥပေက္ခာသန္တရဏစိတ် ၁-ပါးကို ဖြစ်စေ၏။

ထို့ကြောင့် ဈာန်မရတာချင်း တူပါလျက် မဟာကုသိုလ်စေတနာ၏ တိဟိတ်၊ ဒွိဟိတ်၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဩမကဟူ၍ ကွဲပြားသောကြောင့် ဘဝအစဦးဆုံးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်းမတူရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂။ ကောင်းကံ၊ ဆိုးကံ ထိုနှစ်တန်တွင် အဘယ်ကံ ပို၍များသည်သည်ကို အကျိုးပေးရာ ဘုံဌာနနှင့်စပ်၍ ပြားသောကံ(၄)မျိုးကိုရှုကာ ဖြေဆို၍၊ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ မပါဘဲ စိတ်ဖြင့်သာကျူးလွန်မိနိုင်သော အကုသိုလ်ကံတို့ကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

အကျိုးပေးရာ ဘုံဌာနနှင့် စပ်၍ပြားသောကံ(၄)မျိုးမှာ-

(၁) အကုသိုလ်ကံ = ၁၂-ပါး

(၂) ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံ = ၈-ပါး

(၃) ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ = ၅-ပါး

(၄) အရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ = ၄-ပါး

တို့ ဖြစ်သောကြောင့် ကောင်းကံ(ကုသိုလ်ကံ ၁၇-ပါး)က ပို၍များပါသည်။

ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ မပါဘဲ စိတ်ဖြင့်သာ ကျူးလွန်မိနိုင်သော အကုသိုလ် (မနော)ကံ တို့မှာ-

(၁) အဘိဇ္ဈာ = သူပိုင်ဥစ္စာညွှတ်မှု၊

(၂) ဗျာပါဒ = အသေတောင့်တမှု၊

(၃) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = အယူမှားမှု တို့ဖြစ်ပါသည်။

၃။ တရားနာခြင်း စသည်သည် ဘာဝနာ ဟုတ်-မဟုတ် စစ်တမ်းထုတ်၍၊ ဒါန၊ သီလမပါ ဘာဝနာတစ်မျိုးသာပါသော ကံတို့ကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

တရားနာခြင်း (ဓမ္မဿဝန)သည် ဘာဝနာ ဟုတ်ပါသည်။ တရားနာခြင်း (ဓမ္မဿဝန) သည် တရားနာကြောင်းဖြစ်သောစေတနာဖြစ်ပြီး ကုသိုလ်တရားကို ပွားစေတတ်သောကြောင့် ဘာဝနာမယဖြစ်သော ပုညကြိယာဝတ္ထုတွင်ပါဝင်သည့် ဘာဝနာ ဖြစ်ပါသည်။

ဒါန၊ သီလမပါ ဘာဝနာတစ်မျိုးသာပါသော ကံတို့မှာ -

မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ ၉-ပါး ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ ၅-ပါးနှင့် အရူပဝစရကုသိုလ်ကံ ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၄။ အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်ဖို့ရန် အဘယ်ကို အဘယ်သို့အားထုတ်ရမည်ကို ရေး၍၊ ရဟန္တာ မဖြစ်သေး၍ ဘဝဇာတ်မသိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် သံသရာစက်လည်ပုံကိုလည်း ဥပမာ ဆောင်ကာ ထင်အောင်ပြပါ။

အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်ရန် အားထုတ်ပုံမှာ-

ရူပပဉ္စမဈာန်ကိုရရှိပြီးသော ကာမဘုံသား ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် “အမှတ်သညာ (စိတ်၊ စေတသိက်) ရှိနေသောကြောင့်သာ စားချင်၊ သောက်ချင်၊ လိုချင်မှု၊ ဒေါသဖြစ်မှု၊ မာနဖြစ်မှု တွေဖြစ်ရသည်။ ရုပ်ခန္ဓာချည်းနေလျှင် အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲ အေးမြငြိမ်းချမ်းဖွယ်ရှိသည်” ဟူသော သညာစေတသိက်နှင့်တကွ စိတ် စေတသိက်အားလုံးအပေါ်၌ များစွာအပြစ်မြင်လျက် ပဉ္စမဈာန်ကိုပင် ထပ်ကာထပ်ကာ ဝင်စား၏။ ထိုအခါ ပဉ္စမဈာန်စိတ်သည် သညာ (စိတ်၊ စေတသိက်အားလုံး)ကို စက်ဆုပ်သော “သညာဝိရာဂဘာဝနာ” အဖြစ်သို့ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် စုတေလျှင် သူ့အလိုကျ သညာမရှိသော အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်ရလေသည်။

သံသရာစက်လည်ပုံ

“စုတိစိတ်ချုပ်ပြီးသည့်နောက်၌လည်း အသစ်အသစ်သော ပဋိသန္ဓေအစရှိကုန်သောစိတ် တို့သည် ရထား၌ တပ်ထားအပ်သော ဘီး၏လည်ပုံကဲ့သို့ အစဉ်အတိုင်းသာလျှင်အဆက်ဆက် လည်၍ ဖြစ်ကြလေသည်။

ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ ဝိထိ၊ စုတိစိတ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း အဆက်ဆက် လည်၍ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဘဝတစ်ပါး၌လည်း ဤအတိုင်းပင်လည်၍ (ရဟန္တာမဖြစ်မချင်း) ဖြစ်ကြ လေသည်။

၂၀၀၂-ခုနှစ်

၁။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုခွင့် များစွာမရသောဘုံတို့ကို ဖော်ပြ၍၊ “သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ အရိယာများသာ နေကြသည်-အရိယာများသည် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌သာ ဖြစ်ကြသည်” ဟူသော အများပြောစကား ကို တရားသဘောသွားနှင့် ညှိပြပါ။

ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုခွင့် များစွာမရသောဘုံမှာ- အပါယ်ဘုံမည်၍၊ ထိုအပါယ် ၄-ဘုံမှာ ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်ဘုံ တို့ဖြစ်ပါသည်။

“သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ အရိယာများသာ နေကြသည်” ဟူသော စကားမှာ- မှန်ကန်ပါသည်။ ထိုဘုံ၌ ရူပဥမဈာန်ရ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များသာရှိသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

“အရိယာများသည် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌သာ ဖြစ်ကြသည်” ဟူသော စကားမှာ- မမှန်ကန်ပါ။ အကြောင်းမှာ- အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များသည်

- ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးသည်လည်းကောင်း၊

- အသညသတ်နှင့် သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံကြည့်သော ရူပ ၁၀-ဘုံ၌ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးသည်လည်းကောင်း၊

- အရူပ ၄-ဘုံ၌ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ကြည့် ကျန်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ မနောကံ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးသားပြ၍၊ “မုသားမပါ လင်္ကာမချော”ဟု ပြောဆိုကြရာ ထိုမုသား ပြောဆိုခြင်းသည် ချစ်-မုန်းနှစ်ထွေ အဘယ်အကြောင်းရင်းတွေကြောင့် ပြောကြသည်ကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

မနောကံ၏ အဓိပ္ပါယ်

ကိုယ်လည်းမလှုပ်၊ နှုတ်လည်းမပါ၊ စိတ်တည်းဟူသော မနောဒွါရ၌ အဖြစ်များသော အမှုကို “မနောကံ”ဟု ခေါ်ပါသည်။

မုသားပြောဆိုခြင်းသည် ချစ်(လောဘ)-မုန်း(ဒေါသ) နှစ်ထွေသော အကြောင်းရင်းများကြောင့် ပြောဆိုကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မုသားပြောခြင်း(မုသာဝါဒ)သည် ရံခါ လောဘကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရံခါ ဒေါသကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ “အလှူပေးခြင်းသည် မွဲရံသာရှိသည်”ဟု မှားယွင်းစွာယူခြင်းသည် မည်သည့်အကုသိုလ်ကံမျိုး ဖြစ်သည်ကို ရေးပြ၍၊ ယင်း၏အကျိုးပေးရာ ဘုံဌာနတို့ကိုလည်း အခါအားလျော်စွာ အသီးသီး သတ်မှတ်ပြပါ။

“အလှူပေးခြင်းသည် မွဲရံသာရှိသည်”ဟု မှားယွင်းစွာယူခြင်းသည်-
“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ”အကုသိုလ် ကံမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

ယင်း(အကုသိုလ်ကံ)၏အကျိုးပေးရာ ဘုံဌာနတို့မှာ-

ပဋိသန္ဓေအခါ အပါယ် ၄-ဘုံ၌၊ ပဝတ္တိအခါ ပဉ္စဂေါကာရ ၂၆-ဘုံ၌ အကျိုးပေးနိုင်ပါသည်။

၄။ “ကောင်းမှုပြုလုပ်က ကောင်းကျိုးရ၏”ဟု ပြောဆိုကြရာ အမှန်တကယ် မိမိနှင့်တူသော ကောင်းကျိုးကိုသာပေးသော ကုသိုလ်ကံကို ရွေးချယ်ပြု၍၊ တူမြဲတရား ၃-ပါးတို့၏ သဘော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း မနောစိတ်ဝယ်စွဲအောင် ရေးသားပြပါ။

အမှန်တကယ် မိမိနှင့်တူသော ကောင်းကျိုးကိုသာပေးသော ကုသိုလ်ကံမှာ-
မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ ၉-ပါး တို့ဖြစ်ပါသည်။

တူမြဲတရား ၃-ပါးတို့၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်

တစ်ခုသောဘဝ၌ “ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်၊ စုတိစိတ်”တို့သည် ဘူမိ(ဘုံ)၊ဇာတိ(ဇာတ်)၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ(ယှဉ်ဘက်တရား)၊ သင်္ခါရ၊ အာရုံအားဖြင့် တူကြ၏။ ထို ၃-ပါးတို့၏သဘောမှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်= ဘဝဟောင်းနှင့် ဘဝသစ် ဆက်စပ်ပေးခြင်းသဘော၊

ဘဝင်စိတ် = ရရှိပြီးသောဘဝကို တည်တံ့အောင် စောင့်ရှောက်ပေးသောသဘော၊

စုတိစိတ် = ရရှိပြီးသောဘဝမှ လျောကျပျက်စီး သေဆုံးခြင်းသဘော ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၃-ခုနှစ်

၁။ ရုပ်ဖြင့်သာ ပဋိသန္ဓေနေ၍ ရုပ်ဖြင့်ပင်သေသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဖော်ပြ၍၊ အကျိုးပေးရာကာလနှင့် စပ်၍ ပြားသောကံ ၄-မျိုးကိုလည်း ကာလများနှင့် တွဲစပ်ပြပါ။

ရုပ်ဖြင့်သာ ပဋိသန္ဓေနေ၍ ရုပ်ဖြင့်ပင်သေသောပုဂ္ဂိုလ်မှာ-

“ဇီဝိတနဝကကလာပ်ရုပ်ပဋိသန္ဓေ”နှင့် ပဋိသန္ဓေနေ၍၊ “ဇီဝိတနဝကကလာပ်ရုပ်စုတိ” ဖြင့်သေ သော အသညသတ်ဗြဟ္မာများ ဖြစ်ပါသည်။

အကျိုးပေးရာကာလနှင့်စပ်၍ ပြားသောကံ ၄-မျိုးကို ကာလများနှင့် တွဲစပ်ပြရသော်-

ကံ ၄-မျိုး

အကျိုးပေးရာကာလ

(၁) ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ	- မျက်မှောက်ဘဝ၌ အကျိုးပေးသော ပထမဇောစေတနာ၊
(၂) ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံ	- အခြားမဲ့ဘဝ၌ အကျိုးပေးသော အဆုံးသတ္တမဇော စေတနာ၊
(၃) အပရာပရိယာယဝေဒနိယကံ	- တတိယဘဝမှ နိဗ္ဗာန်မရမီ ကာလအတွင်း အခွင့်ရတိုင်း အကျိုးပေးသော အလယ်ဇော ၅-ချက်စေတနာ၊
(၄) အဟောသိကံ	- အကျိုးမပေး သုဉ်းဆိတ်သော ရှေ့ဇော ၅-ချက်စေတနာ။

၂။ ကာယကမ္မအမည်ရခြင်းအကြောင်းကို ရေး၍၊ ကာယနှင့် ကမ္မအရတို့ကိုလည်း ခွဲခြားပြပါ။

ကာယကမ္မ (ကာယကံ)အမည်ရခြင်းအကြောင်းမှာ-

ကိုယ်တည်းဟူသော ကာယဒွါရ (ကာယဝိညတ်ရုပ်)၌ အဖြစ်များသောအမှု ဖြစ်သောကြောင့် ကာယကမ္မ (ကာယကံ)အမည်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကာယ အရ = ကာယဝိညတ်ရုပ်၊

ကမ္မ အရ = ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စေတနာတို့ကို ရပါသည်။

၃။ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံ၏ ပဝတ္တိကျိုး၊ ပဋိသန္ဓေကျိုးတို့ကို ဖော်ပြ၍၊ အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်ရန်နည်းကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံ၏ ပဝတ္တိကျိုးမှာ-

(၁) ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး၊ မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး၊

(၂) အပါယ် ၄-ဘုံ၌ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး၊

(၃) အသညသတ်ကြည့် ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ ဃာန၊ဇီဝါ၊ကာယ ကြည့်သော အဟိတ်ကုသလဝိပါက် စိတ် ၅-ပါး ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေကျိုးမှာ-

ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်ရန်နည်း -၂၀၀၄ ခုနှစ် မေးခွန်းနံပါတ် (၄)။

၄။ စုတေခါနီး၌ ဖြူစင်သောစိတ်၊ ညစ်နွမ်းသောစိတ် နှစ်မျိုးတို့တွင် အဘယ်စိတ်ဖြစ်သည်ကို ရေးသားပြ၍၊ ရဟန္တာမဖြစ်သေး၍ ဘဝဇာတ်မသိမ်းသေးလျှင် အဘယ်စိတ်တို့သည် အဘယ် ကဲ့သို့ဖြစ်သည်ကိုလည်းရေးသားပြပါ။

စုတေခါနီး၌ ဖြစ်သောစိတ်မှာ-

စုတေခါနီးကာလ၌ စိတ်အစဉ်သည် ထင်လာသော ကံ၊ကမ္မနိမိတ်၊ဂတိနိမိတ် တစ်ပါးပါး ကိုအာရုံပြု၍ ရလတ္တံ့သောဘဝသစ်ကို ညွှတ်၍နေလေသည်။ ဤစိတ်အစဉ်မှာ- ကုသိုလ်ကံက အကျိုးပေးတော့မည် ဖြစ်လျှင် (ကောင်းသောအာရုံ ထင်လာသောကြောင့် ထိုအာရုံကို အာရုံပြု လျက်) ဖြူစင်သောစိတ် = ကုသိုလ်စိတ်အစဉ်ဖြစ်နေ၏။

အကုသိုလ်ကံက အကျိုးပေးတော့မည်ဖြစ်လျှင်(မကောင်းသောအာရုံ ထင်လာသောကြောင့် ထိုအာရုံကို အာရုံပြုလျက်) ညစ်နွမ်းသောစိတ် = အကုသိုလ်စိတ်အစဉ်ဖြစ်နေ၏။

ထို့ကြောင့် စုတေခါနီးကာလ၌ စိတ်အစဉ်သည် ဖြူစင်သောစိတ်၊ ညစ်နွမ်းသောစိတ် နှစ်မျိုးလုံးမှ တစ်မျိုးမျိုးသည်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ရဟန္တာမဖြစ်သေး၍ ဘဝဇာတ်မသိမ်းသေးလျှင် ဖြစ်သောစိတ်တို့မှာ-

စုတိစိတ်ချုပ်ပြီးသည့်နောက်၌လည်း အသစ်အသစ်သော ပဋိသန္ဓေအစရှိကုန်သောစိတ်တို့ သည် ရထား၌တပ်ထားသောဘီး၏ လည်ပုံကဲ့သို့ အစဉ်အတိုင်းသာလျှင် အဆက်ဆက်လည်၍ ဖြစ်ကြလေသည်။

ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ ဝိထိ၊ စုတိစိတ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်းအဆက်ဆက် လည်၍ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဘဝတစ်ပါး၌လည်း ဤအတိုင်းပင်အဆက်ဆက်လည်၍ (ရဟန္တာမဖြစ် မချင်း) ဆက်ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၄-ခုနှစ်

၁။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုခွင့် များစွာမရသောဘုံသားများကို ဖော်ပြ၍၊ သန္ဓေကန်းသူ မကန်းသူတို့ လူချင်းတူပါလျက် ဘဝအစပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်း မတူပုံကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုခွင့် များစွာမရသောဘုံသားများမှာ-

အပါယ် ၄-ဘုံသားများဖြစ်သော ငရဲသား၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ် တို့ဖြစ်ကြ ပါသည်။

သန္ဓေကန်းသူ မကန်းသူတို့ လူချင်းတူပါလျက် ဘဝအစပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်း မတူပုံ လူချင်းတူပါသော်လည်း

သန္ဓေကန်းသူသည်- ဒွိဟိတ်ဩမကကံကြောင့် ဘဝအစပဋိသန္ဓေအခါ၌ အဟိတ်ကုသလ ဝိပါကဉ္စပေက္ခာသန္တီရဏစိတ် ၁-ပါးဖြင့် လူဖြစ်၏။

သန္ဓေမကန်းသူသည်- တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံ၊ တိဟိတ်ဩမကကံ၊ ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံ တို့ကြောင့် ဘဝအစပဋိသန္ဓေအခါ၌ မဟာဝိပါကံစိတ် ၈-ပါးမှတစ်ပါးပါးဖြင့် လူဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် သန္ဓေကန်းသူ မကန်းသူတို့ လူချင်းတူပါလျက် ဘဝအစပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်း မတူကြ ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ကိုယ်လည်းမလှုပ် နှုတ်လည်းမပါ စိတ်၌သာအဖြစ်များသောအမှုတို့ကို ဖော်ပြ၍၊ ဒါနအရ ပရမတ္ထတရားကိုယ်ကိုလည်း ကောက်ပြပါ။

ကိုယ်လည်းမလှုပ် နှုတ်လည်းမပါ စိတ်၌သာအဖြစ်များသောအမှုတို့မှာ-မနောကံ ဖြစ်၏။
မနောဒုစရိုက် ၃-ပါးဖြစ်သော- အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နှင့်
မနောသုစရိုက် ၃-ပါးဖြစ်သော- အနဘိဇ္ဈာ၊ အဗျာပါဒ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဒါနအရ ပရမတ္ထတရားကိုယ်မှာ- “မဟာကုသိုလ် စေတနာ ၈-ပါး” ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ကုသိုလ်ပြုစဉ် ကံကျိုးမြင်၍ ဉာဏ်ယှဉ်သောကုသိုလ်ကို ပဋိသန္ဓေကျိုးနှင့် တွဲစပ်ကာဖော်ပြ၍၊ မိမိနှင့်တူသောအကျိုးကိုသာ ပေးတတ်သောကံကိုလည်း တိကျစွာ ဖော်ပြပါ။

ကုသိုလ်ပြုစဉ် ကံကျိုးမြင်၍ ဉာဏ်ယှဉ်သောကုသိုလ် (တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ မဟာကုသိုလ်) စေတနာသည် ပဋိသန္ဓေအခါ ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌ မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး ကို ဖြစ်စေပါသည်။

မိမိနှင့်တူသောအကျိုးကိုသာ ပေးတတ်သောကံ- ၂၀၀၂ ခုနှစ် မေးခွန်းနံပါတ် (၄)။

၄။ စုတေခါနီး၌ ဖြူစင်သောစိတ်၊ ညစ်နွမ်းသောစိတ်တို့တွင် အဘယ်စိတ်ဖြစ်သည်ကို အကြောင်း နှင့်တကွ ခွဲခြားပြ၍၊ သေပြီးနောက် ၇-ရက် အိမ်၌တွယ်ကပ်နေသည်ဟု ဆိုကြရာ ထိုစကား မှန်-မမှန် စိစစ်ဝေဖန်ပြပါ။

၂၀၀၃ ခုနှစ် မေးခွန်းနံပါတ် (၄)။

သေပြီးနောက် ၇-ရက် အိမ်၌တွယ်ကပ်နေသည်ဟု ဆိုကြရာ ထိုစကား မမှန်ပါ။

အကြောင်းမှာ- ဘဝမပြတ်သေးသမျှ သတ္တဝါတိုင်း ဘဝဟောင်းအပြတ်တွင် ဘဝသစ်ကို ဆက်စပ်၍ပေးတတ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ဘဝဟောင်းနှင့်ဘဝသစ်ကို တစ်စပ်တည်းကဲ့သို့ ဆက်စပ်တတ်သည် အစွမ်းဖြင့် ဘဝသစ်၌ ဥပါဒ်လျှင်ဥပါဒ်ချင်း တည်၏။

ထို့ကြောင့် သေပြီးနောက် ၇-ရက် အိမ်၌တွယ်ကပ်နေသည် ဟူသော စကား မမှန်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၅-ခုနှစ်

၁။ သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ရနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ မရနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ် တို့ကိုခွဲခြားပြ၍၊ သက်တမ်းမမြဲသူများ ကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ရနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်များမှာ- အနာဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
အရဟတ္တမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
အရဟတ္တဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

မရနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်များမှာ- အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
တိဟိတ်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
အောက်မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ဦး၊
အောက်ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ဦး တို့ဖြစ်ပါသည်။

သက်တမ်းမမြဲသူများမှာ-

- (၁) အပါယ် ၄-အံ့သား၊
- (၂) လူ (ဇမ္ဗူဒီပါ တောင်ကျွန်းသား)၊
- (၃) ဘုမ္မဇိဝ်းနတ်များကို မှီခိုနေရသော ဝိနိပါတိကအသုရာ တို့ဖြစ်ပါသည်။

၂။ “ကိုယ့်ကာယကံ ကိုယ်ထံပြန်” ဟူသောဆိုရိုး စကားအရ ကိုယ့်ထံပြန်လာသော “ကာယကံ” များကို အကြောင်းနှင့်တကွ ရေးသားပြပါ။

“ကိုယ့်ကာယကံ ကိုယ်ထံပြန်” ဟူသောဆိုရိုး စကားအရ ကိုယ့်ထံပြန်လာသော “ကာယကံ” များကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖော်ပြရသော်-

ကာယကံ	ကံမြောက်ကြောင်းတရား
(၁) ပါဏာတိပါတ	ဒေါသ
(၂) အဒိန္နာဒါန	ရံခါလောဘ၊ ရံခါဒေါသ
(၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ	လောဘ

၃။ ဒါန သီလမဗက် ဘာဝနာသက်သက်ကြောင့်သာ ရနိုင်သော “ကံ” တို့ကို ရွေးချယ်ပြု၍၊ စိတ်ပျံ့လွင့်နေ၍ အကုသိုလ်ပြုမိသော အရူးသည် အပါယ်ဘုံ ရောက်နိုင်-မရောက်နိုင် စိစစ်ဝေဖန်ပြပါ။

ဒါန သီလမဗက် ဘာဝနာသက်သက်ကြောင့်သာ ရနိုင်သော “ကံ” တို့မှာ-
မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ ၉-ပါး ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ ၅-ပါးနှင့် အရူပဝစရကုသိုလ်ကံ ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

စိတ်ပျံ့လွင့်နေ၍ အကုသိုလ်ပြုမိသော အရူးသည် အပါယ်ဘုံ မရောက်နိုင်ပါ။
အကြောင်းမှာ- ဥဒ္ဒစ္စကြည့်သော အကုသိုလ်စေတနာ ၁၁-ပါးသည် ပဋိသန္ဓေအခါ အပါယ် ၄-ဘုံ၌ အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ် (၁)ပါးကို ဖြစ်စေ၏-ဟု ဆိုသောကြောင့် စိတ်ပျံ့လွင့်နေသူ အရူးသည် အကုသိုလ်(ဥဒ္ဒစ္စ) ပြုမိသောကြောင့် အပါယ်ဘုံသို့ မရောက်နိုင်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (ဥဒ္ဒစ္စကံကြည့် ကြွင်းအကုသိုလ်ကံ ၁၁-ပါးကိုပြုမိသော် အပါယ်ရောက်နိုင်ပါသည်။)

၄။ သေခြင်းလေးမျိုးကို ရေးသားပြု၍၊ စုတေခါနီး၌ ဖြူစင်သောစိတ်၊ ညစ်နွမ်းသောစိတ် တို့တွင် အဘယ်စိတ် ဖြစ်ပါမည်နည်း၊ ခွဲခြားပြပါ။

သေခြင်းလေးမျိုးမှာ-

(၁) အာယုက္ခယ မရဏ	= အသက်တမ်းကုန်၍ သေခြင်း၊
(၂) ကမ္မက္ခယ မရဏ	= ကံစွမ်းကုန်၍ သေခြင်း၊
(၃) ဥဘယက္ခ မရဏ	= အသက်တမ်း၊ ကံစွမ်း နှစ်ပါးကုန်၍ သေခြင်း၊
(၄) ဥပစ္ဆေဒက မရဏ	= ကံဆိုးဖြတ်ချွေ လတ်တလော သေခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

စုတေခါနီး၌ --- ၂၀၀၃ ခုနှစ် မေးခွန်းနံပါတ် (၄)။

၂၀၀၆-ခုနှစ်

၁။ ကောင်းမှုရှင်နှင့် မကောင်းမှုရှင်တို့ လားရောက်ရခြင်း မတူပုံကို ကာမ ၁၁-ဘုံကိုရှုကာ ခွဲခြားပြု၍၊ ရှေးရှေးဘဝကပြုလုပ်ခဲ့သော ကံကြွင်းကံကျန်များသည် ဤဘဝတွင်အကျိုးပေးကြရာ ထိုကံ၏ အမည်များကိုလည်း ကာလနှင့်စပ်၍ ပြားသောကံလေးမျိုးမှ ရွေးချယ်ပြပါ။

ကာမ ၁၁-ဘုံ၌ ကောင်းမှုရှင်နှင့် မကောင်းမှုရှင်တို့ လားရောက်ရခြင်း မတူပုံမှာ-
ကောင်းမှု(ကုသိုလ်)ရှင်တို့သည် လူ့ဘုံနှင့် နတ်ပြည် ၆-ထပ်ဟူသော ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံသို့
လည်းကောင်း၊ မကောင်းမှု(အကုသိုလ်)ရှင်တို့သည် အပါယ် ၄-ဘုံဟူသော ကာမဒုဂ္ဂတိဘုံသို့
လည်းကောင်း လားရောက် နိုင်ပါသည်။

ရှေးရှေးဘဝကပြုလုပ်ခဲ့သော ကံကြွင်းကံကျန်များသည် ဤဘဝတွင်အကျိုးပေးကြရာ
ထိုကံ၏အမည်များကိုလည်း ကာလနှင့်စပ်၍ပြားသောကံလေးမျိုးမှ ရွေးချယ်ပြရသော်-

(၁) ဥပပဇ္ဇဒေဒနိယကံ

(၂) အပရာပရိယာယဒေဒနိယကံ တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ကိုယ်လည်းမလှုပ် နှုတ်လည်းမပါ စိတ်၌သာအဖြစ်များသော “ကံ” တို့ကို ကောင်းကံ၊ ဆိုးကံ
အားဖြင့် ခွဲခြားဖြေဆိုပါ။

ကိုယ်လည်းမလှုပ် နှုတ်လည်းမပါ စိတ်၌သာအဖြစ်များသော “ကံ” (မနောကံ)တို့ကို
ကောင်းကံ၊ ဆိုးကံ အားဖြင့် ခွဲခြားဖြေဆိုရသော်-

ကောင်းကံ (သုစရိုက်မနောကံ) ၃-ပါးဖြစ်သော- အဘိဇ္ဈာ = သူပိုင်ဥစ္စာမညွတ်မှု၊

အဗျာပါဒ = အသေတောင့်တမှု၊

သမ္မာဒိဋ္ဌိ = အယုမုန်မှု တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဆိုးကံ (ဒုစရိုက်မနောကံ) ၃-ပါးဖြစ်သော-

အဘိဇ္ဈာ = သူပိုင်ဥစ္စာမညွတ်မှု၊

အဗျာပါဒ = အသေတောင့်တမှု၊

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = အယုမှားမှု တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ပညာရှိ သူတော်ကောင်းဖြစ်လာအောင် တွန်းအားပေးပို့လိုက်သော “ကံ” ကို ပဋိသန္ဓေကျိုး၊
ပဝတ္တိကျိုး တို့နှင့် တွဲစပ်ကာ ဖော်ပြပါ။

ပညာရှိ သူတော်ကောင်းဖြစ်လာအောင် တွန်းအားပေးပို့လိုက်သော “ကံ” မှာ-
တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ မဟာကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါး (မဟာကု ဉာဏ်-၄) ဖြစ်ပါသည်။

၎င်းကို ပဋိသန္ဓေကျိုး၊ ပဝတ္တိကျိုး တို့နှင့် တွဲစပ်ကာ ဖော်ပြရသော်-

တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ မဟာကုသိုလ်စေတနာ ၄-ပါးသည်-

အခါကာလ	ဘုံဌာန	အကျိုးဝိပါက်စိတ်
ပဋိသန္ဓေအခါ	ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌	မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး
ပဝတ္တိအခါ	၁. ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌	အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး
	၂. အပါယ် ၄-ဘုံ၌	အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး
	၃. အသညသတ်ကြဉ်- ရူပ ၁၅-ဘုံ၌	ဃာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယကြဉ်- အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၅-ပါး

၄။ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ကံကိုအာရုံပြုလျှင် အဘယ်ကံကိုသာ အာရုံပြုပါသနည်း ဖြေဆို၍၊ ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်တို့၏ တရားကိုယ်အရကောက် ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ကံကိုအာရုံပြုလျှင် အခြားမဲ့ဘဝဟောင်းမှ မရဏာသန္တဇောယူအပ်သော တိတ်သာလျှင်ဖြစ်သော ကံကိုသာ အာရုံပြုပါသည်။

နိမိတ်

တရားကိုယ်အရကောက်

ကံ

အကျိုးပေးခွင့်ရ၍ ရှေးရှုတည်နေသော ပဋိသန္ဓေကိုဖြစ်စေသော (ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယ၊ အပရာပရိယာယဝေဒနိယ) ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် နေကကံ၊

ကမ္မနိမိတ်

ကံမြောက်ကြောင်း အလှူဝတ္ထု၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၊ လက်နက်၊ တုတ်၊ ဓား စသော ကံအဆောက်အဦး၊ ကံနှင့်စပ်သမျှ ဝတ္ထုအာရုံ ၆-ပါး၊

ဂတိနိမိတ်

လားရာဂတိ အမိဝမ်းရေး၊ နတ်သမီးဘုံဗိမာန်၊ ဥယျာဉ်၊ ပဒေသာပင်၊ ငရဲအိုး၊ ငရဲထိန်း၊ ငရဲမီးလျှံ စသည့် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ ၆-ပါး။

ဝိထိမှတ်ပိုင်းပြီး၏။

ရုပ်ပိုင်း

၂၀၀၀-ခုနှစ်မှ ၂၀၀၆-ခုနှစ်အထိ
မေးခွန်းဟောင်းနှင့် စံပြအဖြေများ

၂၀၀၀-ခုနှစ်

၁။ ရုပ်အတုနှင့် ရုပ်အစစ်တို့ကို ခွဲခြားဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ခွဲခြား၍ မရကောင်းသောရုပ်တို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ရုပ်အတု	ရုပ်အစစ်
ပရိစ္ဆေဒရုပ် = ၁-ပါး	မဟာဘုတ်ရုပ် = ၄-ပါး
ဝိညတ်ရုပ် = ၂-ပါး	ပဿာဒရုပ် = ၅-ပါး
လဟုတာဒိရုပ် = ၃-ပါး	ဂေါစရရုပ် = ၄-ပါး
<u>လက္ခဏာရုပ် = ၄-ပါး</u>	ဘာဝရုပ် = ၂-ပါး
ပေါင်း = ၁၀-ပါး	ဟဒယရုပ် = ၁-ပါး
	ဇီဝိတရုပ် = ၁-ပါး
	<u>အာဟာရရုပ် = ၁-ပါး</u>
	ပေါင်း = ၁၈-ပါး

ခွဲခြား၍ မရကောင်းသောရုပ်မှာ- “အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်” (မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇရုပ်) ၈-ပါး တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ မဖြစ်ကြသောရုပ်တို့ကို အကြောင်းပြ ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ရုပ် သံသရာစက်လည်နေပုံကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ မဖြစ်သောရုပ်တို့မှာ- “လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါး” ဖြစ်ပါသည်။

လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါးသည် နိဗ္ဗန္ဓရုပ်တို့၏ ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက်သဘောမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်း ၄-ပါးမှ လွတ်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါးသည် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ မဖြစ်ကြသောရုပ်တို့ ဖြစ်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်သံသရာစက်လည်နေပုံ

ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏမှစ၍ ကမ္မဇရုပ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ပထမဘဝင်စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏမှစ၍ စိတ္တဇရုပ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌိကာလမှစ၍ ဥတုဇရုပ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ဩဇာ၏ ပျံ့နှံ့ရာအခါမှစ၍ အာဟာရဇရုပ်တို့သည် လည်းကောင်း ဤသို့ အကြောင်း ၄-ပါးကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကလာပ်တို့၏အစဉ်သည် ဆီမီးလျှံကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း အသက်ရှည်သမျှကာလပတ်လုံး မပြတ်မဆဲတဖွဲဖွဲ ဖြစ်၏။ ဤနည်းဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဥပါဒ်ကိုအစပြု၍ ရုပ်လေးမျိုးတို့သည် ဖြစ်ကြသကဲ့သို့ ထို့အတူ သေလွန်ပြီးနောက် ဘဝတစ်ပါး၌လည်း ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဥပါဒ်ကို အစပြု၍ အသစ်အသစ်သော ရုပ်လေးမျိုးတို့သည် ဖြစ်ကြပြန်လေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ရုပ်သံသရာစက်လည်နေပါသည်။

၃။ အသညသတ်ဘုံ၌ (က) ပဋိသန္ဓေအခါ ရသောရုပ်၊ (ခ) ပဝတ္တိအခါ ရသောရုပ်တို့ကို ဖော်ပြပါ။

အသညသတ်ဘုံ၌ -

(က) ပဋိသန္ဓေအခါ ရသောရုပ်မှာ -	အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်	=	၈-ပါး
	ဇီဝိတရုပ်	=	၁-ပါး
	ပရိစ္ဆေဒရုပ်	=	၁-ပါး
	ဥပစယရုပ်	=	၁-ပါး
	<u>သန္တတိရုပ်</u>	=	၁-ပါး
	ပေါင်း	=	၁၂-ပါး ရ၏။

(ခ) ပဝတ္တိအခါ ရသောရုပ်မှာ -	အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်	=	၈-ပါး
	ဇီဝိတရုပ်	=	၁-ပါး
	ပရိစ္ဆေဒရုပ်	=	၁-ပါး
	လဟုတာဒိရုပ်	=	၃-ပါး
	<u>လက္ခဏရုပ်</u>	=	၄-ပါး
	ပေါင်း	=	၁၇-ပါး ရ၏။

၂၀၀၁-ခုနှစ်

၁။ “ရုပ်တရားများသည် အာရုံကိုယူစွမ်းနိုင်၏”ဟု ဆိုလာလျှင် လက်ခံသင့်-မသင့် ရှင်းလင်းပြ၍၊ တစ်ခုစီခွဲမရဘဲ အမြဲတမ်း စည်းလုံးညီညွတ်သော ရုပ်တရားတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

“ရုပ်တရားများသည် အာရုံကိုယူစွမ်းနိုင်၏”ဟု ဆိုလာလျှင် လက်မခံသင့်ပါ။

အကြောင်းမှာ- ရုပ်တရားများသည် စိတ်၊ စေတသိက်တို့ကဲ့သို့ အာရုံကိုယူနိုင်သည့် (အာရမ္မဏိက)တရားမျိုးမဟုတ်၊ အာရုံကိုမယူနိုင်သည့် “အနာရမ္မဏ”တရားမျိုးဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ခုစီခွဲမရဘဲ အမြဲတမ်း စည်းလုံးညီညွတ်သော ရုပ်တရားများမှာ-

“အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်” (မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩရေပ) ၈-ပါး တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ “အသံကောင်းတာကံကြောင့်ပါ”ဟုဆိုသောစကားမှန်-မမှန် အဟုတ်သိအောင်ယုတ္တိဆောင်ကာ စစ်တမ်းထုတ်၍၊ သစ်ပင်၊ တော၊ တောင် စသည်၌ ရနိုင်သော ကလာပ်အဖွဲ့အစည်းကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

“အသံကောင်းတာ ကံကြောင့်ပါ” ဟု ဆိုသောစကား မမှန်ပါ။

အကြောင်းမှာ- အသံ(သဒ္ဒ)ရုပ်သည် စိတ်၊ ဥတုကြောင့် ဖြစ်သော ဒွိရေပဖြစ်ပြီး၊ ကံကြောင့် ဖြစ်သောရုပ် မဟုတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

သစ်ပင်၊ တော၊ တောင် စသည်၌ ရနိုင်သော ကလာပ်အဖွဲ့အစည်းမှာ-

ဥတုကေလာပ် ၄-စည်းမှ (၁) သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ် (၁)စည်း၊

(၂) သဒ္ဓနဝုကကလာပ် (၁)စည်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ကမ္ဘာဦးလူများနှင့်နတ် ဗြဟ္မာတို့ ပဋိသန္ဓေအခါ ရနိုင်သောရုပ်ကလာပ်တို့ကို အလွန်ဆုံးအပိုင်း အခြား၊ အောက်ထစ်ဆုံးအပိုင်းအခြား အားဖြင့် ခွဲခြားပြ၍၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း သဘာဝ၊ ကရုဏာ အားဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

ကမ္ဘာဦးလူများနှင့် နတ်ဗြဟ္မာတို့ ပဋိသန္ဓေအခါ ရနိုင်သောရုပ်ကလာပ်တို့မှာ-
အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့်လည်း
ကောင်း ချို့တဲ့သောလူ့ခြေ မရှိသောကြောင့် တူစွာပင်ရအပ်၏။

ကမ္ဘာဦးလူများ၌ ဘာဝဒသကကလာပ်ကြည့်သော ကမ္မဇကလာပ် ၆-စည်း၊
နတ်တို့၌ (ဆိုင်ရာဘာဝဖြင့်) ကမ္မဇကလာပ် ၆-စည်း၊

အသညသတ်ကြည့် ရူပဗြဟ္မာများ၌ စက္ခုသောတ၊ဝတ္ထုဒသကကလာပ် ၃-စည်းနှင့်
ဇီဝိတနဝကကလာပ် ၁-စည်း၊

အသညသတ်ဗြဟ္မာ၌ ဇီဝိတနဝကကလာပ် ၁-စည်း သာရ၏။

အရူပဗြဟ္မာများ၌ ရူပဝိရာဂဘာဝနာ၏အစွမ်းကြောင့် ရုပ်တစ်ပါးမှ မရနိုင်ကြပါ။

နိဗ္ဗာန်သည် သဘာဝအားဖြင့် ငြိမ်းအေးခြင်း သန္တိလက္ခဏာ ၁-ပါးသာရှိ၏။

နိဗ္ဗာန်သည် ကာရဏ(မှတ်သားကြောင်းပရိယာယ်)အားဖြင့် ခန္ဓာရှိမှု၊မရှိမှုဟူသောအကြောင်း
အမြွက်ကြောင့် သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် ဟု ၂-မျိုးပြားပါသည်။

၂၀၀၂-ခုနှစ်

၁။ လက္ခဏာယဉ် သုံးတန်တင်ကာ ဝိပဿနာရှုကောင်းသော ရုပ်အပေါင်းကို အရေအတွက်မျှပြ၍၊
“ဒီအနံ့လေးရဘူးပါတယ်”ဟု ပြောဆိုကြရာ ထိုရနံ့ကို မိမိထံမှောက်သို့ မရောက်ခင်ကတည်းက
အာရုံရခြင်းမျိုးပါလော၊ အဘယ်သို့ပါနည်း၊ ရှင်းပြပါ။

လက္ခဏာယဉ်သုံးတန်တင်ကာ ဝိပဿနာရှုကောင်းသော ရုပ်အပေါင်းကို အရေအတွက်မျှ
ပြရသော် သမ္မသနရုပ် ၁၈-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

“ဒီအနံ့လေးရဘူးပါတယ်” ဟု ပြောဆိုကြရာ ထိုရနံ့ကို မိမိထံမှောက်သို့ မရောက်ခင်
ကတည်းက အာရုံရခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။

အကြောင်းမှာ- အနံ့(ဂန္ဓာရုံ)ကို လက်ခံနိုင်သော ဃာနုပသာဒရုပ်သည် မိမိထံသို့ ထိရောက်
ကပ်ညီသောအာရုံကိုသာ လက်ခံယူနိုင်သော သမ္မတ္တဂါဟကရုပ်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ရယ်ရွှင်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်တို့ကို ရေးသားပြ၍၊ ကောင်းကင်ခေါ်မှတ် အာကာသ
ဓာတ်သည် အကြောင်းမဲ့တရားဖြစ်သည်ဟု ဆိုလျှင် သင်အဘယ်သို့ ချေပမည်နည်း။

ရယ်ရွှင်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်(၁၃-ပါး) တို့မှာ -

လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်	= ၄-ပါး
မဟာကုသိုလ် သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်	= ၄-ပါး
မဟာကြိယာ သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်	= ၄-ပါး
ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်	= ၁-ပါး တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ကောင်းကင်ခေါ်မှတ် အာကာသဓာတ်သည် အကြောင်းမဲ့တရားဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလျှင် မမှန်ပါ။

အကြောင်းမှာ- အာကာသဓာတ်သည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်း ၄-ပါးကြောင့်ဖြစ်သော စတုရေပ်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ မိဘတို့သည် သားသမီးတို့အပေါ်ဝယ် ကလလရေကြည်တည်စမှစ၍ မေတ္တာထားကြသည် ဆိုရာ ထိုကလလရေကြည်၏အရကို တိကျစွာကောက်ပြ၍၊ “ပရမတ္ထတရားတို့သည် ၄-ပါး ထက် အပိုအလိုရှိသည်ဟု ဆိုလာလျှင် အဘယ်သို့ ရှင်းလင်းမည်နည်း၊ ဖြေဆိုပါ။

ကလလရေကြည်၏အရကို တိကျစွာကောက်ပြရသော်-

(၁) ကာယဒသကကလာပ် (၁) စည်း

(၂) ဘာဝဒသကကလာပ် (၁) စည်း

(၃) ဝတ္ထုဒသကကလာပ် (၁) စည်း ကလာပ်စည်းပေါင်း (၃)စည်း၊ ရုပ်အားဖြင့်(၃၀)ရ၏။

ထိုကလလရေကြည်၌ မိန်းမဖြစ်က (ဣတ္ထိဘာဝရုပ်)၊ ယောကျ်ားဖြစ်က (ပုမ္မာဝရုပ်)၊ နပုံး ဖြစ်က (ဘာဝချို့သော) ကလာပ်(၂)စည်း ရုပ်အားဖြင့်(၂၀)သော ကမ္မရေပ်များနှင့် ပဋိသန္ဓေ စိတ်၊ စေတသိက် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို ရကြပါသည်။

“ပရမတ္ထတရားတို့သည် ၄-ပါး ထက် အပိုအလို မရှိပါ။

အကြောင်းမှာ- ရုပ်ပိုင်းနိဂုံးချုပ်၌ “စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ စေတသိက်သည်လည်းကောင်း၊ ရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သည်လည်းကောင်း ဤသို့လျှင် ပရမတ္ထတရားကို လေးပါး အပြားအားဖြင့်သာလျှင် ဘုရားရှင်တို့သည် ထင်ရှားပြတော်မူကြကုန်၏” ဟူသော ဖော်ပြချက် ကြောင့် ပရမတ္ထတရားတို့သည် ၄-ပါး ထက် အပိုအလို မရှိရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၃-ခုနှစ်

၁။ ရုပ်တစ်ခုတည်းကို နှစ်မျိုးခွဲ၍ ဟောထားရာ ထိုရုပ်တို့၏အမည်တို့ကို ရေးသား၍၊ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်တို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ရုပ်တစ်ခုတည်းကို နှစ်မျိုးခွဲ၍ ဟောထားရာ ထိုရုပ်တို့၏အမည်များမှာ-
ဥပစယရုပ်နှင့် သန္တတိရုပ် ဟူသော ဇာတိရုပ်၏အမည်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်တို့မှာ-

ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်-၁၀၊ အရူပဝိပါက်-၄၊ ရဟန္တာတို့၏စုတိနှင့် အလုံးစုံသော ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၂။ အဖွဲ့အစည်း စာရင်းထဲ မပါဝင်သောရုပ်တို့ကို အကြောင်းပြကာ ဖြေဆို၍၊ ဘုရား ရဟန္တာများ အဘယ်စိတ်များဖြင့် ပြုံးတော်မူကြပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။

အဖွဲ့အစည်း(ကလာပ်) စာရင်းထဲ မပါဝင်သောရုပ်တို့မှာ-

“ကလာပ်ဝိမုတ်ရုပ် ၅-ပါး”ဖြစ်သော အာကာသဓာတ်ပရိစ္ဆေဒရုပ်(၁)ပါးနှင့် လက္ခဏာရုပ်(၄)ပါး တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အာကာသဓာတ်ပရိစ္ဆေဒရုပ်သည် ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အပိုင်းအခြားမျှသာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါးတို့သည် ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက် သဘော လက္ခဏာမျှသာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ကလာပ်စည်းဖွဲ့ရာတွင်မပါဝင်သော ကလာပ် ဝိမုတ်ရုပ်ဖြစ်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရား ရဟန္တာများ ပြုံးတော်မူသောစိတ်များမှာ-

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်(၁)ပါး၊ မဟာကြိယာသောမနဿစိတ် (၄)ပါး တို့ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ကာမဂုဏ်ကို စက်ဆုပ်သော ဗြဟ္မာတို့၏နေရာ၌ မရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်တို့ကို ရေးသားပြ၍၊ ဘုရား ရဟန္တာတို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသည့်အခါ ရအပ်သော နိဗ္ဗာန်၏အမည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ကာမဂုဏ်ကို စက်ဆုပ်သော ဗြဟ္မာတို့၏နေရာ၌ မရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်တို့မှာ-

အသညသတ်ဗြဟ္မာ၌ - ကမ္မဇကလောင် = ၈-စည်း (ဇီဝိတနဝကကလာပ်ကြဉ်သော)
 - စိတ္တဇကလောင် = ၆-စည်း
 - ဥတုဇကလောင် = ၂-စည်း (သဒ္ဒပါ)
 - အာဟာရဇကလောင် = ၂-စည်း
 ပေါင်း ကလောင် = ၁၈-စည်း မရနိုင်ကြပါ။

ကြွင်းရူပဗြဟ္မာများ၌ - ကမ္မဇကလောင် = ၅-စည်း (ဃာန၊ဇိဝါ၊ကာယ၊ဘာဝဒသက)
 - စိတ္တဇကလောင် = မရှိ
 - ဥတုဇကလောင် = မရှိ
 - အာဟာရဇကလောင် = ၂-စည်း
 ပေါင်း ကလောင် = ၇-စည်း မရနိုင်ကြပါ။

ဘုရား ရဟန္တာတို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသည့်အခါ ရအပ်သော နိဗ္ဗာန်၏အမည်မှာ-
ဝိပါက ကမ္မဇရုပ် ခန္ဓာကြွင်းမရှိ၊ အဆုံးစွန်ပရိနိဗ္ဗာန်စံမှုဖြစ်သော “ခန္ဓနိဗ္ဗာန်၊ သမ္မရာယိက
နိဗ္ဗာန်၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်” တို့ မည်ပါသည်။

၂၀၀၄-ခုနှစ်

၁။ မခွဲမခွါ အမြဲသာ တွဲကာနေသောရုပ်တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ “ကံသာမူလ ပဓာန”ဟု ဆိုကြရာ
ထိုကံဟူသော အများပြောစကားကို တရားသဘောအရ တိကျစွာ ကောက်ပြပါ။

မခွဲမခွါ အမြဲသာ တွဲကာနေသောရုပ်တို့မှာ-

“အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်” ၈-ပါးဖြစ်သော (မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ သြဇရုပ်) တို့
ဖြစ်ပါသည်။

“ကံသာမူလ ပဓာန”ဟု ဆိုကြရာ ထိုကံဟူသော----၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ မေးခွန်းနံပါတ်(၁)။

၂။ နှလုံးသည် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သည် ဟု ဆိုလျှင် လက်ခံသင့်-မသင့် စိစစ်ပြ၍၊ အဖွဲ့အစည်း
အစိတ်အပိုင်းတွင် မပါဝင်သောရုပ်တို့ကိုလည်း အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြေပြပါ။

နှလုံး(ဟဒယဝတ္ထုရုပ်)သည် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သည် ဟု ဆိုလျှင် လက်ခံရန် မသင့်ပါ။
 အကြောင်းမှာ- ထိုဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် ကံကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇေကန်ရုပ် ဖြစ်သောကြောင့်
 ဖြစ်ပါသည်။

အဖွဲ့အစည်း အစိတ်အပိုင်းတွင် မပါဝင်သောရုပ်- ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ မေးခွန်းနံပါတ်(၂)။

၃။ အဘယ်ကို ကလလရေကြည်ခေါ်သည်ကို ဖော်ပြ၍၊ ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပုံကို ဌာန၊ ကာလ
 အားဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

ကလလရေကြည် ဆိုသည်မှာ-

ယခုဖွားစဖြစ်သော သိုး၏အမွေး (သို့) ဟိမဝန္တာတော၌ သိမ်မွေ့သော ဧကီမည်သော
 သားကောင်၏အမွေးတစ်ချောင်းကို ကြည်လင်သောဆီ၌နှစ်၍ ဆယ်ယူသောအခါ အမွေးဖျား၌
 ငြိကပ်နေသော ဆီပေါက်ပမာဏ ရှိ၏။ အလွန်ကြည်လင်၏။ ယင်းသေးငယ်လှသော
 ကလလရေကြည်၌ (ကာယ၊ ဘာဝ၊ ဝတ္ထု ကမ္မဇေကလာပ် ၃-စည်း) ရုပ်ပေါင်း-၃၀ နှင့်
 ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ စေတသိက် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် တကွဖြစ်ကြပါသည်။ (နပုံးတို့အား
 ဘာဝဒသကကလာပ်ကို မရကြပါ။)

ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပုံကို ဌာန၊ ကာလ အားဖြင့် ခွဲခြားပြရသော်-

ရုပ်လေးပါးတို့၏ဖြစ်ပုံ (ပဉ္စဝေါကာရ ၂၆-ဘုံ)

- ကမ္မဇေရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏမှစ၍ ပဋိသန္ဓေ၊ ပဝတ္တိအခါ ခဏတိုင်း
 ခဏတိုင်း ဖြစ်ကုန်၏။
- ဥတုဇေရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌိကာလမှစ၍ ဖြစ်ကုန်၏။
- စိတ္တဇေရုပ်တို့သည် ပထမဘဝင်မှစ၍ ဖြစ်ကုန်၏။
- အာဟာရဇေရုပ်တို့သည် ဩဇာ၏ နံ့သောကာလမှစ၍ ဖြစ်ကုန်၏။ (ရူပဘုံ၌ မဖြစ်ပါ)။
 ဤသို့ အကြောင်း ၄-ပါးကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အစဉ်သည် ဆီမီးလျှံကဲ့သို့
 လည်းကောင်း၊ မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း အသက်ရှည်သမျှကာလပတ်လုံး အစဉ်
 အဆက်မပြတ်ဖြစ်၏။
 အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့၌ ပဋိသန္ဓေအခါမှစ၍ ဇီဝိတနဝကကလာပ်(၁)စည်းနှင့် ပဝတ္တိအခါ
 ဥတုဇေကလာပ်(၂)စည်း တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ရုပ်လေးပါးတို့၏ချုပ်ပျက်ပုံ

- ကမ္မဇရုပ်တို့သည် စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် ၁၇-ချက်မြောက်သောစိတ်၏ ဌိကာလမှစ၍ အသစ်မဖြစ်တော့ဘဲ စုတိစိတ်နှင့် ပြိုင်၍ချုပ်၏။
- စိတ္တဇရုပ်တို့သည် စုတိစိတ်ချုပ်ပြီးနောက် စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်၊ ဓဏငယ်အားဖြင့် ၄၈-ချက်ခန့်ကြာပြီးနောက် ချုပ်၏။
- အာဟာရဇရုပ်တို့သည် စုတိစိတ်နောက် ဓဏငယ်အားဖြင့် ၅၀-ခန့်ကြာပြီးနောက် ချုပ်၏။
- ဥတုဇရုပ်တို့သည်ကား ရုပ်ကလာပ်ကြွင်းရှိသည့်အတိုင်း ကမ္ဘာ့မြေစာအထိ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်၍ချုပ်၏။
ဥပပါတိပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မျက်စိတမှိတ်လျှပ်တစ်ပြက်အတွင်း အချင်းခပ်သိမ်း ရုပ်ခန္ဓာ ကွယ်ပျောက်၏။

၂၀၀၅-ခုနှစ်

၁။ အာပေါဓာတ်ကို တွေ့ထိလို့ရ-မရ ဆုံးဖြတ်ပြ၍၊ “မီး၌ရေရှိသည် ရေ၌မီးရှိသည်”ဟု ဆိုကြရာ ရေနင့်မီး ဘာကိုရွေးမလဲ ခွဲခြား၍ ရ-မရ ရဲရဲကြီး ဆုံးဖြတ်ဝေခွဲနိုင်ပြီ။

အာပေါဓာတ်ကို တွေ့ထိလို့ မရနိုင်ပါ။

အကြောင်းမှာ- အာပေါဓာတ်သည် အလွန်သိမ်မွေ့သည့်အတွက် တွေ့ထိ၍မရကောင်းသောကြောင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံအဖြစ်မပါဝင်ဘဲ ကြဉ်ထားသောရုပ်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

“မီး၌ရေရှိသည် ရေ၌မီးရှိသည်”ဟု ဆိုကြရာ ရေနင့်မီးကို ခွဲခြား၍ မရပါ။

အကြောင်းမှာ- ရေဟူသော အာပေါဓာတ်လွန်သည့် ရုပ်တရားတို့၌ အဝိနိဗ္ဗာဂရုပ် ၈-ပါး၊ မီးဟူသော တေဇောဓာတ်လွန်ကဲသည့် ရုပ်တရားတို့၌လည်း အဝိနိဗ္ဗာဂရုပ် ၈-ပါး ပါဝင်နေပြီး၊ ထိုအဝိနိဗ္ဗာဂရုပ် ၈-ပါးတို့မှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခွဲခြားမရသောရုပ်များဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ကံကြောင့်သာဖြစ်သောရုပ်တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ သီချင်းသံနှင့် ခေါင်းလောင်းသံတို့သည် အဘယ်ကြောင့်ဖြစ်သည်ကိုလည်း ခွဲခြားပြပါ။

ကံကြောင့်သာဖြစ်သောရုပ်တို့မှာ-

ကမ္မဇကေနဖြစ်သော ပဿာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ဘာဝရုပ် ၂-ပါး၊ ဟဒယရုပ် ၁-ပါး၊ ဇီဝိတ်ရုပ် ၁-ပါး ပေါင်း (၉)ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သီချင်းသံသည် “စိတ်”ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇသဒ္ဓရုပ် ဖြစ်ပါသည်။

ခေါင်းလောင်းသံသည် “ဥတု”ကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇသဒ္ဓရုပ် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ပဒုမ္မာကြာတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေသော ပဒုမဝတီ မိဖုရား၏သန္တာန်၌ အနည်းဆုံးရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်တို့ကို ရေးသားပြ၍၊ နိဗ္ဗာန်မည်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

ပဒုမ္မာကြာတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေသော ပဒုမဝတီမိဖုရား၏သန္တာန်၌ အနည်းဆုံးရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်တို့မှာ-

ပဋိသန္ဓေအခါ - (သံသေဒဇ ဖြစ်၍) ကမ္မဇရုပ်များဖြစ်ရာအခါ၌ ဣန္ဒြေရုပ်များ ပြည့်စုံစွာ တစ်ပါတည်း ဖြစ်ကြသောကြောင့် ဇီဝိတနဝကကလာပ်နှင့် ပုမ္မာဝဒသကကလာပ် ကြည့်သော ကမ္မဇကလာပ် (၇)စည်းလုံးကို ရ၏။

နိဗ္ဗာန်မည်ခြင်းအကြောင်းမှာ-

သတ္တဝါတို့ကို သံသရာဝဋ်၌ ချုပ်တတ်၊ မြွေးယှက်တတ်သောကြောင့် ဝါနမည်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်မည်ပါသည်။

၂၀၀၆-ခုနှစ်

၁။ ပျိုမျှစ်နုနယ်သောခန္ဓာ၏ မမြဲမှု၊ ရင့်ရော်မှုတို့သည် မည်သည့်ရုပ်တို့၏ သဘောလက္ခဏာများ ဖြစ်သည်ကို အမည်မျှရေးသား၍၊ အာရုံကိုယူတတ်သောရုပ်တို့ကိုလည်း ရောက်/မရောက်၏ အစွမ်းဖြင့်ခွဲဝေပြပါ။

ပျိုမျှစ်နုနယ်သောခန္ဓာ၏ မမြဲမှု၊ ရင့်ရော်မှုတို့သည် “အနိစ္စတာရုပ် နှင့် ဇေတတာရုပ်” တို့၏ သဘောလက္ခဏာများ ဖြစ်ပါသည်။

အာရုံကိုယူတတ်သောရုပ်တို့ကိုလည်း ရောက်/မရောက်၏ အစွမ်းဖြင့်ခွဲဝေပြရသော်-
စက္ခုပသာဒနှင့် သောတပသာဒရုပ်တို့သည် မိမိထံသို့ လာရောက်သည်ဖြစ်စေ၊ မလာရောက်
သည်ဖြစ်စေ မထိရောက် မကပ်ငြိခင်ကပင် အာရုံတို့ကို ယူတတ်သည့် “အသမ္ပတ္တဂါဟက
ရုပ်များ” ဖြစ်ကြပါသည်။ ယာနု၊ ဇိဝါ၊ ကာယပသာဒရုပ်(၃)ပါးမှာမူ မိမိထံသို့ ထိရောက်
ကပ်ငြိသောအာရုံကိုသာ ယူနိုင်သော “သမ္ပတ္တဂါဟက ရုပ်များ” ဖြစ်ကြပါသည်။

- ၂။ အဆီအနှစ်များသော အစာသည် (က) အဘယ်ရုပ်ကို (ခ) အဘယ်အချိန်၌ (ဂ) အဘယ်သို့
ဖြစ်စေသည်ကို ဖြေဆို၍၊ အလောင်းကောင်၌ ကြွင်းကျန်သော ရုပ်ကလာပ်တို့ကိုလည်း
ရေးသားပြပါ။

အဆီအနှစ်များသော အစာ(ကဗဠိကာရာဟာရ ဩဇာရုပ်)သည်

- (က) ကာမဘုံသား အဇ္ဈတ္တအာဟာရဇရုပ်ကို
(ခ) အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ အာဟာရနှစ်ပါး အချင်းချင်း ဌိသို့ရောက်၍ ရောနှောမိချိန်၌
(ဂ) ကာမဘုံတွင် ပဝတ္တိအခါ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း အာဟာရအဋ္ဌကလာပ်
ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။

အလောင်းကောင်၌ ကြွင်းကျန်သော ရုပ်ကလာပ်တို့မှာ-

ဥတုဧကလာပ် ၄-စည်းမှ သုဒ္ဓန္ဓကကလာပ် နှင့် သဒ္ဓနဝကကလာပ် (၂)စည်းသာ ကြွင်းကျန်
ပါသည်။

- ၃။ “အဖွဲ့အစည်း” တစ်ခုခုတွင် ပါဝင်လိုသောရုပ်၏ ပြည့်စုံရမည့်လက္ခဏာများကို ရေးသားပြ၍၊
ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ မရနိုင်သောရုပ်တို့ကိုလည်း တိကျစွာဖော်ပြပါ။

“အဖွဲ့အစည်း” တစ်ခုခုတွင် ပါဝင်လိုသောရုပ်၏ ပြည့်စုံရမည့်လက္ခဏာများမှာ-

- (၁) ဧကုပ္ပါဒ = အတူတကွ ဖြစ်ခြင်း၊
(၂) ဧကနိရောဓ = အတူတကွ ချုပ်ခြင်း၊
(၃) ဧကနိဿယ = တူသော မှီရာရှိခြင်း၊
(၄) သဟဝုတ္တိ = ဤအင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့်ညီစွာ အတူတကွ ဖြစ်ခြင်း တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ မရနိုင်သောရုပ်များမှာ- ဃာနုပသာဒရုပ် ၁-ပါး၊ ဇိဝါပသာဒရုပ် ၁-ပါး၊ ကာယပသာဒရုပ် ၁-ပါး၊ ဘာဝရုပ် ၂-ပါး ပေါင်း (၅)ပါးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၂၀၀၇-ခုနှစ်

၈။ “တေဇောမပိုင် ဆေးမကိုင်နဲ့” ဟူသော စကား၌ “တေဇော” ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ဖြေဆို၍ ယောဂီအများ သိထားဖို့ရန် ဝိပဿနာ မရှုကောင်းသော ရုပ်တို့ကိုလည်း ကောက်ပြခဲ့ပါ။

တေဇောဟူသည်မှာ-

ပရမတ်ရုပ် ၁၈-ပါးတွင် ပါဝင်သော မဟာဘုတ်ရုပ် ၄-ပါးအနက် ချမ်းအေးမှု(သီတိ)၊ ပူဇွေးမှု(ဥဏှ)ဟု ဆိုအပ်သော မီး ၂-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ဝိပဿနာ မရှုကောင်းသော (အ,သမ္ပသန)ရုပ်တို့မှာ-

အာကာသဓာတ် ပရိစ္ဆေဒရုပ်	= ၁-ပါး
ဝိညတ်ရုပ်	= ၂-ပါး
လဟုတာဒီရုပ်	= ၃-ပါး
လက္ခဏရုပ်	= ၄-ပါး

ပေါင်း = ၁၀-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၉။ “စိတ်ထောင်းတော့ ကိုယ်ကြေ၊ စိတ်ပျိုတော့ ကိုယ်န” ဟူသော စကားအရ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်များကို ရေတွက်ပြပြီး၊ စာဖြေသူတို့သန္တာန်၌ ပဋိသန္ဓေနေခိုက် ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်များကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

‘စိတ်ထောင်းတော့ ကိုယ်ကြေ၊ စိတ်ပျိုတော့ ကိုယ်န’ ဟူသောစကားအရ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်များမှာ-

(ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်-၁၀၊ အရူပဝိပါက်-၄၊ ရဟန္တာတို့ စုတိစိတ်နှင့် အလုံးစုံသော ပဋိသန္ဓေစိတ်ကြည့်သော်) စိတ် ၇၅-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါးတို့သည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေသော စိတ်(နာမ်တရား)များ ဖြစ်ပါသည်။

စာဖြေသူသည် လူစဉ်မီသော ကာမဘုံသား အမျိုးသမီးဖြစ်သဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခိုက် ရနိုင်သော ရုပ်ကလာပ်တို့မှာ-

(ကမ္မဇကေလာပ် ၉-စည်းမှ)

(၁) ကာယ ဒသက ကလာပ်	=	၁-စည်း
(၂) ဣတ္ထိဘာဝ ဒသက ကလာပ်	=	၁-စည်း
(၃) ဝတ္ထုဒသက ကလာပ်	=	၁-စည်း
ပေါင်း ကမ္မဇကေလာပ်	=	၃-စည်း ရပါသည်။

၁၀။ ရုပ်လေးပါးဖြစ်ပုံကို ဥပမာဆောင်၍ ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြပြီးလျှင် ရူပဘုံ၌ ပဝတ္တိအခါ ရနိုင်သော ရုပ်များကိုလည်း ရေတွက်ခဲ့ပါ။

ရုပ်လေးပါးဖြစ်ပုံကို ဥပမာဆောင်၍ ထင်ရှားအောင် ပြရသော်-

- (၁) ကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏမှစ၍ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း။
- (၂) စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေနေောင် ပထမဘဝ၏ ဥပါဒ်ခဏမှစ၍ စိတ်တို့၏ ဥပါဒ်တိုင်း ဥပါဒ်တိုင်း။
- (၃) ဥတုဇရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဦးခဏမှစ၍ မိမိ၏ဦးသို့ရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်း။
- (၄) အာဟာရဇရုပ်တို့သည် အဇ္ဈတ္တ-ဗဟိဒ္ဓ အာဟာရ ၂-ပါး အချင်းချင်း ဦးသို့ရောက်၍ ရောနှောမိချိန်မှစ၍ (ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရ)တည်းဟူသော အကြောင်းတရားတို့ မချုပ်ဆုံးသေးသမျှ ဆီမီးလျှံကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မြစ်ရေအလျဉ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း ရုပ်လေးပါးတို့ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်လျက်ရှိပါသည်။

ရူပဘုံ၌ ပဝတ္တိအခါ ရနိုင်သောရုပ်များ-

(က) အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ ရနိုင်သောရုပ်များမှာ-

မဟာဘုတ်ရုပ်	=	၄-ပါး
စက္ခုသောတ ပသာဒရုပ်	=	၂-ပါး
ဂေါစရရုပ် (ဝဏ္ဏ၊သဒ္ဓ၊ဂန္ဓ၊ရသ)	=	၄-ပါး
ဟဒယရုပ်	=	၁-ပါး
ဇီဝိတရုပ်	=	၁-ပါး
အာဟာရရုပ်(ဩဇာ)	=	၁-ပါး
အာကာသဓာတ် ပရိစ္ဆေဒရုပ်	=	၁-ပါး
ဝိညတ်ရုပ်	=	၂-ပါး

၁၂၆

ဓမ္မဗျူဟာ

လဟုတာဒိရုပ်	=	၃-ပါး
လက္ခဏာရုပ်	=	၄-ပါး
ပေါင်း	=	၂၃-ပါး တို့ ရကြပါသည်။

၂၀၀၈-ခုနှစ်

၈။ အာဟာရပြည့်ဝမှ လူကျန်းမာသည်ဟုဆိုရာ အစားအစာတွင် ပါဝင်သော၊ အာဟာရဓာတ်တို့သည် အဘယ်အခါမှစ၍ လူကိုအားဖြစ်စေပါသနည်း၊ ဖြေဆို၍

(က) ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သောစိတ်၊

(ခ) ရုပ်ကိုသာဖြစ်စေနိုင်သောစိတ်တို့ကိုလည်း ရေးပြခဲ့ပါ။

အာဟာရပြည့်ဝမှ လူကျန်းမာသည်ဟုဆိုရာ အစားအစာတွင် ပါဝင်သော အာဟာရဓာတ် (ဗဟိဒ္ဓုဩဇာ)တို့သည် ကိုယ်တွင်းရှိ အဋ္ဌတ္တဩဇာနှင့် ပူးပေါင်းပြီး၊ ဦးသို့ရောက်၍ ရောနှောမိချိန်မှစ၍ လူကို အားဖြစ်စေပါသည်။

(က) ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သောစိတ်မှာ-

ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀-ပါး၊ အရူပဝိပါက်စိတ် ၄-ပါး၊ ရဟန္တာတို့ စုတိစိတ်၊ အလုံးစုံသော ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ရုပ်ကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်သောစိတ်မှာ-

မနောဓာတ် ၃-ပါး၊ တဒါရုံ ၁၁-ပါး၊ ရူပဝိပါက်စိတ် ၅-ပါး = ပေါင်း ၁၉-ပါး သောစိတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၉။ လူတစ်ယောက် အမှန်တကယ် သေ၊မသေ သိနိုင်ရန် မည်သည့်အရာတို့ဖြင့် တိုင်းတာဆုံးဖြတ်ရမည်နည်း၊ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်နည်းအရ ဖြေဆိုပြ၍၊ လူနွားကိုယ်ရှိ ဝတ္ထုများအနက် (က) လူနှင့်အတူ သေသောရုပ် (ခ) လူသေပြီးမှ သေသောရုပ် (ဂ) လူပင်သေသော်လည်း မသေဘဲ ဆက်လက်ဖြစ်နေဆဲသောရုပ်တို့ကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

လူတစ်ယောက် အမှန်တကယ် သေ၊မသေ သိနိုင်ရန် တိုင်းတာ ဆုံးဖြတ်ရမည့် အရာတို့မှာ-

(၁) အာယု - ဟုခေါ်သော အသက်၊ (ဖိစိတရုပ်နှင့် ဖိစိတိန္ဒြေစေတသိက်)၊

(၂) ဥသွာ - ဟုခေါ်သော ကိုယ်ငွေ့တေဇော

(၃) ဝိညာဏံ - ဟုခေါ်သော စုတိဝိပါက်စိတ်၊

ဤ သုံးပါးသောတရားတို့ တစ်ပြိုင်နက် ချုပ်လျှင် သေသည်ဟု ခေါ်ပါသည်။

လူခန္ဓာရှိ ရုပ်ဝတ္ထုများအနက်-

(က) လူနှင့်အတူ သေသောရုပ် = ကမ္မဇရုပ်

(ခ) လူသေပြီးမှ သေသောရုပ် = စိတ္တဇရုပ်နှင့် အာဟာရဇရုပ်

(ဂ) လူပင်သေသော်လည်း မသေဘဲ
ဆက်လက် ဖြစ်နေဆဲရုပ် = ဥတုဇရုပ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၀။ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်မည်ပုံနှင့် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏နိဗ္ဗာန်ကို မှန်းဆ၍ သိနိုင်ပုံတို့ကို ရေးပြခဲ့ပါ။

(၁) လပြည့်ဝန်းကို မျက်စိဖြင့် ဒိဌပစ္စက္ခ မြင်ရသလို နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ် ၄-ပါးတည်း ဟူသော ဓမ္မစက္ခဖြင့် ဒိဌပစ္စက္ခ မြင်အပ် မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။

(၂) မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်၊ အာဝဇ္ဇန်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့၏ အာရုံ ဖြစ်၏။

(၃) လောကုတ္တရာဇာတ် ဖြစ်၍

(၄) တဏှာ၏ အာရုံပြုခြင်း မခံရသော တရားဖြစ်၏။

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နိဗ္ဗာန်ကို မှန်းဆ၍ သိနိုင်ပုံမှာ- နိဗ္ဗာန်သည် ဒုက္ခခပ်သိမ်း အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ပျောက်ငြိမ်းအေးခြင်း သန္တိလက္ခဏာ ရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အစွဲတံ၊ အစွန့်၊ အသင်္ခတံ တရားဖြစ်သောကြောင့် အိုနာသေရေး ဒုက္ခဘေးတို့မှ ထာဝရ လွတ်ကင်း ရာ ဖြစ်သည်ဟု နှလုံးသွင်းကာ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ နိဗ္ဗာန်ကို မှန်းဆ၍ သိနိုင်ပါသည်။

၂၀၀၉-ခုနှစ်

- ၈။ “ရယ်သောသူသည် အသက်ရှည်၏” ဟုဆိုကြရာ၊ ရယ်ရွှင်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ “တောဇောမပိုင် ဆေးမကိုင်နှင့်” ဟူသော ဆိုရိုးစကားအရ၊ တောဇောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်ကို ဆိုလိုပါသနည်း။ ဖြေဆိုပါ။

‘ရယ်သောသူသည် အသက်ရှည်၏’ ဟု ဆိုကြရာ၊ ရယ်ရွှင်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်များမှာ-

လောဘာမူ သောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး
မဟာကုသိုလ် သောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး
ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်	=	၁-ပါး
မဟာကြိယာ သောမနဿစိတ်	=	၄-ပါး

ပေါင်း ကာမာဝစရသောမနဿစိတ် = ၁၃-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

တောဇောမပိုင် ဆေးမကိုင်နှင့်” ဟူသော ဆိုရိုးစကားအရ တောဇောဓာတ်ဟူသည်မှာ-
ပရမတ်ရုပ် ၁၈-ပါးတွင် ပါဝင်သော မဟာဘုတ်ရုပ် ၄-ပါးအနက် ချမ်းအေးမှု(သီတာ)၊ ပူဇွေးမှု (ဥဏှ) ဟု ဆိုအပ်သော မီး ၂-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

- ၉။ စိတ်ဟူသော အကြောင်းတရားက ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ရာ (က) ဖြစ်စေနိုင်သောစိတ် (ခ) မဖြစ်စေနိုင်သောစိတ်တို့ကို ခွဲခြားပြ၍၊ မည်သည့်အကြောင်းတရားကြောင့်မျှ မဖြစ်သော ရုပ်တို့ကိုလည်း အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။

(က) ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်များမှာ-

ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ အရူပဝိပါက်-၄၊ ရဟန္တာတို့ စုတိစိတ်နှင့် အလုံးစုံသော ပဋိသန္ဓေစိတ်ကြည့်သော်) စိတ် ၇၅-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါးတို့သည် ရုပ်ကို ဖြစ်စေသော စိတ်(နာမ်)များ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်များမှာ-

ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ အရူပဝိပါက်-၄၊ ရဟန္တာတို့ စုတိစိတ်နှင့် အလုံးစုံသော ပဋိသန္ဓေစိတ်များ ဖြစ်ပါသည်။

မည်သည့်အကြောင်းတရားကြောင့်မျှ မဖြစ်သော ရုပ်တို့မှာ-

ဥပစယရုပ်၊ သန္တတိရုပ်၊ ဇေတတာရုပ်၊ အနိစ္စတာရုပ်ဟူသော လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါး ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ-

လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါးသည် နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက် အမှတ်လက္ခဏာမျှ သာဖြစ်၍ မည်သည့်အကြောင်းတရားကြောင့်မျှ မဖြစ်နိုင်သောရုပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၁၀။ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါ သုံးမျိုးတို့ကို ဖော်ပြ၍၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တွင် မည်ကဲ့သို့ ဂုဏ်ကျေးဇူးများ ရှိပါသနည်း။ အဘိဓမ္မာအလိုကျ တင်ပြဆွေးနွေးပါ။

ပဋိသန္ဓေအခါ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါသုံးမျိုးမှာ-

- (၁) သံသေဒသေတ္တဝါ
- (၂) ဥပပါတိ သတ္တဝါနှင့်
- (၃) လောဗုဇ- အဏ္ဏဇေေါ ဂမ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့ ဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်၏ဂုဏ်ကျေးဇူးများမှာ-

- (၁) အစူတံ = စုတေ ရွှေ့လျော သေဆုံးမှုသဘော မရှိသောတရား။
- (၂) အစူန္တံ = စုတိဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားမှ လွန်မြောက်သောတရား။
- (၃) အသင်္ခတ = ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတည်းဟူသော အကြောင်းတရားတို့ဖြင့် ပြုပြင် စီရင်ခြင်း မခံရသောတရား။
- (၄) အနုတ္တရံ = မိမိထက် လွန်မြတ်သောတရား မရှိသောတရား။
- (၅) ပဒံ = အရိယာတို့သာ ရောက်သင့် ရောက်အပ်သောတရား ဖြစ်ပါသည်။

ဒီဇီဗိုင်း “မေးခွန်းဟောင်းနှင့် စံပြအဖြေများ”
(၂၀၀၇-ခုနှစ် မှ ၂၀၀၉-ခုနှစ် ထိ)

၂၀၀၇-ခုနှစ်

၁။ စာဖြေသူတို့ လက်ထဲသို့ ရောက်ရှိလာသော မေးခွန်းလွှာကို သေချာစေ့ငု ကြည့်ရှုနေခိုက် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်အစဉ်ကို ဆိုရိုးကျ ဝီထိချပြပြီးလျှင် “လုံထမ်းလာတာကို မြင်နိုင်တယ်၊ ကံထမ်းလာတာကို မမြင်နိုင်ဘူး” ဟု ဆိုရိုးစကား မှန်/မမှန် ရှင်းပြခဲ့ပါ။

စာဖြေသူတို့ လက်ထဲသို့ ရောက်ရှိလာသော မေးခွန်းလွှာကို သေချာစေ့ငု ကြည့်ရှုနေခိုက် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်အစဉ်ကို ဆိုရိုးကျ ဝီထိချပြရသော်-

(စက္ခုဒွါရ တဒါရမ္မဏ အတိမဟန္တာရုံဝီထိဖြစ်အံ့)

[၂၀၀၀-ခုနှစ်၊ ဝီထိပိုင်း၊ မေးခွန်း အမှတ်(၁)နှင့်တူ]

“လုံထမ်းလာတာကို မြင်နိုင်တယ်၊ ကံထမ်းလာတာကို မမြင်နိုင်” ဟူသော ဆိုရိုးစကား မှန်ပါသည်။

စက္ခုဝိညာဏ်သည် ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံဟူသော ရုပ်(လုံထမ်းလာသည်)ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်(စေတနာ)ကံဟူသော နာမ်တရားကို မမြင်နိုင်သောကြောင့် “လုံထမ်းလာတာကို မြင်နိုင်တယ်၊ ကံထမ်းလာတာကို မမြင်နိုင်” ဟု ဆိုရိုးစကား မှန်ပါသည်။

၂။ အဘိဓမ္မာစာမေးပွဲနီး၍ စာကျက်နေစဉ် အိပ်ပျော်သွားရာ အိပ်ပျော်နေခိုက် မည်သည့်စိတ်သည် မည်သည့်ဒွါရ မည်သည့်အာရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ တစ်ကြိမ်သာ စောသောဇောတို့ကိုလည်း ကုန်စင်အောင် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

အဘိဓမ္မာစာမေးပွဲနီး၍ စာကျက်နေစဉ် အိပ်ပျော်သွားရာ အိပ်ပျော်နေခိုက်-

- ဘဝင်စိတ်သည်
- မည်သည့်ဒွါရတွင်မျှ ဖြစ်ခွင့်မရ (ဒွါရဝိမုတ်)ဖြစ်ပြီး
- လွန်ခဲ့သောဘဝ မရဏာသန္ဓေဇော ယူအပ်သော ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်

၃-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်နေပါသည်။

တစ်ကြိမ်သာ စောသော ဇောများမှာ-

ဈာနဝိထိ၌ = အာဒိကမ္ပိက ဈာန်ဇော ၁-ကြိမ်၊

မဂ္ဂဝိထိ၌ = မဂ်ဇော ၁-ကြိမ်၊

(နိရောဓသမာပတ္တိဝိထိ၌) နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ-

အနာဂါမ်ဖြစ်မှု = အနာဂါမိဖိုလ်ဇော ၁-ကြိမ်၊

ရဟန္တာဖြစ်မှု = အရဟတ္တဖိုလ်ဇော ၁-ကြိမ်၊

အဘိညာဉ်ဝိထိ၌ = အဘိညာဉ်ဇော ၁-ကြိမ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

- ၃။ အပါယ်ဘုံသားတို့၏သန္တာန်၌ ကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိ-မရှိ စိစစ် ဝေဖန်ပြီးလျှင် “အထက်မှာ ဘဝဂ်၊ အောက်မှာ အဝီစိ”ဟူရာဝယ် ဘဝဂ်၌ ရရှိနိုင်သော ဝီထိစိတ်တို့ကို ရေတွက်ပြခဲ့ပါ။
အပါယ်ဘုံသားတို့၏သန္တာန်၌ ကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

အကြောင်းမှာ- အပါယ်ဘုံသား(ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်)တို့၏သန္တာန်၌-
အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး၊ (ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့်သော်) အဟိတ်စိတ် ၁၇-ပါး၊ မဟာကုသိုလ်
စိတ် ၈-ပါး၊ ပေါင်း ၃၇-ပါးသောစိတ်များ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အပါယ်ဘုံသားတို့၏
သန္တာန်ဝယ် ကုသိုလ်စိတ်တို့အနက် မဟာကုသိုလ် (ကာမကုသိုလ်)စိတ် ၈-ပါးသာ
ဖြစ်ခွင့်ရှိပါသည်။

အထက်ဘဝဂ် (နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ)၌ ရရှိနိုင်သော ဝီထိစိတ်တို့မှာ-

(ဒေါသမူဒွေးကြည့်သော်) အကုသိုလ်စိတ် = ၁၀-ပါး

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် = ၁-ပါး

မဟာကုသိုလ်-ကြိယာစိတ် = ၁၆-ပါး

နေဝသညာနာသညာယတန ကုသိုလ်စိတ် = ၁-ပါး

နေဝသညာနာသညာယတန ကြိယာစိတ် = ၁-ပါး

အထက်လောကုတ္တရာစိတ် = ၇-ပါး

ပေါင်း ရရှိနိုင်သော ဝီထိစိတ် = ၃၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

- တို့ဖြစ်ပါသည်။

- ၃။ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏ (က) နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားခါနီး၊ (ခ) ဝင်စားဆဲ၊ (ဂ) ဝင်စားပြီးသောအခါတို့၌ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မတို့ကို ဖော်ပြ၍၊ (၃၁)ဘုံ ထိပ်ဆုံးဘုံနန်းဝယ် စံမြန်းသည့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏ သန္တာန်၌ ရထိုက်သော ဝိထိစိတ်များကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏

- (က) နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားခါနီး၌ဖြစ်သော ပရမတ္ထတရားတို့မှာ-

အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှု = နေဝသညာ နာသညာယတန ကုသိုလ်ဇော = ၂-ကြိမ်
 ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှု = နေဝသညာ နာသညာယတန ကြိယာဇော = ၂-ကြိမ်

- (ခ) ဝင်စားဆဲအခါ၌ - စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ် ပရမတ္ထတရားများ ချုပ်နေပါသည်။

- (ဂ) ဝင်စားပြီးသောအခါ၌-

အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှု = အနာဂါမိဖိုလ်ဇော = ၁-ကြိမ်
 ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှု = အရဟတ္တဖိုလ်ဇော = ၁-ကြိမ် စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

(၃၁)ဘုံ ထိပ်ဆုံးဘုံ၌ စံမြန်းသည့် နေဝသညာ နာသညာယတန ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏သန္တာန်၌ ရထိုက်သော ဝိထိစိတ်များမှာ-

၁။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်	= ၁-ပါး
၂။ မဟာကြိယာစိတ်	= ၈-ပါး
၃။ နေဝသညာ နာသညာယတနကြိယာစိတ်	= ၁-ပါး
၄။ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်	= ၁-ပါး

ပေါင်း ဝိထိစိတ် = ၁၁-ပါး တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၉-ခုနှစ်

- ၁။ ပဉ္စဒွါရ၊ မနောဒွါရ၊ ဒွါရဝိမုတ်စိတ်တို့၌ဖြစ်သော အာရုံတို့၏ နာမည်ချင်းမတူ ထူးခြားကွဲပြားဟန်ကို ရေးသား၍၊ ဝိထိမည်သော်လည်း ဝိထိစိတ် မဖြစ်သောဝိထိကိုလည်း တိကျစွာ ဖော်ပြပါ။

ပဉ္စဒွါရ၌ ဖြစ်သောအာရုံမှာ	မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သောအာရုံမှာ	ဒွါရဝိမုတ်စိတ်၌ ဖြစ်သောအာရုံမှာ
(၁) အတိမဟန္တာရုံ (၂) မဟန္တာရုံ (၃) ပရိတ္တာရုံ (၄) အတိပရိတ္တာရုံ	(၁) ဝိဘူတာရုံ (၂) အဝိဘူတာရုံ	အတိတ် - ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်

တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိထိမည်သော်လည်း ဝိထိစိတ် မဖြစ်သောဝိထိမှာ - အတိပရိတ္တာရုံဝိထိ၊
မောဃဝါရ ဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ “မဂ်စိတ်ပေါ်ငြား တဖွားဖွား”ဟူသော စကား မှန်/မမှန် အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့်ရှင်းလင်းပြ၍၊ တစ်ကြိမ်တစ်ခါသာ စောနိုင်သောဇောများကိုလည်း ရေးသားပြပါ။

“မဂ်စိတ်ပေါ်ငြား တဖွားဖွား”ဟူသော စကား မမှန်ပါ။ အကြောင်းမှာ- မဂ်စိတ်တို့မည်သည် ဝရဇိန်မိုးကြိုးပမာ အလွန်တရာ အရှိန်ပြင်းထန်သော ဝဇီရူပမာတရားမျိုး ဖြစ်သဖြင့် ဆိုင်ရာကိလေသာတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ပယ်ဖြတ်ရန် မလို၊ တစ်ကြိမ်တည်းဖြင့် ပယ်ဖြတ်နိုင်၍ တစ်ကြိမ်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ကြိမ်သာ စောသောဇောများမှာ-

(၁) ဈာနဝိထိ၌	= အာဒိကမ္မိကဈာန်ဇော	၁-ကြိမ်
(၂) မဂ္ဂဝိထိ၌	= မဂ်ဇော	၁-ကြိမ်စီ
(၃) နိရောဓသမာပတ္တိဝိထိ၌	နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ	
	အနာဂါမ်ဖြစ်အံ့	= အနာဂါမ်ဖိုလ်ဇော ၁-ကြိမ်
	ရဟန္တာဖြစ်မှု	= အရဟတ္တဖိုလ်ဇော ၁-ကြိမ်

❶ (၂၀၀၉-ခုနှစ်၊ ဝိထိပိုင်းပြီးစီး) ❷

၁၃၆

ဝိသီဇ္ဇတိသို့င်း “မေးခွန်းဟောင်းနှင့် ဖန်တီးမှုများ”
(၂၀၀၇-ခုနှစ် မှ ၂၀၀၉-ခုနှစ် ထိ)

၂၀၀၇-ခုနှစ်

၄။ ရန်ကုန်ရွှေမြို့တော်ကြီး၌ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ နေထိုင်ကြသည်ကို စစ်တမ်းထုတ်ပြပြီးလျှင် သိပ္ပံပညာရှင်များက “လူသည် မျောက်သတ္တဝါမှ ဆင်းသက်လာသည်”ဟု ဆိုလာရာ ယင်း အယူအဆကို အဘိဓမ္မာရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ဝေဖန်ခဲ့ပါ။

ရန်ကုန်ရွှေမြို့တော်ကြီး၌ နေထိုင်ကြသောပုဂ္ဂိုလ်များကို စစ်တမ်းထုတ်ပြရသော်-

သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်
အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၈)ယောက်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

သိပ္ပံပညာရှင်များက “လူသည် မျောက်သတ္တဝါမှ ဆင်းသက်လာသည်”ဟု ဆိုလာရာ ယင်းအယူအဆကို အဘိဓမ္မာရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ဝေဖန်ရသော်-

မျောက်သတ္တဝါ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ် = အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏစိတ်၊
(လူစဉ်မမီသူ) လူသား၏ပဋိသန္ဓေစိတ် = အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏစိတ်၊

(လူပီသသူ) လူသား၏ ပဋိသန္ဓေသိတ် = မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးမှ တစ်ပါးပါ။

ဤသို့ မျောက်သတ္တဝါနှင့် လူသားတို့ ပဋိသန္ဓေစိတ်ချင်း မတူ ကွဲပြားကြသောကြောင့် သိပ္ပံပညာရှင်များ၏ “လူသည် မျောက်သတ္တဝါမှ ဆင်းသက်လာသည်”ဟု ဆိုသော အယူအဆသည် ဗုဒ္ဓ၏ အဘိဓမ္မာရှုထောင့်နှင့် ကိုက်ညီမှန်ကန်မှု မရှိပါ။

၅။ “အယူမှားလျှင် သံသရာမှောက်”ဟုဆိုကြရာ အယူမှားခြင်း၏ဖြစ်ကြောင်းကို ထုတ်ပြပြီးလျှင် အလိုရမ္မက် အမျက်ဒေါသ နှစ်ကြောင့်ဖြစ်ရသော အကုသိုလ်ဒုစရိုက်ဆိုးများကို အသီးသီး ရေတွက်ပြခဲ့ပါ။

“အယူမှားလျှင် သံသရာမှောက်”ဟု ဆိုကြရာ အယူမှားခြင်း၏ (ပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)၏ ဖြစ်ကြောင်း မူလမှာ = လောဘမူလ ဖြစ်ပါသည်။

အလိုရမ္မက်၊ အမျက်ဒေါသ နှစ်ကြောင့်ဖြစ်ရသော အကုသိုလ်ဒုစရိုက်များမှာ-

အဒိန္နာဒါန၊ မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏဝါဒ၊ သမ္ပပ္ပလာပ- တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

အဘိဓမ္မာ-ဒုတိယဆင့် (ပီထိမုတ်ပိုင်း)

၁၃၇

၆။ တစ်သက်နဲ့တစ်ကိုယ်မှာ စိတ်လုံးဝ ဖြစ်ခွင့်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ရှိ/မရှိ ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင်၊ ရှိခဲ့လျှင် လည်း ထိုဘုံသို့ရောက်အောင် မည်သည့်တရားကို အားထုတ်ရပါမည်နည်း။ ဖြေဆိုကာ (၃၁)ဘုံ တွင် ပုထုဇဉ်တို့ မကျင်လည်ဖူးသော ဘုံများကို အစဉ်တကျ ဖော်ပြခဲ့ပါ။

တစ်သက်နဲ့တစ်ကိုယ်မှာ စိတ်လုံးဝ ဖြစ်ခွင့်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ = အသည်သတ်ဗြဟ္မာ
၎င်းဘုံသို့ ရောက်အောင် အားထုတ်ရမည့်တရား= နာမ်ပျောက်စေလိုမှုနှင့်ယှဉ်သော
ပဉ္စမဈာန်ကုသိုလ်။

၃၁-ဘုံတွင် ပုထုဇဉ်တို့ မကျင်လည်ဖူးသောဘုံ (သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာဘုံ)များမှာ-

- (၁) အဝိဟာဘုံ၊
- (၂) အတပ္ပါဘုံ၊
- (၃) သုဒဿာဘုံ၊
- (၄) သုဒဿီဘုံ၊
- (၅) အကနိဋ္ဌဘုံ တို့ဖြစ်ပါသည်။

၇။ ဘဝမဆုံးသေးသော လူပုဂ္ဂိုလ်များ သေခါနီးဆဲဆဲအခါ၌ ဂတိနိမိတ်များ ထင်လာတတ်ရာ အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များ မည်သို့သော ဂတိနိမိတ်များ ထင်လာတတ်ပါသနည်း။

- (က) လူ့ဘဝ၌ ပြန်ဖြစ်မည့်သူ၊
- (ခ) နတ်ရွာ နတ်ပြည်သို့ ရောက်မည့်သူ၊
- (ဂ) အပါယ်လေးပါးသို့ ကျရောက်မည့်သူ၊

ဘဝမဆုံးသေးသော လူပုဂ္ဂိုလ်များ	သေခါနီးဆဲဆဲအခါ ထင်လာသောဂတိနိမိတ်
(က) လူ့ဘဝ၌ ပြန်ဖြစ်မည့်သူ	- အမိဝမ်းရေ
(ခ) နတ်ရွာ နတ်ပြည်သို့ ရောက်မည့်သူ	- နတ်သမီး၊ ဘုံဗိမာန်၊ ဥယျာဉ်
(ဂ) အပါယ်လေးပါးသို့ ကျရောက်မည့်သူ	- ငရဲအိုး၊ ငရဲတံခံ၊ ငရဲမီးလျှံ၊ တိရစ္ဆာန်ဝမ်း ရေ၊ သမုဒ္ဒရာ မြစ်ချောင်း၊ သုသာန်၊ သင်္ချိုင်း စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၈-ခုနှစ်

၄။ သက်တမ်းမမြဲသော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုဖော်ပြ၍ ရုပ်သာ ပဋိသန္ဓေရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ရေးပြပါ။
သက်တမ်းမမြဲသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ-

အပါယ် ၄-ဘုံသား။ လူ(တောင်ကျွန်းသား) နှင့် စာတုမဟာရာဇ်အနွယ်ဝင် ဘုမ္မစိုးနတ်ကြီးများကို မှီခိုကပ်ရပ်နေသော ဝိနိပါတိက အသုရာတို့ ဖြစ်ကြသည်။
ရုပ်သာ ပဋိသန္ဓေရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ- အသည်သတ်ဘုံသား တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

၅။ ကာယကံမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုရေး၍ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးတွင် မပါဝင်သောကြောင့် အရက် သေစာသောက်စားခြင်းသည် အပြစ်မရှိဟု ဆိုလျှင် သင် လက်ခံမည်လော၊ အကြောင်းပြ ဖြေဆိုပါ။

ကာယကံမည်ခြင်း၏ အကြောင်းမှာ- ကိုယ်တည်းဟူသော ကာယဒွါရ (ကာယ ဝိညာတ်ရုပ်)၌ အဖြစ်များသောကြောင့် ကာယကံ မည်ပါသည်။

ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးတွင် မပါဝင်သောကြောင့် အရက်သေစာ သောက်စားခြင်းသည် အပြစ်မရှိဟုဆိုလျှင် အကျွန်ုပ် (စာဖြေပုဂ္ဂိုလ်) လက်မခံနိုင်ပါ။

အကြောင်းမှာ- အရက်သေစာ သောက်စားခြင်းသည် ရသာရုံဟု ဆိုအပ်သော ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းသော ခံစားမှုအကျင့်ဖြစ်၍ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟု ဆိုအပ်သော ကာမဂုဏ် တို့၌ မှားယွင်းသောအကျင့်ဖြစ်သော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ ဒုစရိုက်နှင့်အလားတူ အကျိုးဝင် သောကြောင့် အပြစ်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၆။ အဘိဓမ္မာနည်းအရ အကုသိုလ်ကံ ၁၂-ပါးတို့တွင် (က) ပဝတ္တိအကျိုးကိုသာ ပေးစွမ်းနိုင်သော အကုသိုလ်ကံ၊ (ခ) ပဋိသန္ဓေ- ပဝတ္တိအကျိုးနှစ်မျိုးလုံးကို ပေးစွမ်းနိုင်သော အကုသိုလ်ကံတို့ကို ခွဲခြားပြ၍၊ တိဟိတိဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံ၏ (က) ပဋိသန္ဓေအကျိုး၊ (ခ) ပဝတ္တိအကျိုးတို့ကိုလည်း တိကျစွာဖော်ပြပါ။

အဘိဓမ္မာနည်းအရ အကုသိုလ် ၁၂-ပါးတို့တွင်-

(က) ပဝတ္တိအကျိုးကိုသာ ပေးစွမ်းနိုင်သော အကုသိုလ်ကံ

= မောဟမူ ဥဒ္ဒစ္စ သမ္ပယုတ်စိတ် ၁-ပါး။

အဘိဓမ္မာ-ဒုတိယဆင့် (ပီထိပုတ်ပိုင်း)

၁၃၉

(ခ) ပဋိသန္ဓေအကျိုး- ပဝတ္တိအကျိုး နှစ်မျိုးလုံးကို ပေးစွမ်းနိုင်သော အကုသိုလ်ကံ
(ဥဒ္ဓစ္စကြည်သော) အကုသိုလ်စေတနာ = ၁၁-ပါး

တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံ၏-

(က) ပဋိသန္ဓေအကျိုး = မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး

(ခ) ပဝတ္တိအကျိုး = အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး + မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး
= ၁၆-ပါး

၇။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ပုထုဇဉ်လူသားပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးအစားတို့ကို အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် ဖော်ပြ၍၊ ဘဝတစ်ခု၌
အစဦးဖြစ်ပေါ်သောစိတ်၏(က) အကြောင်းတရား၊ (ခ) အရင်းခံတရား၊ (ဂ) အခြံအရံတရားများ
ကို ဖော်ပြပါ။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ပုထုဇဉ်လူသားပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးအစားတို့ကို အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် ဖော်
ပြရသော်-

(၁) သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်

(၂) ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်

(၃) တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ပေါင်း- ပုထုဇဉ်လူသားပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုးရှိပါသည်။

ဘဝတစ်ခု၌ အစဦး ဖြစ်ပေါ်လာသောစိတ်(ပဋိသန္ဓေစိတ်)၏-

(က) အကြောင်းတရား = ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်-ကံသင်္ခါရ

(ခ) အရင်းခံတရား = တဏှာ၊

(ဂ) အခြံအရံတရား = အဝိဇ္ဇာ၊

၂၀၀၉-ခုနှစ်

၄။ “ဘုံသုံးဆယ်တစ် ဖြစ်ဖြစ်သမျှ ဝေနေယျ”ဟု ဆိုရာ၌ သတ္တဝါတို့၏ကံအရ အမှန်တကယ် တည်ရှိနေသော (၃၁)ဘုံကို အကျဉ်းချုံး ရေတွက်ပြ၍၊ (က) အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊ (ခ) လူ့ဘုံ၌ ဖြစ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့ကိုလည်း အသီးသီး ခွဲခြား ဖော်ပြပါ။

သတ္တဝါတို့၏ကံအရ အမှန်တကယ် တည်ရှိနေသော (၃၁)ဘုံကို အကျဉ်းချုံး ရေတွက်ပြရသော်-

အပါယ်	=	၄-ဘုံ
ကာမသုဂတိ	=	၇-ဘုံ
ရူပ	=	၁၆-ဘုံ
အရူပါဝစရ	=	၄-ဘုံ တို့ဖြစ်ပါသည်။

(က) အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါများမှာ-

ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသော ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ် တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

(ခ) လူ့ဘုံ၌ ဖြစ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့မှာ-

- (၁) သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်
- (၂) ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်
- (၃) တိဟိတ်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်
- (၄) အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက် = ပေါင်း ပုဂ္ဂိုလ်(၁၁)ယောက် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၅။ သက်တမ်း အတိအကျ ရေတွက်မရသော ကာမပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ ကမ္ဘာလောက၌ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာကြရာ (က) လူသတ်ဝါဒ (ခ) လိမ်လည်သူ (ဂ) အယူဝါဒ မှားယွင်းမှုတို့၏ အခြေခံအကြောင်းတရားတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

သက်တမ်းအတိအကျ ရေတွက်မရသော ကာမပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ-

အပါယ် ၄-ဘုံသား၊ လူ့ဘုံ(တောင်ကျွန်း)သားနှင့် စာတုမဟာရာဇ်ဘုံအနွယ်ဝင် ဘုမ္မစိုးနတ်ကြီးများကို မှီခိုကပ်ရပ်နေသော ဝိနိပါတိက အသူရာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

<u>မကောင်းမှု ဒုစရိုက်တရားများ</u>	<u>အခြေခံအကြောင်းတရား</u>
(က) လူသတ်ဝါဒ	= ဒေါသမူလ၊
(ခ) လိမ်လည်သူ	= (ရံခါ)လောဘမူလ၊ (ရံခါ)ဒေါသမူလ၊
(ဂ) အယူဝါဒ မှားယွင်းမှု	= လောဘမူလ၊

၆။ “ကံသာ အဓိ၊ ကံသာ အဇ” ဟု ဆိုကြရာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တိုင်း သိထိုက်သော ကံတို့ကို (က) အကျိုးပေး အစဉ် (ခ) အကျိုးပေးရာ ဘုံဌာနအားဖြင့် ခွဲခြားဖြေဆိုပါ။

(က) အကျိုးပေး အစဉ်အားဖြင့် ကံ ၄-မျိုးပြားပုံကို ဖြေဆိုရသော်-

- (၁) ဂရုကံ = သေက ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးပြသော အားကြီးသော မဟဂ္ဂုတ်ကံ၊ ပဉ္စာနန္တရိယကံ စသည်တို့၏ အဆုံးဇောစေတနာ၊
- (၂) အာသန္နကံ = သေခါနီးမှ ပြုဖူး၊ ရှေးက ပြုခဲ့ဖူး၍ သေခါနီးမှ အမှတ်ရခါ အဟောင်းပေါ်လာသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတနာကံ၊
- (၃) အာစိဏ္ဏကံ = နေ့ရှည်ရက်ရှည် စွဲမြဲ၍ပြုသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတနာ၊ တစ်ကြိမ်ပြုလည်း မပြတ်အောက်မေ့အပ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတနာကံ၊
- (၄) ကဋတ္တာကံ = ရှေ့ကံ ၃-ပါးမှ လွတ်သော အပရာပရိယာယကံဟောင်းစု၊ ဤဘဝ၌ ရံခါပြုသော သာမညကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတနာကံ၊

(ခ) အကျိုးပေးရာ ဘုံဌာနအားဖြင့် ကံ ၄-မျိုးပြားပုံကို ဖြေဆိုရသော်-

- (၁) အကုသိုလ်ကံ = ၁၂-ပါး
- (၂) ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံ = ၈-ပါး
- (၃) ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ = ၅-ပါး
- (၄) အရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ = ၄-ပါး

၆၊ လူသားတစ်ယောက်အတွက် ဘဝအဆုံး နိဂုံးဖြစ်သော သေခြင်း ၄-မျိုးကို ဖော်ပြ၍၊ လူတို့သေခါနီးကာလ၌ အာရုံနိမိတ်ထင်ခြင်းသည် အကြီးအကျယ် ဝေဒနာခံစားရမှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုက မှန်/မမှန် အဘိဓမ္မာသဘောဖြင့် နီးနော ဝေဖန်ပြပါ။

သေခြင်း ၄-မျိုးမှာ-

- (၁) အာယုက္ခယ မရဏ = အသက်တမ်းကုန်၍ သေခြင်း။
- (၂) ကမ္မက္ခယ မရဏ = ကံစွမ်းကုန်၍ သေခြင်း။
- (၃) ဥဘယက္ခယ မရဏ = အသက်တမ်း၊ ကံစွမ်းနှစ်ပါးကုန်၍ သေခြင်း။
- (၄) ဥပစ္ဆေဒက မရဏ = ကံဆိုးဖြတ်ချွေ လတ်တလောသေခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

လူတို့ သေခါနီးကာလ၌ အာရုံနိမိတ် ထင်ခြင်းသည် အကြီးအကျယ် ဝေဒနာ ခံစားရမှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုက မမှန်ပါ။

အဘိဓမ္မာသဘောဖြင့် ဝေဖန်ပြရသော်-

သတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့ပြုခဲ့သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံအများ ရှိရာ ဝယ် ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးရန် အခွင့်သာသော ကံတစ်ပါးပါးသည် သေခါနီးကာလ ၌ ဒွါရ ၆-ပါးတို့မှ တစ်ပါးပါးတွင် ထိုက်သလို ထင်လာတတ်သည်။ စုတေခါနီးကာလ ၌ စိတ်အစဉ်သည် ထိုထင်လာသော ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်တစ်ပါးပါးကို အာရုံ ပြု၍ ရလတ္တံ့သော ဘဝသစ်ကို ညွှတ်၍ နေရလေသည်။ ထိုဘဝသစ်သည်လည်း စင်ကြယ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ ညစ်နွမ်းသော အကုသိုလ်ကံတို့အားလျော်စွာ သုဂတိ- ဒုဂ္ဂတိဘဝများကို ရနိုင်ပေ၏။

ထို့ကြောင့် လူတို့ သေခါနီးကာလ၌ အာရုံနိမိတ်ထင်ခြင်းသည် မိမိတို့ ပြုခဲ့သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။